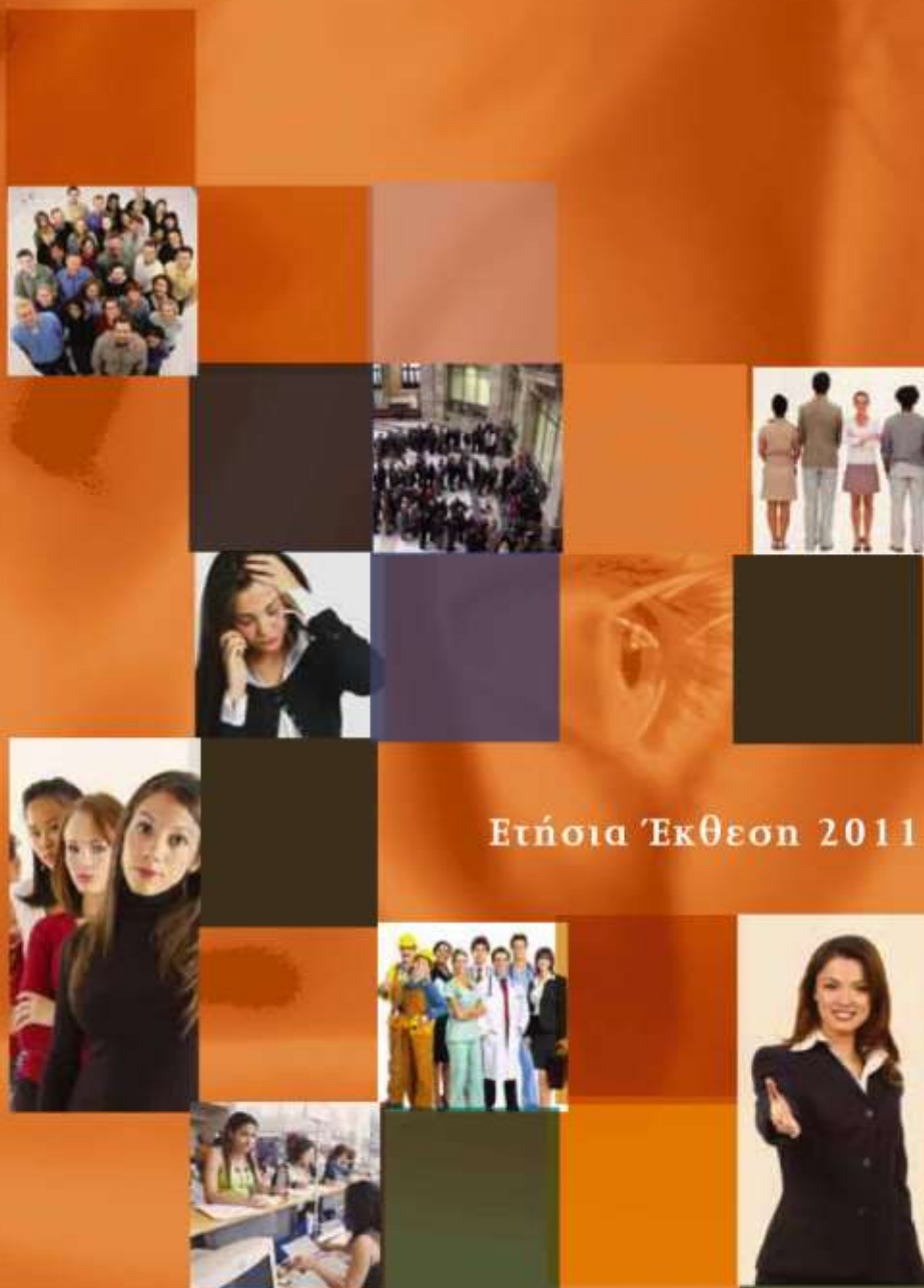

ΓΡΑΦΕΙΟ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ
ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

Ετήσια Έκθεση 2011

Για την προετοιμασία της Ετήσιας Έκθεσης 2011 εργάστηκε το σύνολο του προσωπικού του Γραφείου Επιτρόπου Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Ειδικότερα καθήκοντα ανέλαβαν οι

εξής: Γενική επιμέλεια:
Νάσια Διονυσίου, Πανίκος Γιωργαλλής

Επιστημονική επεξεργασία κειμένων:

Ελένη Χατζητοφή
Μαρία Χριστοφόρου
Κώστας Ιωάννου
Γεωργία Σταυρινίδου
Μελίνα Τριγγίδου
Μαρία Τσοτσή
Πρόδρομος Χριστοφή

Επεξεργασία στατιστικών στοιχείων:
Χριστίνα Μιχαήλ

Γλωσσική επιμέλεια:

Άντρη Κούλλη
Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών

Εκδότης:

Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών

Γ.Τ.Π. 306/2012-150

ISSN: 1450-1155

Σχεδιασμός:

Σπύρος Τσιώρης

Εκτύπωση:

Τυπογραφείο Κυπριακής Δημοκρατίας

**Γραφείο Επιτρόπου
Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων
Δικαιωμάτων**

Era House, Διαγόρου 2
1097 Λευκωσία

Τηλέφωνο: (+357) 22405500

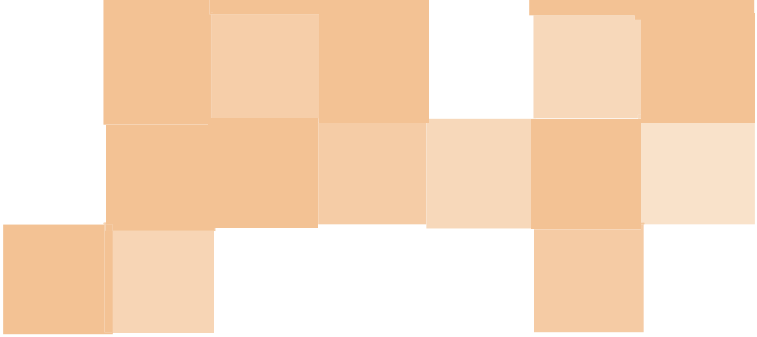
Τηλεομοιότυπο: (+357) 22672881

Ηλεκτρονική Διεύθυνση: ombudsman@ombudsman.gov.cy

Ιστοσελίδα: www.ombudsman.gov.cy

**ΕΤΗΣΙΑ
ΕΚΘΕΣΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ
ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ
ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ
ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ
2011**

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

I. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ 5

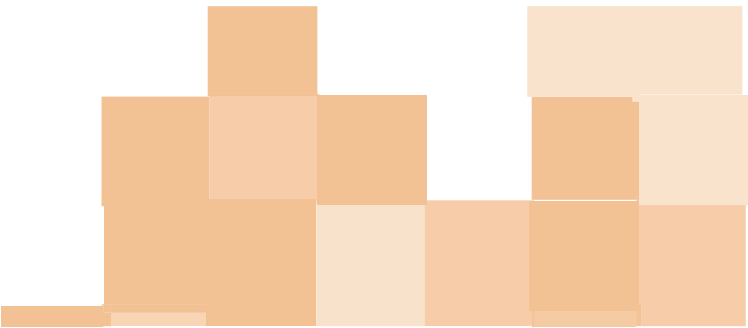
II. ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ 9

- 1. Αρμοδιότητες και Διαδικασίες 11
- 2. Εθνικός Φορέας καταπολέμησης των διακρίσεων 15
- 3. Εθνικός Φορέας για την πρόληψη της κακομεταχείρισης 15
- 4. Αρμοδιότητες Εθνικού Οργανισμού
Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων 17

III. ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ 19

IV. ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ 27

- A. Τομέας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων 29
- B. Τομέας Περιβάλλοντος, Ιδιοκτησίας και Ανάπτυξης 40
- Γ. Τομέας Τοπικής Αυτοδιοίκησης 51
- Δ. Τομέας Κοινωνικής Ασφάλισης και Θεμάτων Οικονομικής Υφής 60
- E. Τομέας Κοινωνικής Προστασίας 73
- ΣΤ. Τομέας Παιδείας και Υπαλληλικών Σχέσεων 86
- Z. Τομέας Σχέσεων Κράτους - Πολίτη 103

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

V. ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΘΕΜΑΤΩΝ ΣΤΗ ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ 107

VI. ΑΛΛΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ 113

1. Εισαγωγή 115
2. Διοργάνωση και συμμετοχή σε εκδηλώσεις στην Κύπρο 115
3. Συμμετοχή σε διεθνείς συναντήσεις 116
4. Επιμόρφωση προσωπικού 117

VII. ΣΤΕΛΕΧΩΣΗ ΓΡΑΦΕΙΟΥ 119

I

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

Η Έκθεση αφορά στα πεπραγμένα του Γραφείου κατά τη διάρκεια του 2011, το οποίο συμπίπτει και με το πρώτο έτος της θητείας μου ως Επιτρόπου Διοικήσεως. Κατά την ανάληψη των καθηκόντων μου, τον Μάρτιο του 2011, εκκρεμούσαν στο Γραφείο 1.860 παράπονα, που είχαν υποβληθεί τα προηγούμενα χρόνια εκτός από εκείνα που υποβλήθηκαν εντός του 2011. Το γεγονός αυτό, καθόρισε και τον πρώτο μου στόχο, που ήταν η κατά προτεραιότητα ολοκλήρωση της διερεύνησης αυτών των παραπόνων. Λαμβάνοντας υπόψη και τη μη επαρκή στελέχωση του Γραφείου μου θεωρώ ότι σε πολύ μεγάλο βαθμό ο στόχος αυτός επιτεύχθηκε.

Ο δεύτερος στόχος, να γίνει το Γραφείο ακόμα πιο φιλικό για τους πολίτες και να υπάρξει μια πιο άμεση επαφή του κοινού με τους Λειτουργούς, ταχύτερη εξυπηρέτησή του και πληρέστερη ενημέρωσή του, σε σχέση με τα δικαιώματά του, καθώς και σε σχέση με

τις νέες αρμοδιότητες που ανατέθηκαν στο Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως, απαιτήσε τη

λήψη πρακτικών μέτρων και συστηματικότερη καθοδήγηση και εποπτεία της δουλειάς.

Στο πλαίσιο αυτού του στόχου δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση και στον εμπλουτισμό των δύο ιστοσελίδων του Γραφείου, ώστε η ενημέρωση του κοινού να είναι πλήρης και η διαδικτυακή επικοινωνία πιο διαδραστική. Καθιερώθηκε, επίσης, η ανάρτηση στις ιστοσελίδες όλων των Εκθέσεων που υποβάλλονται, καθώς και όλων των δράσεων, για σκοπούς τόσο διαφάνειας όσο και προώθησης των εισηγήσεων και του προβληματισμού που αναπτύσσεται στις Εκθέσεις, για μια πιο φιλική προς τον πολίτη Διοίκηση.

Ο τρίτος στόχος που έθεσα, αυτός της διαβούλευσης και καλής συνεργασίας με τις Υπηρεσίες καθώς και της εξάντλησης των περιθωρίων διαμεσολάβησης, είχε θετικά απο-τελέσματα. Προωθήθηκε, στο πλαίσιο αυτό, η διενέργεια ερευνών με άμεση επαφή με τις Υπηρεσίες στις περιπτώσεις που η φύση των παραπόνων το επέτρεπε, καθώς και στις περιπτώσεις παραπόνων που εκ πρώτης όψεως, και πριν τη διενέργεια έρευνας, οδηγούσαν στο προκαταρκτικό συμπέρασμα ότι είναι βάσιμα. Η αποφυγή της χρονοβόρας διαδικασίας έρευνας δι' αλληλογραφίας, στις περιπτώσεις πάντα που η φύση ή το περιεχόμενο του παραπόνου το επέτρεπε, βοήθησε στην ταχύτερη διεκπεραίωση και επίλυση στην πράξη, προβλημάτων που οι πολίτες αντιμετώπιζαν με τη Διοίκηση.

Όπως και κατά τα προηγούμενα έτη, τα παράπονα που υποβλήθηκαν το 2011 ή διε-
ρευνήθηκαν το έτος αυτό, αφορούσαν, κυρίως, στη μη γραπτή απάντηση σε αιτήματα
πολιτών, καθυστερήσεις στη λήψη αποφάσεων, αναιτιολόγητες αποφάσεις, ανεπιεικείς
αποφάσεις, χρονοβόρες και γραφειοκρατικές διαδικασίες, κρούσματα κακής συμπερι-
φοράς κρατικών Λειτουργών προς τους πολίτες, μη ανταπόκρισης Υπηρεσιών σε
τηλε-

φωνικές κλίσεις πολιτών, δυσκολία πρόσβασης σε Υπηρεσίες, ελλipούς ενημέρωσης των διοικουμένων, καθώς και κρούσματα έλλειψης διαφάνειας ή και αξιοκρατίας σε διαδικασίες προσλήψεων και παραβίασης ανθρωπίνων δικαιωμάτων με ενέργειες κρατικών Υπηρεσιών. Παραδείγματα τέτοιων παραπόνων, μαζί με τα πορίσματα της διερεύνησής τους, παρατίθενται στα κεφάλαια της Έκθεσης που αφορούν στα πεπραγμένα των θεμα- τικών Τομέων του Γραφείου Επιτρόπου Διοικήσεως.

Ως αποτέλεσμα της συνεχιζόμενης οικονομικής κρίσης, κατά το 2011, παρατηρήθηκε αυξητική τάση των παραπόνων πολιτών, που είτε έμειναν άνεργοι είτε μειώθηκαν τα εισοδήματα τους, και αφορούσαν στο χειρισμό από τη Διοίκηση αιτημάτων τους, για επιδόματα ή βοηθήματα ή και εξεύρεση εργασίας. Η μελέτη, μέσα από μια ομαδοποίη- ση αυτών των παραπόνων, κατέδειξε ότι το Γραφείο θα πρέπει να βρίσκεται σε ιδιαίτερη εγρήγορση μπροστά στο ενδεχόμενο συρρίκνωσης, λόγω της οικονομικής κρίσης και των κοινωνικών δικαιωμάτων των πολιτών.

Ο διαχρονικός στόχος της καταπολέμησης των κρουσμάτων κακοδιοίκησης και αδικαι- ολόγητης ταλαιπωρίας των πολιτών κατά τις επαφές τους με διοικητικά όργανα, μπορεί να επιτευχθεί μόνο μέσα από μια εποικοδομητική συνεργασία και συστηματική προσπά-

8 θεια του Γραφείου μου με τον ευρύτερο δημόσιο τομέα. Και αυτό επιδιώκω. Θα πρέπει να γίνει αντιληπτό ότι η διενέργεια οποιασδήποτε έρευνας από το Γραφείο μου, δεν αποτελεί απειλή, αλλά ευκαιρία διόρθωσης λαθών, προς την κατεύθυνση της υιοθέτησης μιας διοικητικής κουλτούρας εξυπηρέτησης του πολίτη και σεβασμού των δικαιωμάτων του.

Διευκρινίζω, τέλος, ότι αυτή η Έκθεση αφορά μόνο στα πεπραγμένα του Γραφείου Επιτρόπου Διοικήσεως κατά την άσκηση της αρμοδιότητας που έχει, δυνάμει του περί Επιτρόπου Διοικήσεως Νόμου. Όσον αφορά στη δράση και στο έργο κατά τη διάρκεια του 2011 της Αρχής κατά των Διακρίσεων και του Ρατσισμού, της Αρχής Ισότητας και της Αρχής Πρόληψης των Βασανιστηρίων, ετοιμάστηκαν τρεις ξεχωριστές Ετήσιες Εκθέσεις. Μια συνολική ανάγνωση των τεσσάρων Εκθέσεων, συμπεριλαμβανομένης της παρούσας Έκθεσης, καταδεικνύει το εύρος και την πολυπλοκότητα των αρμοδιοτήτων που ανατέθη- καν στο Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως, τον όγκο εργασίας που έχει διεκπεραιωθεί και τις αυξημένες ευθύνες που το Γραφείο ανέλαβε σε ζητήματα που άπτονται των δικαιωμά- των των ιδιαίτερα ευάλωτων ομάδων ατόμων.

Επίτροπος Διοικήσεως
και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

II

ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ

II. ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ

1. Αρμοδιότητες και Διαδικασίες

Ο Επίτροπος Διοικήσεως είναι ανεξάρτητη Αρχή, που ιδρύθηκε το 1991. Ο βασικός Νόμος (Ν.3(Ι)/1991) που όρισε και ρύθμισε τις αρμοδιότητες του Επιτρόπου Διοικήσεως, τον κατέστησε θεματοφύλακα του κράτους δικαίου και των δικαιωμάτων των πολιτών. Τον επιφόρτισε, συγκεκριμένα, με το έργο της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της τήρησης της νομιμότητας και της καταπολέμησης της κακοδιοίκησης.

Απαραίτητη προϋπόθεση για την ενεργοποίηση των αρμοδιοτήτων του Επιτρόπου, αποτε- λούσε η υποβολή παραπόνου από πολίτη, ο οποίος επηρεαζόταν άμεσα και προσωπικά από την ενέργεια εναντίον της οποίας στρεφόταν. Παράλληλα, ήταν δυνατή η διενέργεια έρευνας μετά από εντολή του Υπουργικού Συμβουλίου.

Με τον Νόμο 1(Ι).2000, ωστόσο, αναγνωρίστηκε στον Επίτροπο Διοικήσεως, η δυνατό-

τητα και αυτεπάγγελης παρέμβασης σε υποθέσεις γενικότερου ενδιαφέροντος και επήλ- θε ουσιαστική εμβάθυνση του ρόλου του, αφού του δόθηκε η δυνατότητα διείσδυσης στην ίδια την καρδιά του διοικητικού συστήματος, με τη μετατόπιση του ειδικού βάρους στην επισήμανση συστημικών αδυναμιών και παθογενειών, στην προώθηση γενικότερων αρχών και στην καλλιέργεια μιας νέας διοικητικής αντίληψης.

Με βάση τους περί Επιτρόπου Διοικήσεως Νόμους, ο Επίτροπος Διοικήσεως είναι αρ- μόδιος για διαφορές του πολίτη με Υπηρεσίες, στην έννοια των οποίων υπάγονται:

- Τα Υπουργεία και τα υπαγόμενα σε αυτά Τμήματα και Υπηρεσίες
- Οι Αρχές Τοπικής Αυτοδιοίκησης
- Η Δημόσια Εκπαιδευτική Υπηρεσία
- Η Αστυνομία και η Εθνική Φρουρά
- Τα Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου

Ο Επίτροπος Διοικήσεως δεν είναι αρμόδιος:

- Για ενέργειες του Προέδρου της Δημοκρατίας, του Υπουργικού Συμβουλίου και Υπουργού για θέματα γενικής κυβερνητικής πολιτικής, της Βουλής των Αντιπροσώπων, των Δικαστηρίων, του Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας, του Γενικού Ελεγκτή, του Διοικητή της Κεντρικής Τράπεζας και της Επιτροπής Δημόσιας Υπηρεσίας.
- Για ενέργειες που αφορούν στις σχέσεις μεταξύ της Κυπριακής Δημοκρατίας και άλλου κράτους ή διεθνούς οργανισμού ή στην άμυνα, ασφάλεια ή εξωτερική πολιτική της Δημοκρατίας.
- Για ενέργειες που εκκρεμούν ενώπιον δικαστηρίων ή εξετάζονται στα πλαίσια ιεραρχικής προσφυγής από διοικητικές Αρχές.

12

Επίσης, ο Επίτροπος Διοικήσεως δεν εξετάζει παράπονα, τα οποία:

- Δεν υποβλήθηκαν εντός 12 μηνών, αφότου ο παραπονούμενος έλαβε γνώση των ενεργειών εναντίον των οποίων προσφεύγει.
- Είναι ανώνυμα.
- Είναι γενικά και αόριστα ή δεν συντρέχει έννομο συμφέρον του προσώπου που τα υποβάλλει.

Η διερεύνηση ενός παραπόνου ξεκινά από την ενυπόγραφη, κατά κανόνα, υποβολή του, η οποία γίνεται από το άμεσα ενδιαφερόμενο φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή ενώσεις προσώπων ή από αντιπρόσωπο των πιο πάνω. Τα παράπονα μπορούν να υποβάλλονται αυτοπροσώπως στο Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως, ταχυδρομικώς, μέσω τηλεομοιότυπου ή με τη συμπλήρωση του ειδικού έντυπου που υπάρχει στην ιστοσελίδα του Γραφείου ή και από τηλέφону όταν αφορά εξαιρετικά επείγον θέμα ή όταν υποβάλλεται από άτομο με αναπηρία.

Τα παράπονα πρέπει να περιλαμβάνουν τα στοιχεία ταυτότητας και επικοινωνίας του προ-

σώπου που τα υποβάλλει και ακριβή περιγραφή του προβλήματος και του αιτήματος κα- θώς και της εμπλεκόμενης δημόσιας Υπηρεσίας και να συνοδεύονται από οποιαδήποτε πληροφοριακά ή αποδεικτικά στοιχεία, που μπορούν να βοηθήσουν στη στοιχειοθέτηση των προβαλλόμενων ισχυρισμών.

Στα πλαίσια της διερεύνησης του παραπόνου, το παράπονο ανατίθεται σε έναν από τους εξής θεματικούς κύκλους:

- Τομέα Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων
- Τομέα Ακίνητης Ιδιοκτησίας, Ανάπτυξης και Τοπικής Αυτοδιοίκησης
- Τομέα Κοινωνικής Ασφάλισης και Θεμάτων Οικονομικής Υφής
- Τομέα Κοινωνικής Προστασίας
- Τομέα Παιδείας και Υπαλληλικών Σχέσεων
- Τομέα Σχέσεων Κράτους - Πολίτη

Ακολούθως, το χειρισμό του παραπόνου αναλαμβάνει Λειτουργός του Γραφείου Επιτρόπου Διοικήσεως, ο οποίος έχει την ευθύνη διερεύνησης του θέματος. Στα πλαίσια αυτά, έρ- χεται σε επικοινωνία με την εμπλεκόμενη Υπηρεσία, στην οποία παρέχεται η δυνατότητα να σχολιάσει τους εναντίον της ισχυρισμούς. Κάθε δημόσια Υπηρεσία έχει υποχρέωση, ανάλογα με την περίπτωση, να παρέχει στον Επίτροπο Διοικήσεως οποιαδήποτε πληρο- φορία ή να προσκομίζει οποιοδήποτε έγγραφο ή άλλο στοιχείο της ζητείται ή να δίνει μαρτυρία, σε σχέση με τα υπό διερεύνηση γεγονότα. Άρνηση Υπηρεσίας ή Λειτουργού της να συνεργαστεί με τον Επίτροπο Διοικήσεως, συνιστά ποινικό αδίκημα.

Η έρευνα ολοκληρώνεται από τον Επίτροπο Διοικήσεως:

- Είτε με γραπτή ενημέρωση του παραπονουμένου ότι δεν υπάρχει δυνατότητα ή αναγκαιότητα παρέμβασης του Επιτρόπου Διοικήσεως για λόγους αναρμο- διότητας ή επειδή το παράπονο είναι αβάσιμο ή για άλλους λόγους (όπως,

όταν το αντικείμενο του παραπόνου εκλείπει ή ικανοποιείται, όταν για το ίδιο θέμα αναμένεται η συμμόρφωση της αρμόδιας Υπηρεσίας με προηγούμενες εισηγήσεις του Επιτρόπου Διοικήσεως ή όταν, χωρίς την υποβολή Έκθεσης, υποβάλλονται συστάσεις προς την αρμόδια Υπηρεσία προς τις οποίες αναμένεται η ανταπόκρισή της).

- Είτε με την υποβολή Έκθεσης προς την εμπλεκόμενη Υπηρεσία, η οποία κοινοποιείται στον παραπονούμενο. Έκθεση υποβάλλεται, κατά κανόνα, όταν το παράπονο είναι βάσιμο και σε αυτήν μπορεί να ασκείται κριτική προς την Υπηρεσία ή και να υποβάλλονται εισηγήσεις.
- Είτε με την αναφορά του θέματος στον Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας ή στην αρμόδια Αρχή, αναλόγως, όταν κρίνεται ότι είναι δυνατόν να έχει δι-απραχθεί ποινικό ή πειθαρχικό αδίκημα από οποιονδήποτε Λειτουργό του ευρύτερου δημόσιου τομέα.

Με μηνιαίο συνοπτικό σημείωμα, ο Επίτροπος Διοικήσεως ενημερώνει το Υπουργικό Συμβούλιο και τη Βουλή των Αντιπροσώπων για τις Εκθέσεις του. Οι Εκθέσεις συζητούνται ενώπιον του Υπουργικού Συμβουλίου και συχνά ενώπιον των αρμόδιων Κοινοβουλευτικών Επιτροπών, όπου οι εμπλεκόμενες Υπηρεσίες καλούνται να ενημερώσουν για τα μέτρα τα οποία θα λάβουν ώστε να υλοποιήσουν τις εισηγήσεις του Επιτρόπου Διοικήσεως. Στις Συνεδρίες των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών παρευρίσκεται συχνά και ο ίδιος ο Επίτροπος, ο οποίος αναπτύσσει και αναλύει τα ευρήματα και τις θέσεις του.

Επίσης, κάθε χρόνο ο Επίτροπος Διοικήσεως επιδίδει την Ετήσια Έκθεση απολογισμού του έργου του στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και στον Πρόεδρο της Βουλής.

Για λεπτομέρειες ως προς τον τρόπο υποβολής παραπόνων ή τα θέματα τα οποία εμπíπτουν στις αρμοδιότητες του Επιτρόπου Διοικήσεως, οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να επικοινωνούν τηλεφωνικά με το Γραφείο ή να το επισκέπτονται και να συνομιλούν με επιφορτισμένο με αυτό το καθήκον, Λειτουργό του Γραφείου.

2. Εθνικός Φορέας καταπολέμησης των διακρίσεων

Με την ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση το 2004, οι αρμοδιότητες και οι δυ- νατότητες του Επιτρόπου Διοικήσεως διευρύνθηκαν περαιτέρω, με την ανάθεση σ' αυτόν του γενικού προστάγματος της προαγωγής της ίσης μεταχείρισης μεταξύ ανδρών και γυναικών και της καταπολέμησης των διακρίσεων στην απόλαυση των δικαιωμάτων και ελευθεριών. Για την άσκηση των αρμοδιοτήτων αυτών, συστάθηκαν εντός των δομών του Γραφείου Επιτρόπου Διοικήσεως, η Αρχή Ισότητας και η Αρχή κατά των Διακρίσεων.

Το έργο και οι ειδικότερες αρμοδιότητες των δύο Αρχών περιγράφονται σε χωριστές Εκθέσεις, οι οποίες υποβάλλονται στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας.

3. Εθνικός Φορέας για την πρόληψη της κακομεταχείρισης

Κατά το 2009, οι αρμοδιότητες του Επιτρόπου Διοικήσεως ενδυναμώθηκαν, ακόμη περισ- σότερο, με την επιλογή του ως του Εθνικού Φορέα για την Πρόληψη της Κακομεταχείρισης. Συγκεκριμένα, με τον Νόμο 2(ΙΙΙ)/2009, που τέθηκε σε ισχύ με τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Δημοκρατίας, στις 27 Μαρτίου 2009, η Κύπρος κύρωσε το Προαιρετικό Πρωτόκολλο της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για την Καταπολέμηση των Βασανιστηρίων. Σκοπός του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου ήταν η δημιουργία ενός συστήματος τακτικών επι- σκέψεων, σε διεθνές και εθνικό επίπεδο, σε χώρους στέρησης ή περιορισμού της προσω- πικής ελευθερίας, με κύρια επιδίωξη την πρόληψη των βασανιστηρίων.

Σε διεθνές επίπεδο, δημιουργήθηκε δεκαμελής Υποεπιτροπή για την Πρόληψη, η οποία ως διεθνές Σώμα, στο οποίο τα κράτη-μέλη οφείλουν να της επιτρέπουν τη διενέργεια επισκέψεων σε χώρους στέρησης της ελευθερίας και να της παρέχουν κάθε απαραίτητη πληροφορία, ενώ από πλευράς της, η Υποεπιτροπή έχει το καθήκον να συμβουλεύει και να υποστηρίζει τους εθνικούς μηχανισμούς πρόληψης.

Για την Κύπρο, αρμοδιότητες Εθνικού Φορέα για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων ανατέ- θηκαν στον Επίτροπο Διοικήσεως. Ειδικότερα, βάσει του Νόμου, προβλέπονται τα εξής:

- (1) Ο Επίτροπος Διοίκησης ορίζεται ως το εθνικό Σώμα επισκέψεων που προβλέπεται στο Πρωτόκολλο και ο οποίος θα ενεργεί σύμφωνα με τις πρόνοιες του Πρωτοκόλλου.
- (2) Για την εκπλήρωση του ρόλου, ο Επίτροπος Διοίκησης εξουσιοδοτείται να επισκέπτεται ελεύθερα, σε τακτικά χρονικά διαστήματα, τους χώρους κράτησης, κατόπιν γραπτής ειδοποίησης, με σκοπό τον έλεγχο της τήρησης των προνοιών της Σύμβασης. Κατά τις επισκέψεις του, ο Επίτροπος δικαιούται να έχει ελεύθερη πρόσβαση σε όλους τους χώρους και εγκαταστάσεις κάθε τύπου κράτησης και να έχει εμπιστευτικές κατ' ιδίαν συνεντεύξεις με οποιοδήποτε πρόσωπο κρίνει σκόπιμο.
- (3) Οι αρμόδιες Αρχές τους κράτους, υποχρεούνται να παραχωρούν στον Επίτροπο τις πληροφορίες που αναφέρονται στο Πρωτόκολλο.
- (4) Ο Επίτροπος Διοίκησης μπορεί να υποβάλλει προς κάθε υπεύθυνη για χώρο κράτησης Αρχή, συστάσεις και εκθέσεις, ενώ ακολούθως η αρμόδια Αρχή οφείλει να υποβάλλει έκθεση σχετικά με τα μέτρα που πήρε στη βάση της έκθεσης ή των συστάσεων που της υποβλήθηκαν.
- (5) Ο Επίτροπος Διοίκησης εξουσιοδοτείται να υποβάλλει εισηγήσεις για βελτίωση της νομοθεσίας και να εκφράζει απόψεις στη Βουλή των Αντιπροσώπων, κατά την εξέταση σχετικών νομοσχεδίων.
- (6) Ο Επίτροπος Διοίκησης οφείλει να θέτει υπόψη του Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας και της Ανεξάρτητης Αρχής Διερεύνησης Ισχυρισμών και Παραπόνων κατά της Αστυνομίας, οποιουσδήποτε ισχυρισμούς κρατουμένων, για παραβίαση ανθρωπίνων δικαιωμάτων.
- (7) Ο Επίτροπος Διοίκησης υποβάλλει στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας Ετήσια Έκθεση, την οποία κοινοποιεί στο Υπουργικό Συμβούλιο, τη Βουλή των Αντιπροσώπων και τον Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας, και ακολούθως τη δημοσιεύει.

Με τον καθορισμό του Επιτρόπου Διοικήσεως ως του Εθνικού Φορέα για την Πρόληψη της Κακομεταχείρισης, οι αρμοδιότητες του Επιτρόπου διευρύνονται σημαντικά, ώστε να μπορεί να λειτουργεί, κυρίως, προληπτικά για τη διασφάλιση χώρων και συνθηκών κράτησης που εγγυώνται το σεβασμό της αξιοπρέπειας και των δικαιωμάτων των κρατου- μένων. Έτσι, πριν την κύρωση του σχετικού Πρωτοκόλλου, ενώ ο Επίτροπος Διοικήσεως μπορούσε να εξετάζει ζητήματα που άπτονταν κακομεταχείρισης ή βασανιστηρίων μόνο στα πλαίσια ατομικών παραπόνων ή αυτεπάγγελων παρεμβάσεων, εφόσον πληρούνταν οι σχετικές προϋποθέσεις, τώρα μπορεί να επισκέπτεται τους χώρους κράτησης χωρίς την τήρηση οποιωνδήποτε όρων, με σκοπό την καταγραφή ευρύτερων παραλείψεων, που μπορούν να συνδέονται με κακομεταχείριση των κρατουμένων. Οι συστάσεις, δε, που μπορεί να υποβάλλει εξυπηρετούν όχι μόνο στην πρακτική βελτίωση των συνθηκών αυ- τών, αλλά και στη θεσμική καλυτέρευσή τους, μέσω της νομοθεσίας.

4. Αρμοδιότητες Εθνικού Οργανισμού Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

Με τον Νόμο 58(Ι) του 2011 τροποποιήθηκε ο περί Επιτρόπου Διοικήσεως Νόμος και δόθηκαν στον Επίτροπο Διοικήσεως αρμοδιότητες, οι οποίες, προηγουμένως, ασκούνταν από τον Εθνικό Οργανισμό Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Με την τροποποίηση αυτή, ο Επίτροπος Διοικήσεως μετονομάζεται σε «Επίτροπο Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων» και του παραχωρείται η εξουσία να ετοιμάζει αυτεπάγγελα εκθέσεις με απόψεις, εισηγήσεις και προτάσεις σε θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων, που δεν εμπίπτουν στις ανάλογες εξουσίες που έχει, βάσει άλλων Νόμων.

Πιο συγκεκριμένα, εξουσιοδοτείται να:

- i. εξετάζει αυτεπάγγελα και να ετοιμάζει εκθέσεις με απόψεις, εισηγήσεις και προτάσεις για θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων,
- ii. ετοιμάζει αυτεπάγγελα εκθέσεις με απόψεις, εισηγήσεις και προτάσεις σε περίπτωση που κατά τη διερεύνηση παραπόνου για παραβίαση ανθρωπίνων δικαιωμάτων, διαπιστώνει ότι υπάρχει τέτοια ανάγκη,

iii. για τους πιο πάνω σκοπούς, έχει επαφές και διαβουλεύσεις με μη κυβερνητικούς οργανισμούς, οργανώσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων και άλλα οργανωμένα σύνολα και

iv. παρίσταται σε συναντήσεις ή άλλες εκδηλώσεις διεθνών οργανισμών ή εθνικών οργανισμών ανθρωπίνων δικαιωμάτων και συνεργάζεται με αυτούς.

III

ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ
ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

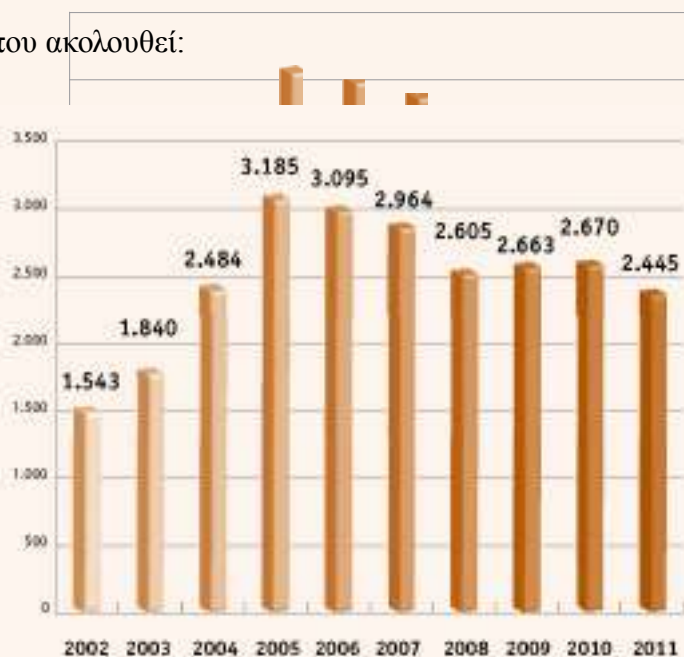
ΙΙΙ. ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

1. Ανάλυση παραπόνων που υποβλήθηκαν κατά το 2011

Κατά τη διάρκεια του 2011, υποβλήθηκαν στο Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως 2.445 παράπονα, γεγονός που καταδεικνύει ελαφρά μείωση στην υποβολή παραπόνων, σε σχέση με τα προηγούμενα χρόνια. Ας σημειωθεί, ωστόσο, ότι καταγγελίες/παράπονα υποβάλλονται, από το 2004, και στις δύο Αρχές που λειτουργούν κάτω από την ομπρέλα του Γραφείου Επιτρόπου Διοικήσεως, και συγκεκριμένα την Αρχή Ισότητας και την Αρχή Κατά των Διακρίσεων, η καταμέτρηση των οποίων, όμως, γίνεται ξεχωριστά από τα παράπονα που λαμβάνει το Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως. Ο αριθμός αυτών των παραπόνων κατά το 2011 ανήλθε συνολικά σε 278.

Συνολικά, από την έναρξη λειτουργίας του Γραφείου, τον Μάρτιο του 1991, και μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 2011, υποβλήθηκαν στο Γραφείο 35.293 παράπονα. Συγκριτική εικόνα των παραπόνων που υποβλήθηκαν κατά τα τελευταία δέκα έτη, κατ' έτος, φαίνεται στο

ραβδόγραμμα που ακολουθεί:

Από το σύνολο των 2.445 παραπόνων που υποβλήθηκαν κατά το 2011, τα 2.085 (ή ποσοστό περίπου 85,2%,) κρίθηκε ότι εμπίπτουν στις αρμοδιότητες του Επιτρόπου Διοικήσεως και αποφασίστηκε να ερευνηθούν, τα 324 (ή ποσοστό 13,2%,) κρίθηκε ότι δεν εμπίπτουν στις αρμοδιότητες του Επιτρόπου Διοικήσεως και δεν ερευνήθηκαν, ενώ άλλα 36 παράπονα (ή ποσοστό 1,5%) με βάση τη διακριτική εξουσία που παρέχουν στον Επίτροπο Διοικήσεως οι περί Επιτρόπου Διοικήσεως Νόμοι, αποφασίστηκε να μην ερευνηθούν. Τα ποσοστά αυτά ήταν παρόμοια με εκείνα του προηγούμενου έτους.

2. Αναφορά στην εργασία που διεκπεραιώθηκε κατά το 2011

Τους πρώτους τρεις μήνες του 2011, το Γραφείο παρέμεινε ακέφαλο, εξαιτίας καθυστέρησης που σημειώθηκε στο διορισμό του νέου Επιτρόπου Διοικήσεως. Συγκεκριμένα, η θητεία της τέως Επιτρόπου, κας Ηλιάνας Νικολάου, έληξε στις 17 Δεκεμβρίου 2010, ενώ ο διορισμός της κας Ελίζας Σαββίδου, έγινε στις 17 Μαρτίου 2011. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα, να μην μπορεί να ολοκληρωθεί η διερεύνηση των παραπόνων, αφού σύμφωνα με τη νομοθεσία το τελικό πόρισμα επί κάθε παραπόνου αποφασίζεται από τον ίδιο τον Επίτροπο.

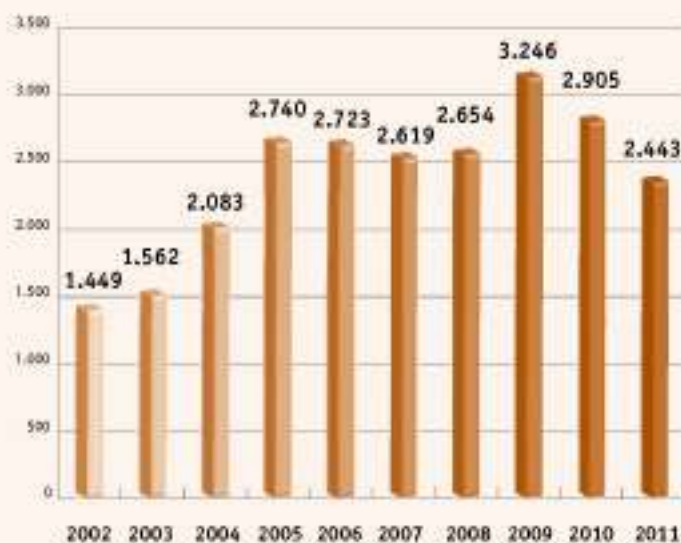
Σημειώνεται, επίσης, ότι ο αριθμός των Λειτουργών που εργάζονταν στο Γραφείο κατά το

2011, μειώθηκε. Συγκεκριμένα, ο Πρώτος Λειτουργός του Γραφείου ανέλαβε, παράλληλα με την εργασία του στο Γραφείο, και καθήκοντα στο Υπουργείο Εσωτερικών για σκοπούς Κυπριακής Προεδρίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Επίσης, μία Λειτουργός αποσπάστηκε και μία άλλη μετακινήθηκε για να εργαστεί στην Κυπριακή Προεδρία, ενώ τρίτη Λειτουργός απουσίασε για μεγάλο διάστημα από τη θέση της για λόγους υγείας.

Ο συνολικός αριθμός των προς διεκπεραίωση παραπόνων κατά το 2011 ήταν 4.314, αφού εκτός από τα 2.445 παραπόνα που υποβλήθηκαν κατά το έτος αυτό, εκκρεμούσαν από προηγούμενα χρόνια άλλα 1.860, ενώ στις περιπτώσεις άλλων 9 παραπόνων που είχαν διεκπεραιωθεί σε προηγούμενα έτη, οι παραπονούμενοι επανήλθαν.

Από τα 4.314 αυτά παράπονα, κατά τη διάρκεια του 2011 ολοκληρώθηκε η εξέταση των

2.433, με το μηνιαίο μέσο όρο διεκπεραιωθέντων παραπόνων στα 202. Συγκριτική εικόνα των διεκπεραιωθέντων κατ' έτος παραπόνων κατά την περίοδο των δέκα τελευταίων ετών φαίνεται στο ραβδόγραμμα που ακολουθεί:

ΠΑΡΑΠΟΝΑ ΠΟΥ ΔΕΝ ΔΙΕΡΕΥΝΗΘΗΚΑΝ ΛΟΓΩ ΑΝΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ

Εκπρόθεσμο παράπονο	30
Ιδιωτικής Φύσεως Διαφορές / Αστικής Φύσεως Διαφορές	61
Εναντίον Υπηρεσιών που δεν υπόκεινται στον έλεγχο του Επιτρόπου Διοικήσεως	81
Εκκρεμεί Δικαστική Διαδικασία/Ιεραρχική Προσφυγή	34
Πρόωρο Παράπονο	34
Εναντίον Ενεργειών που δεν υπόκεινται στον έλεγχο του Επιτρόπου Διοικήσεως	68
Γενικό και Αόριστο	21
Απόφαση Υπουργικού Συμβουλίου	5
Αρμόδια άλλη Υπηρεσία	17
Μη Άμεσος και Προσωπικός Επηρεασμός	14
ΣΥΝΟΛΟ	365

ΠΑΡΑΠΟΝΑ ΠΟΥ ΔΕΝ ΔΙΕΡΕΥΝΗΘΗΚΑΝ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΗ ΔΙΑΚΡΙΤΙΚΗ ΕΥΧΕΡΕΙΑ	
Έκδηλα Αβάσιμη Υπόθεση	5
Αποτελεί Αντικείμενο Δικαστικής Απόφασης	11
Ύπαρξη Συμφερόντων Τρίτων (Διορισμοί, Προαγωγές, Προσφορές)	8
Ανώνυμα Παράπονα	14
Άλλοι Λόγοι	19
ΣΥΝΟΛΟ	57
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΡΑΠΟΝΩΝ ΠΟΥ ΔΕΝ ΔΙΕΡΕΥΝΗΘΗΚΑΝ	422

Από τα 2.433 παράπονα που διεκπεραιώθηκαν κατά το έτος 2011:

- 422 παράπονα αποφασίστηκε να μην ερευνηθούν, για λόγους που φαίνονται στον πιο κάτω Πίνακα.
- 2.011 παράπονα έτυχαν διερεύνησης, όπως φαίνεται και στην πιο κάτω κυκλική γραφική παράσταση.

Συγκεκριμένα:

- σε 1.744 περιπτώσεις, η έρευνα διακόπηκε, είτε επειδή διαπιστώθηκε επιγενόμενη αναρμοδιότητα (154 παράπονα), είτε επειδή το ζήτημα διευθετήθηκε (314 παράπονα), είτε για άλλους λόγους (595 παράπονα), με κυριότερο το ότι το παράπονο κρίθηκε ως αβάσιμο (681 παράπονα),
- σε 134 περιπτώσεις, η έρευνα διακόπηκε μετά από ικανοποίηση του παραπενομένου, που επήλθε μετά από παρέμβαση του Γραφείου,

- σε 133 περιπτώσεις υποβλήθηκε στην αρμόδια Υπηρεσία Έκθεση (από αυτές σε 35 περιπτώσεις έγιναν εισηγήσεις προς την εμπλεκόμενη Υπηρεσία και σε 98 περιπτώσεις οι Εκθέσεις περιείχαν επιπρόσθετα και κριτική).

Παράπονα που έτυχαν διερεύνησης

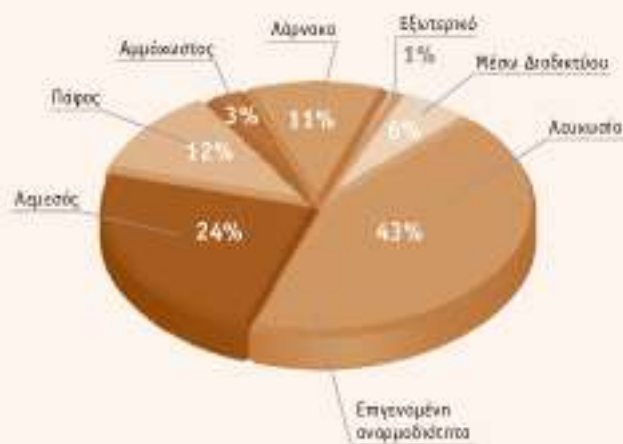
Αναλυτικό γράφημα για τη Διακοπή Έρευνας σε 1.063 παράπονα

3. Παράπονα που υποβλήθηκαν κατά Επαρχία

Όπως φαίνεται και στην κυκλική γραφική παράσταση που ακολουθεί, τα περισσότερα παράπονα που υποβλήθηκαν στον Επίτροπο Διοικήσεως προήλθαν, όπως και τα προηγούμενα χρόνια, από άτομα, εταιρείες ή οργανωμένα σύνολα που δήλωσαν διεύθυνση διαμονής ή έδρας τους, τη Λευκωσία (43%). Τα ποσοστά των Επαρχιών παρέμειναν σχετικά σταθερά, σε σύγκριση με τα προηγούμενα έτη. Αύξηση παρατηρήθηκε στον αριθμό παραπόνων που υποβλήθηκε μέσω διαδικτύου.

Παράπονα που υποβλήθηκαν κατά Επαρχία

IV

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΔΡΑΣ ΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

IV. ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

ΓΕΝΙΚΑ ΣΧΟΛΙΑ

Κριτήριο αποτελεσματικότητας του Θεσμού του Επιτρόπου Διοικήσεως αποτελεί η συμ- μόρφωση των Υπηρεσιών στις εισηγήσεις του και η τροχοδρόμηση διαδικασιών για επί- λυση συστημικών προβλημάτων καθώς και αναβάθμιση της παρεχόμενης προς τον πολίτη εξυπηρέτησης. Απαραίτητα εργαλεία για την αποτελεσματικότητα του Θεσμού αποτελεί τόσο η πειστικότητα της επιχειρηματολογίας που προβάλλει ο Επίτροπος για στήριξη των θέσεών του, όσο και η σχέση συνεργασίας του με τις Υπηρεσίες που καλούνται να ανταποκριθούν στις εισηγήσεις του.

Όπως και στα προηγούμενα έτη, κατά το έτος 2011, αριθμός παρεμβάσεων της Επιτρόπου είχαν ως αποτέλεσμα την αναθεώρηση άδικων αποφάσεων της διοίκησης ή τη λήψη δι- ορθωτικών αποφάσεων εκ μέρους της (όπως Α/Π 469/2008, Α/Π 871/2009 κ.α., Α/Π

1805/2009 κ.ά., Α/Π 1588/2010, Α/Π 2239/2010, Α/Π 182/2011, Α/Π 284/2011, Α/Π 350/2011, Α/Π 359/2011, Α/Π 603/2011, Α/Π 921/2011, Α/Π 980/2011 και Α/Π 1614/2011), την επίσπευση της εξέτασης αιτήσεων η οποία εκκρεμούσε για με- γάλο χρονικό διάστημα (όπως Α/Π 283/2010, Α/Π 1162/2010, Α/Π 1245/2010, Α/Π 1621/2010, Α/Π 1745/2010, Α/Π 46/2011, Α/Π 170/2011 και Α/Π 703/2011) και την αντιμετώπιση συστημικών αδυναμιών (όπως Α/Π 587/2010 κ.ά., Α/Π 935/2010, Α/Π 893/2011 και Α/Π 1125/2011).

Στις σελίδες που ακολουθούν γίνεται αποτίμηση του έργου του Γραφείου κατά Τομέα.

A. ΤΟΜΕΑΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ I. Γενικές Παρατηρήσεις

Ο Τομέας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων αντιμετώπισε, και κατά το 2011, σημαντικές προκλή- σεις σε σχέση με τις ευρύτερες θεματικές ενότητες που αποτελούν τον κύκλο των δρα- στηριοτήτων του, υπό το φως, μάλιστα της διεύρυνσης των αρμοδιοτήτων του Επιτρόπου Διοικήσεως με την τροποποιητική νομοθεσία του 2011, η οποία τον καθιστά

και Επίτροπο

Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, αλλά και των νέων αρμοδιοτήτων του που αφορούν στο ρόλο του ως Εθνικός Μηχανισμός Πρόληψης κατά των Βασανιστηρίων. Βασικός γνώμονας της γενικότερης λειτουργίας του Τομέα ήταν, και κατά το 2011, η ανάπτυξη μίας ουσιαστικής και στενής συνεργασίας με τις δημόσιες Υπηρεσίες, με απώτερο στόχο την έγκαιρη διερεύνηση ατομικών παραπόνων και την ενημέρωση των πολιτών όσο και τη διαπίστωση και επισήμανση συστημικών προβλημάτων που αποτελούν προσκόμματα στην εύρυθμη λειτουργία της διοίκησης.

Στα πλαίσια αυτά, διερευνήθηκαν και υπήρξαν σημαντικές τοποθετήσεις του Τομέα σε ζητήματα που αφορούσαν στη γενικότερη δράση της Αστυνομίας, στην ευρύτερη λειτουργία του σωφρονιστικού συστήματος, στις κρατικές μεταναστευτικές πρακτικές, όπως και σε γενικότερα θέματα ατομικών και κοινωνικών ανθρωπίνων δικαιωμάτων, όπως το δικαίωμα πρόσβασης του κοινού σε πηγές πληροφόρησης, την καλλιτεχνική ελευθερία, την πρόσβαση των ατόμων φορέων HIV/AIDS στην αγορά εργασίας και τη συνολική αντι-μετώπιση από τα κρατικά νοσηλευτήρια θυμάτων σεξουαλικής βίας.

Το πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της Αστυνομίας απασχόλησε τον Τομέα, ιδιαίτερα όσον αφορά στη διενέργεια σωματικών ελέγχων, στην εικοσιτετράωρη κράτηση ατόμων χωρίς δικαστικό ένταλμα, στη μεταχείριση πολιτών εναντίον των οποίων έχουν υποβληθεί ανώ-νυμες καταγγελίες, όπως και στο ρόλο που η Αστυνομία διαδραματίζει στην αντιμετώπιση του φαινομένου της αδήλωτης εργασίας. Σημαντικές ήταν οι εργασίες του Τομέα αναφορικά με ζητήματα που προέκυψαν μετά τη διερεύνηση παραπόνων κατά του Τμήματος Φυλακών και αφορούσαν στην εξαναγκαστική υποβολή κρατουμένων σε ξύρισμα της γενειάδας τους, όπως και στη διαδικασία που ακολουθείται για την υποχρεωτική ψυχιατρική νοσηλεία ατόμων που εκτίουν ποινή φυλάκισης. Στα πλαίσια των παρεμβάσεων του Τομέα αναφορικά με τα μεταναστευτικά ζητήματα που τον απασχόλησαν, επιχειρήθηκε να επισημανθούν παθογένειες που σχετίζονται με την ανθρώπινη, έγκαιρη και δέουσα εξυπηρέτηση των μεταναστών που αποτείνονται στις μεταναστευτικές Αρχές. Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε και στη διαμεσολαβητική δράση του Τομέα, ιδιαίτερα σε ζητήματα όπου ή άμεση επέμβαση του Γραφείου κρίθηκε σημαντική, όπως στον τερματισμό κράτησης προσώπων ή στην έκδοση αδειών παραμονής στη Δημοκρατία.

Απαραίτητο, τέλος, είναι, να επισημανθεί η δράση του Τομέα σε ζητήματα που αφορούν στην ορθή συμπεριφορά των δημοσίων υπαλλήλων προς τους πολίτες που καλούνται

να εξυπηρετούν. Στα πλαίσια αυτά, ετοιμάστηκε, σε συνεργασία με το Τμήμα Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού, προσχέδιο Οδηγού Ορθής Διοικητικής Συμπεριφοράς των Μελών το Προσωπικού του Δημόσιου Τομέα, όσον αφορά στις Σχέσεις τους με το Κοινό, το οποίο αναμένεται να εκδοθεί εντός του 2012.

II. Δράση Αστυνομίας

Στα πλαίσια εξέτασης ατομικής καταγγελίας που υποβλήθηκε στον Τομέα Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, σχολιάστηκε το ζήτημα της άσκησης των αρμοδιοτήτων της Αστυνομίας σε σχέση με το θέμα της εικοσιτετράωρης κράτησης ενός προσώπου, ευχέρεια η οποία στηρίζεται σε σχετική Συνταγματική διάταξη (Άρθρο 11(5) Συντάγματος). Στη σχετική Έκθεση που υποβλήθηκε¹, τονίστηκε το γεγονός ότι, ο περιορισμός της ελευθερίας ενός ατόμου, μέσω της κράτησής του, χωρίς δικαστικό ένταλμα, αποτελεί μέτρο εξαιρετικού χαρακτήρα και, ως τέτοιο, η εφαρμογή του δικαιολογείται μόνο όταν, υπό τις εκάστοτε περιστάσεις, αυτή είναι απόλυτα αναγκαία και εξυπηρετεί τις απαραίτητες αστυνομικές έρευνες ενώ, σε καμία περίπτωση, αυτή δεν θα πρέπει να διέπεται από χαρακτηριστικά

τιμωριτικής φύσεως. Διατυπώθηκε, ως εκ τούτου, ότι, η εξάντληση του εικοσιτετράωρου, ³¹

που προβλέπεται από το Σύνταγμα ως μέγιστος χρόνος κράτησης χωρίς σχετικό ένταλμα Δικαστηρίου, δεν αποτελεί, πάντοτε, νόμιμη και συμβατή με το Σύνταγμα ενέργεια.

Επισημάνσεις προς την Αστυνομία έγιναν και σε σχέση με τη διεξαγωγή σωματικών ερευ- νών. Τονίστηκε η ανάγκη της επιλογής των λιγότερο επαχθών, για το άτομο που υφίσταται τον έλεγχο, μέσων, της συνεκτίμησης των ιδιαίτερων και προσωπικών περιστάσεων του κάθε ατόμου, της εξασφάλισης της καταλληλότητας του χώρου με τρόπο που να κατοχυ- ρώνονται συνθήκες ιδιωτικότητας, της τήρησης των συνθηκών υγιεινής και, γενικότερα, της διασφάλισης του σεβασμού της προσωπικότητας και της αξιοπρέπειας του ατόμου που υποβάλλεται στον έλεγχο².

Η αναγκαιότητα διεξαγωγής ουσιαστικής έρευνας προκειμένου να αναζητηθούν στοιχεία που να επαληθεύουν, στο μέτρο του δυνατού, μονομερείς ισχυρισμούς που τίθενται υπόψη της Αστυνομίας, αποτέλεσε βασική υπόδειξη προς την Αστυνομία, με αφορμή την εξέταση παραπόνου που αφορούσε στη μεταχείριση πολίτη μετά από την υποβολή καταγγελίας από την πρώην σύζυγό του³. Επισημάνθηκε η ανάγκη άσκησης των αρμοδι- οτήτων της Αστυνομίας στη βάση εύλογης υποψίας, η οποία κρίνεται σε σχέση με την

-
1. Έκθεση Επιτρόπου Διοικήσεως αναφορικά με το παράπονο με αρ. Α/Π 2605/2008, ημερομ. 2 Αυγούστου 2011.
  2. Βλ. Υποσημείωση 1.
  3. Έκθεση Επιτρόπου Διοικήσεως σε σχέση με το παράπονο με αρ. Α/Π 485/2009, ημερομ. 17 Μαΐου 2011.

αντικειμενικότητα, αξιοπιστία και επαληθευσιμότητα των στοιχείων που παρατίθενται και τονίστηκε ότι η σύλληψη ατόμων πρέπει να δικαιολογείται από ικανοποιητικό λόγο, αφού αυτή ταυτίζεται με τη στέρηση της ελευθερίας. Επιπρόσθετα, υπογραμμίστηκε η σημα- ντικότητα της φειδωλής και διακριτικής δράσης της Αστυνομίας σε ευαίσθητα ζητήματα που εμπίπτουν στη σφαίρα των οικογενειακών σχέσεων και της εφαρμογής της αρχής της ελάχιστης προσβολής ή της επιλογής του ηπιότερου μέσου που εμπερικλείει η αρχή της αναλογικότητας, σύμφωνα με την οποία η Αστυνομία, κατά τη δράση της, οφείλει να χρησιμοποιεί τέτοια μέσα ώστε να διασφαλίζονται όσο το δυνατόν λιγότερο ισχυρά μειονεκτήματα για τον πολίτη.

Σε παρόμοια πλαίσια κινήθηκαν οι θέσεις που διατυπώθηκαν από τον Τομέα, αναφορικά με τη συχνή διενέργεια ελέγχων, εκ μέρους της Αστυνομίας (Υπηρεσία Αλλοδαπών και Μετανάστευσης), σε υποστατικά επιχειρήσεων, μετά τη λήψη ανώνυμων καταγγελιών για παράνομη εργοδότηση. Η έρευνα κατέδειξε ότι δεν πραγματοποιήθηκε, προηγουμένως, οποιαδήποτε αξιολόγηση των ανώνυμων πληροφοριών, ούτε και καθορισμός του τρόπου ανταπόκρισης σε αυτές. Επισημάνθηκε ότι η διεξαγωγή επιτόπιων ελέγχων για εξακρίβω- ση της αδήλωτης ή και παράνομης εργασίας είναι θεμιτοί, στο μέτρο που αυτοί εξυπηρε- τούν την καταπολέμηση της παραοικονομίας, αλλά και την προστασία των εργαζομένων από την εκμετάλλευση, έστω και αν πρόκειται για άτυπους μετανάστες. Για το λόγο αυτό, θα πρέπει να λαμβάνονται όλα τα εχέγγυα ώστε οι αδήλωτα ή παράνομα εργαζόμενοι να μην αντιμετωπίζονται απλώς ως παράνομοι μετανάστες, αλλά και ως εργαζόμενοι των οποίων τα δικαιώματα έχουν παραβιαστεί⁴.

Στα πλαίσια της διαμεσολαβητικής δράσης του Τομέα Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, επιτεύ- χθηκε η επίλυση ζητημάτων που σχετίζονταν με τους χειρισμούς της Αστυνομίας αναφο- ρικά με την είσπραξη οφειλόμενων διατροφών⁵, όπως και με τη διενέργεια πειθαρχικής έρευνας, σύμφωνα με τους περί Αστυνομίας (Πειθαρχικούς) Κανονισμούς, σε σχέση με τη δράση και συμπεριφορά συγκεκριμένου μέλους της Αστυνομίας⁶.

III. Φυλακές- Σωφρονιστικό Σύστημα

Η πολιτική του Τμήματος Φυλακών να αξιώνει από τους κρατούμενους να ξυρίσουν, υπο- χρεωτικά, τη γενειάδα τους και η τιμωρία, με την εφαρμογή του μέτρου της απομόνω- σης, κρατούμενων που αρνήθηκαν να συμμορφωθούν με την απόφαση αυτή, αποτέλεσε

4. Έκθεση Επιτρόπου Διοικήσεως αναφορικά με το παράπονο με αρ. Α/Π 1409/2010, ημερομ. 20 Δεκεμβρίου 2011.
5. Α/Π 1125/2011.

αντικείμενο κριτικής εκ μέρους του Τομέα, με αφορμή τέσσερις σχετικές καταγγελίες που υποβλήθηκαν⁷. Η αρχική τοποθέτηση του Γραφείου Επιτρόπου Διοικήσεως στο θέμα αυτό, έγινε στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων του ως Εθνικός Μηχανισμός Πρόληψης των Βασανιστηρίων. Βασική θέση της Επιτρόπου Διοικήσεως ήταν ότι, οδυνάμει σχετικής εγκυκλίου της διεύθυνσης των Φυλακών, εξαναγκασμός των κρατουμένων σε κούρεμα και ξύρισμα αντιβαίνει στις αρχές μεταχείρισης των κρατουμένων και συνιστά ταπεινωτική μεταχείριση, ιδίως λαμβάνοντας υπόψη την υπερβολική αυστηρότητα των οδηγιών σε συνδυασμό με το γενικευμένο και απαρέγκλιτο χαρακτήρα τους, που δεν λαμβάνει υπόψη στοιχειώδεις παραμέτρους, όπως την προσωπικότητα ή τα θρησκευτικά δικαιώματα των κρατουμένων. Η εισήγηση της Επιτροπής να αναθεωρηθεί η συγκεκριμένη πρακτική δεν έχει, μέχρι σήμερα, υλοποιηθεί, καθώς το Τμήμα Φυλακών εμμένει στη γενική υποχρέωση των κρατουμένων να ξυρίζονται και να κουρεύονται τακτικά, εκτός εάν απαλλαγούν από την υποχρέωση αυτή για ιατρικούς ή άλλους λόγους.

Ο Τομέας είχε, επίσης, την ευκαιρία να ασχοληθεί, στα πλαίσια εξέτασης ατομικής καταγγελίας, με τα σοβαρά νομοθετικά κενά που παρατηρούνται στο ζήτημα της υποχρεω-

τικής ψυχιατρικής νοσηλείας ατόμων που εκτίουν ποινή φυλάκισης⁸. Επισημάνθηκε ότι, τόσο σύμφωνα με τη σχετική νομολογία του ΕΣΔΑ, όσο και με το περιεχόμενο σχετικής Σύστασης της Επιτροπής Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης, κρίνεται σημαντική η εμπλοκή ενός ανεξάρτητου οργάνου στην απόφαση που αφορά στην υποχρεωτική εισαγωγή και νοσηλεία ενός προσώπου το οποίο έχει ιατρικά κριθεί ότι πάσχει από ψυχική διαταραχή και είναι αναγκαίος ο περιορισμός και η θεραπεία του σε ψυχιατρική μονάδα, η χρονική, δε, διάρκεια του οποίου θα πρέπει να καθορίζεται ειδικά. Έχοντας υπόψη τα πιο πάνω, διατυπώθηκαν επιφυλάξεις σε σχέση με το κατά πόσον η διαδικασία που ακολουθείται για υποχρεωτική μεταφορά και εισαγωγή κρατουμένων σε ψυχιατρικό νοσοκομείο, με μόνη την εμπλοκή του Ψυχίατρου, του Διευθυντή των Φυλακών και του Υπουργού Υγείας, βρίσκεται σε συμφωνία με τις διεθνείς αρχές και τα πρότυπα. Οι προβληματισμοί της Επιτροπής στηρίχθηκαν, κυρίως, στην απουσία εμπλοκής δικαστικής ή άλλης διαδικασίας που να περιλαμβάνει αυστηρές, τυπικές και ουσιαστικές, δικαιωματικές εγγυήσεις για τον κρατούμενο, ο οποίος βρίσκεται σε πολύ ευάλωτη θέση. Η Έκθεση υποβλήθηκε, για σκοπούς προβληματισμού και για τις δικές τους ενέργειες, στον Υπουργό Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως, στον Αναπληρωτή Διευθυντή Τμήματος Φυλακών και στον Γενικό Διευθυντή του Υπουργείου Υγείας, ενώ αντίγραφό της διαβιβάστηκε στον Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας ως τον πλέον αρμόδιο φορέα αναφορικά

-
7. Έκθεση Επιτρόπου Διοικήσεως αναφορικά με τα παράπονα με αρ. Α/Π 1098/2011, Α/Π 1099/2011, Α/Π 1283/2011 και Α/Π 1373/2011, ημερομ. 22 Νοεμβρίου 2011.
8. Έκθεση Επιτρόπου Διοικήσεως αναφορικά με το παράπονο με αρ. Α/Π 894/2011, ημερομ. 28 Σεπτεμβρίου 2011.

με ζητήματα νομοθεσίας, όπως και στον Γενικό Διευθυντή της Βουλής των Αντιπροσώπων για σκοπούς ενημέρωσης.

IV. Μετανάστευση

Κατά το 2011, παρατηρήθηκε καλύτερη συνεργασία του Γραφείου Επιτρόπου Διοικήσεως με το Τμήμα Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης (ΤΑΠΜ). Ειδικότερα, βελτίωση προ-έκυψε στο ζήτημα της έγκαιρης ανταπόκρισης του Τμήματος σε επιστολές του Γραφείου, όπως και στο θέμα της επίτευξης τηλεφωνικών επαφών με αρμόδιους Λειτουργούς του Τμήματος.

Μέσω της υποβολής Έκθεσης και, στα πλαίσια εξέτασης σχετικής καταγγελίας, διατυπώθηκαν προβληματισμοί σε σχέση με την καθυστέρηση του ΤΑΠΜ να εκδώσει άδεια παραμονής σε αναγνωρισμένο πρόσφυγα από το Ιράν, που να συμπεριλαμβάνει και τη σύζυγό του⁹. Η εισήγηση της Επιτρόπου όπως η υπόθεση εξεταστεί με θετικό πνεύμα και εντός εύλογου χρόνου, υλοποιήθηκε και η αιτούμενη άδεια παραμονής εκδόθηκε από την Υπηρεσία. Εξετάστηκε, επιπλέον, το γενικότερο ζήτημα των δυσκολιών και

σκομμάτων που συναντούν τα ενδιαφερόμενα πρόσωπα όταν αποτείνονται στις αρμόδιες αστυνομικές Αρχές, για υποβολή ή διευκόλυνση της προώθησης αιτήματος ασύλου. Επισημάνθηκε η ανάγκη για την εξασφάλιση της ενημέρωσης των προσώπων που ενδιαφέρονται να υποβάλουν αίτηση αναφορικά με τις διαδικασίες, τις δυνατότητες και τα δικαιώματά τους, για τη διασφάλιση ότι όταν εκφράσουν την επιθυμία για υποβολή αιτήματος δεν θα προσκρούσουν σε εμπόδια, τα οποία είτε θα τους καθυστερήσουν, είτε θα τους αποθαρρύνουν από το να προχωρήσουν και για την εξασφάλιση της παροχής διευκολύνσεων στα άτομα αυτά, ιδίως όταν τελούν υπό κράτηση, για άσκηση, εντός της προβλεπόμενης προθεσμίας, διοικητικής προσφυγής εναντίον της απόφασης με την οποία απορρίφθηκε το αίτημά τους¹⁰.

Από τον Τομέα εξετάστηκε και η περίπτωση απόρριψης αριθμού αιτήσεων αλλοδαπών φοιτητών για μετεγγραφή τους σε προγράμματα σπουδών Εκπαιδευτικού Οργανισμού, ο οποίος, βάσει συμφωνίας δικαιόχρησης (franchise) με Πανεπιστήμιο κράτους - μέλους της Ε.Ε. παρέχει προγράμματα σπουδών του εν λόγω Πανεπιστημίου στην Κύπρο¹¹. Επισημάνθηκε ότι η απόρριψη αιτήσεων μετεγγραφής αλλοδαπών φοιτητών, στη βάση κριτηρίων που δεν προβλέπονταν από το άρθρο 18N του περί Αλλοδαπών και

-
9. Έκθεση Επιτρόπου Διοικήσεως αναφορικά με το παράπονο με αρ.Α/Π 703/2011, ημερομ. 19 Αυγούστου 2011.
  10. Έκθεση Επιτρόπου Διοικήσεως αναφορικά με τα παράπονα με αρ.Α/Π 387/2007 κ.α, ημερομ. 25 Μαΐου 2011.
  11. Έκθεση Επιτρόπου Διοικήσεως αναφορικά με το παράπονο με αρ.Α/Π 849/2011, ημερομ. 17 Οκτωβρίου 2011.

Μετανάστευσης Νόμου, δεν πληρούσε τις νόμιμες προϋποθέσεις έκδοσης μιας τέτοιας απόφασης και άρα, τόσο αυτές όσο και οι αποφάσεις για μη ανανέωση της άδειας παραμονής των αλλοδαπών φοιτητών, να θεωρούνται προβληματικές.

Κριτική ασκήθηκε και σε σχέση με το χειρισμό αιτημάτων ενήλικων αλλοδαπών από τρίτες χώρες, με έστω ένα γονέα -βιολογικό ή θετό- Κύπριο πολίτη ή αλλοδαπό μόνιμο κάτοικο Κύπρου, για έκδοση αδειών εισόδου και παραμονής στη Δημοκρατία, με ιδιαίτερη έμφαση στην υποχρέωση της Κυπριακής Δημοκρατίας, όπως εκπηγάζει από την Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, να σέβεται και να μεριμνά για την προστασία του δικαιώματος στην ιδιωτική και οικογενειακή ζωή¹². Βασική θέση της Επιτρόπου Διοικήσεως ήταν ότι, κατά την εξέταση τέτοιας φύσεως αιτημάτων από ενήλικα τέκνα και με βάση τις αρχές της αναλογικότητας και επιείκειας, θα πρέπει να σταθμίζονται οι ιδιαίτερες συνθήκες της κάθε περίπτωσης και οι αρνητικές συνέπειες που ενδέχεται να επιφέρει τυχόν απομάκρυνσή τους από τη χώρα, αποφεύγοντας τη λήψη δραστικών μέτρων και αναζητώντας εποικοδομητικούς τρόπους συνέχισης της παραμονής των αιτουμένων στην Κύπρο, στα πλαίσια της προστασίας και του σεβασμού της οικογενειακής ζωής. Η

δημιουργία θεσμικού πλαισίου που θα διέπει το ζήτημα της παραμονής των ενήλικων παιδιών αλλοδαπών που διαμένουν στην Κύπρο, ώστε αυτό να πάψει να είναι ανελαστικό και να παρέχει τη δυνατότητα συνεκτίμησης όλων των κρίσιμων παραγόντων που προαναφέρθηκαν, αποτέλεσε την κύρια εισήγηση της Επιτρόπου.

Απόψεις διατυπώθηκαν και σχετικά με το ζήτημα της πρακτικής που ακολουθεί το ΤΑΠΜ, να αξιώνει την πληρωμή εξόδων απέλασης, κράτησης και συντήρησης προκειμένου να χορηγήσει άδεια εισόδου ή άδεια παραμονής σε πολίτες τρίτων χωρών που είναι σύζυγοι Κυπρίων ή Ευρωπαίων πολιτών, όπως και σε σχέση με το ύψος και τον τρόπο υπολογισμού των εξόδων αυτών¹³. Υπογραμμίστηκε η ανάγκη για τη λήψη κατάλληλων διορθωτικών μέτρων ώστε να επιτευχθεί η εναρμόνιση της υφιστάμενης πρακτικής με το εν ισχύ κανονιστικό πλαίσιο -το οποίο παρέχει τη δυνατότητα ανάκτησης των εξόδων που σχετίζονται με την απέλαση πολίτη τρίτης χώρας μετά από ακρόαση τους στο Δικαστήριο- αλλά και με την αρχή της αναλογικότητας, σε ό,τι αφορά στο ύψος και τον τρόπο υπολογισμού των εξόδων, διασφαλίζοντας, παράλληλα, την αποσύνδεση της διαδικασίας από τη διαδικασία εξέτασης αιτημάτων για απόκτηση άδειας εισόδου ή παραμονής. Η εμπλεκόμενη Υπηρεσία έχει επιδείξει θετικό πνεύμα σε σχέση με τις πιο πάνω εισηγήσεις, χωρίς όμως, μέχρι σήμερα, να προωθήσει ουσιαστικά το ζήτημα.

12. Έκθεση Επιτρόπου Διοικήσεως αναφορικά με τα παράπονα με αρ. Α/Π 2059/2006 κ.α, ημερομ. 29 Ιουνίου 2011.

13. Έκθεση Επιτρόπου Διοικήσεως αναφορικά με τα παράπονα με αρ. Α/Π 1495/2006 κ.α, ημερομ. 19 Ιουλίου 2011.

Έντονη ήταν η διαμεσολαβητική δράση του Τομέα, σε εξατομικευμένα μεταναστευτικά ζητήματα που τέθηκαν υπόψη του. Ενδεικτικά αναφέρονται οι ακόλουθες περιπτώσεις:

Μετά από παρεμβάσεις του Τομέα αποδεσμεύτηκαν από το ΤΑΠΜ τραπεζικές εγγυήσεις, που είχαν καταβληθεί για σκοπούς εργοδότησης οικιακών βοηθών¹⁴, εκδόθηκαν άδειες παραμονής ή και/ άδειες εισόδου όπως και ειδικές άδειες παραμονής σε άτομα που ανέμεναν την έκδοσή τους ή που τα σχετικά αιτήματά τους είχαν, αρχικά αντιμετωπιστεί αρνητικά¹⁵, επιτεύχθηκε η παραχώρηση έκτακτης οικονομικής βοήθειας σε ευαίσθητες περιπτώσεις μεταναστών¹⁶, όπως και η παραχώρηση δημοσίου βοηθήματος και κάρτας νοσηλείας σε αιτητές ασύλου και πρόσωπα με το καθεστώς συμπληρωματικής προστασίας¹⁷. Εξασφαλίστηκε, επιπλέον, η απελευθέρωση ανήλικης μετανάστριας¹⁸, καθώς και μετανάστριας εγκύου που κρατείτο εκκρεμούσης της εξέτασης του αιτήματός της για άσυλο¹⁹, ο τερματισμός της κράτησης μετανάστριας που είχε, με την κράτησή της, αποχωριστεί από το παιδί της²⁰, ο τερματισμός της κράτησης αιτητή ασύλου που δεν είχε πληροφορηθεί για τους λόγους αρχειοθέτησης του φακέλου της υπόθεσής του από την Υπηρεσία Ασύλου²¹, καθώς και η προώθηση διαδικασιών εξέτασης αιτημάτων ασύλου που βρίσκονταν για πολύ καιρό σε εκκρεμότητα²². Κατέστη, επίσης, δυνατή η επαναπροώθηση ατόμων που βρίσκονταν υπό κράτηση με σκοπό την παρουσία τους ως μάρτυρες κατηγορίας σε ποινικές διαδικασίες²³.

V. Άλλες Παραβιάσεις Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

1. Καλλιτεχνική Ελευθερία

Ο Τομέας εξέτασε παράπονο που αφορούσε στην αφαίρεση, από υπαλλήλους του Δήμου Λευκωσίας, έργων τέχνης από το εξωτερικό μέρος ατελιέ στην παλιά Λευκωσία, χωρίς τη συγκατάθεση του καλλιτέχνη, επειδή κρίθηκαν ως αισχρού περιεχομένου²⁴. Η Επίτροπος θεώρησε ότι η εν λόγω ενέργεια συνιστούσε παρέμβαση στην ελευθερία του παραπονομένου να δημιουργεί καλλιτεχνικά, να προβάλλει τα έργα του και μέσω αυτών να εκφράζει τη γνώμη του για την κοινωνική πραγματικότητα. Σημειώθηκε ότι, και αν ακόμα τα έργα ενόχλησαν την αισθητική μέρους του κοινού ή των υπαλλήλων του Δήμου, αν παρερμηνεύτηκαν ή αν έθιξαν, μέσω των μηνυμάτων τους, τη δημόσια εικόνα του Δήμου, και πάλιν δεν εδικαιολογείτο η αφαίρεσή τους, αφού κάτι τέτοιο θα σήμαινε κατάργηση

-
-
14. Α/Π 1805/2009, Α/Π 1373/2010, Α/Π 2168/2010, Α/Π 2491/2010. ....
15. Α/Π 469/2008, Α/Π 1199/2011, Α/Π 991/2008, Α/Π 2097/2008, Α/Π
2483/2010, Α/Π 1253/2010, Α/Π 1859/2010, Α/Π 1874/2010.
16. Α/Π 577/2011.
17. Α/Π 980/2011. Α/Π 1058/2009. Α/Π 1086/2008, Α/Π 1152/2009.
18. Α/Π 1614/2011.
19. Α/Π 1588/2011.

-
20. Α/Π 604/2011.
21. Α/Π 504/2011.
22. Α/Π 932/2009.
23. Α/Π 642/2011.
24. Έκθεση Επιτρόπου Διοικήσεως αναφορικά με το παράπονο με αρ. Α/Π 580/2011,
ημερομ. 12 Σεπτεμβρίου 2011.

της ουσίας της καλλιτεχνικής δημιουργίας. Δεδομένου ότι, η Δήμαρχος Λευκωσίας τοποθετήθηκε γραπτώς επί του ζητήματος και εξέφρασε τις απολογίες της για το περιστατικό, η Επιτροπος θεώρησε το θέμα ως λήξαν και εισηγήθηκε μόνο την αποστολή των απολο- γίων και στον ίδιο τον παραπονούμενο.

2. Πρόσβαση Ατόμων Φορέων HIV/AIDS στην αγορά εργασίας

Με αφορμή την υποβολή τριών παραπόνων, η Επιτροπος είχε την ευκαιρία να αναφερθεί στο ζήτημα της στήριξης των οροθετικών ατόμων για εξεύρεση εργασίας, θέμα το οποίο είχε απασχολήσει και στο παρελθόν το Γραφείο²⁵. Εκφράστηκαν προβληματισμοί σε σχέση με τον, διαπιστωμένα, εξαιρετικά χαμηλό αριθμό ατόμων που είναι εγγεγραμ- μένοι ως άνεργοι, δηλώνοντας την οροθετικότητα τους και, συνακόλουθα, για το πολύ χαμηλό ποσοστό των ατόμων φορέων του AIDS που έχουν προωθηθεί στην αγορά εργα- σίας. Διαπίστωση της Επιτροπής ήταν ότι, η διστακτικότητα των οροθετικών ατόμων να απευθυνθούν στην αρμόδια Αρχή για εργασία οφείλεται κατά πρώτον, στο περιορισμένο είδος ωρομίσθιων θέσεων για τις οποίες εφαρμόζεται το Σχέδιο για την επαγγελματική

αποκατάσταση των φορέων του AIDS και κατά δεύτερον, στις διαδικασίες που έχουν

37
προβλεφθεί κατά την αξιολόγηση των υποψηφίων για συγκεκριμένη θέση. Επισημάνθηκε η ανάγκη επιτάχυνσης των διαδικασιών για τη διεύρυνση του καταλόγου των θέσεων στις οποίες προωθούνται, κατά προτεραιότητα, τα οροθετικά άτομα, οι οποίες, όπως διαπιστώθηκε, βρίσκονταν σε εκκρεμότητα. Επιπλέον, έγινε εισήγηση όπως εξεταστεί το ενδεχόμενο αναθεώρησης της διαδικασίας που τηρείται, της γνωστοποίησης, δηλαδή, των δεδομένων της υγείας του υποψηφίου στα πρόσωπα που μετέχουν στο στάδιο της αξιολόγησης, ώστε να μη δημιουργούνται πρόσθετα εμπόδια στην απασχόληση των φο- ρέων του HIV/AIDS, λόγω της προκατάληψης που, δυστυχώς, συνεχίζει να υφίσταται γύρω από το ζήτημα αυτό. Μετά την υποβολή της Έκθεσης της Επιτροπής, το Υπουργικό Συμβούλιο, ενέκρινε, με την απόφασή του αρ.1163/2011 ημερομ. 16.11.2011, τη διεύ- ρυνση του καταλόγου των επαγγελματιών στα οποία προωθούνται για εργασία οι φορείς του ιού HIV/AIDS, μετά από σχετική πρόταση του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

25. Έκθεση Επιτροπής Διοικήσεως αναφορικά με τα παράπονα με αρ. Α/Π 587/2010 κ.α, ημερομ. 17 Οκτωβρίου 2011.

3. Πρόσβαση του Κοινού σε περιβαλλοντική πληροφόρηση

Από τη διερεύνηση παραπόνου σχετικού με το πιο πάνω θέμα, διαπιστώθηκε ότι η

εμπλεκόμενη Υπηρεσία (Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως), δεν επέτρεψε την, εκ μέρους περιβαλλοντικού Ιδρύματος, λήψη ή/και επιθεώρηση των τελικών εγκεκριμένων σχεδίων του έργου της μαρίνας Λεμεσού. Βασική κατάληξη της Επιτροπής ήταν ότι, η απόφαση της Υπηρεσίας να απορρίψει το αίτημα των παραπονουμένων, δεν ήταν εναρμονισμένη με τις αρχές που διέπουν το δικαίωμα του κοινού να έχει πρόσβαση σε θέματα περιβάλλοντος. Η κατάληξη της Επιτροπής στηρίχθηκε στο σχετικό με την ειδική αυτή έκφραση του δικαιώματος στην πληροφόρηση νομοθετικό πλαίσιο, το οποίο, τονίστηκε ότι, αποσκοπεί στην εμπέδωση και ανάπτυξη μίας κουλτούρας και την εξασφάλιση μίας διοικητικής πρακτικής αποδεσμευμένης από τη μυστικοπάθεια και την καχυποψία της διοίκησης έναντι αιτημάτων του κοινού για πληροφόρηση ενώ, επιπρόσθετα, αποβλέπει στη δημιουργία ή/και ενίσχυση περιβαλλοντικής παιδείας και στην ενεργή συμμετοχή της κοινωνίας στις σχετικές με το περιβάλλον διοικητικές διαδικασίες. Υπογραμμίστηκε ότι, τόσο η εγχώρια όσο και η σύγχρονη διεθνής και ευρωπαϊκή νομοθεσία και νομολογία, θέλουν τη διοίκηση να αποδίδει τη μέγιστη δυνατή εμβέλεια στο δικαίωμα του κοινού για πρόσβαση στα έγγραφα και πληροφορίες που σχετίζονται με το περιβάλλον²⁶. Μετά την υποβολή της Έκθεσης, η αιτούμενη πρόσβαση εξασφαλίστηκε.

4. Υποστηρικτικές δομές για τα θύματα σεξουαλικής βίας

Ο ρόλος των κρατικών νοσηλευτηρίων όσον αφορά στα θύματα βιασμού διαπιστώθηκε, μετά από τη διεξαγωγή σχετικής έρευνας, να είναι εξαιρετικά ελλιπής, αφού εξαντλείται μόνο στην αντιμετώπιση ενδεχόμενων τραυμάτων ή κακώσεων του θύματος, χωρίς να λαμβάνεται οποιοδήποτε μέτρο σε σχέση με μετάδοση σεξουαλικά μεταδιδόμενων νοσημάτων ή πιθανή εγκυμοσύνη, χωρίς να γίνεται παραπομπή στις ψυχιατρικές υπηρεσίες για ψυχολογική στήριξη ή στις κοινωνικές υπηρεσίες για οικονομική ή άλλη ενίσχυση, ενώ δεν υπάρχει καμιά παρακολούθηση της πορείας της υγείας του θύματος. Η Επιτροπός Διοικήσεως υπογράμμισε ότι, είναι επιβεβλημένη η αρωγή των θυμάτων βιασμού, η οποία συνίσταται σε μια συντονισμένη, διεπιστημονική προσπάθεια για παροχή πολυεπίπεδης και πολυδιάστατης στήριξης και φροντίδας, η οποία θα καλύπτει τις συνέπειες που έχουν εκδηλωθεί ή αναμένονται ή είναι ενδεχόμενες, στη σωματική και ψυχολογική υγεία του προσώπου, καθώς και στην κοινωνική του λειτουργία.

26. Έκθεση Επιτροπής Διοικήσεως αναφορικά με το παράπονο με αρ. Α/Π 270/2011, ημερομ. 8 Ιουνίου 2011.

Βασική εισήγηση της Επιτροπής ήταν η λήψη συγκεκριμένων μέτρων, που θα ρυθμίζουν ειδικά τόσο τον τρόπο ιατρικής μεταχείρισης των θυμάτων βιασμού και την εκπαίδευση

των επαγγελματιών υγείας, όσο και τη συνεργασία των Ιατρικών Υπηρεσιών με τις άλλες Υπηρεσίες που εμπλέκονται στο θέμα, όπως Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας και Αστυνομία, καθώς και το μεταξύ τους συντονισμό, με στόχο την παροχή ολοκληρωμένης και περιεκτικής υποστηρικτικής φροντίδας προς τα θύματα²⁷. Μετά την υποβολή της Έκθεσης, η αρμόδια Υπηρεσία προχώρησε στην ετοιμασία προσχεδίου πρωτοκόλλου, στη βάση διεθνών προτύπων, για την αντιμετώπιση των θυμάτων βιασμού. Το κείμενο του πρωτοκόλλου περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, καθορισμό συγκεκριμένου χώρου υποδοχής των θυμάτων, σαφείς οδηγίες λήψης ιστορικού, οδηγίες για διατμηματική αντιμετώπιση περιπτώσεων, λεπτομερείς πρόνοιες για τις απαιτούμενες εξετάσεις στις οποίες θα πρέπει να υποβάλλονται τα θύματα και ψυχολογική στήριξη των θυμάτων. Το πρωτόκολλο αναμένεται να εφαρμοστεί πολύ σύντομα.

5. Παροχή δημοσίου βοηθήματος σε πρόσωπο με ειδικές ανάγκες

Ο Τομέας εξέτασε παράπονο που αφορούσε στους χειρισμούς των Υπηρεσιών Κοινωνικής

Ευημερίας σε σχέση με αίτημα προσώπου με ειδικές ανάγκες, για μεταφορά του δικαιώματός του για λήψη δημοσίου βοηθήματος από τη Λάρνακα, όπου διέμενε με τους γονείς του, στη Λευκωσία όπου μετακόμισε μετά το θάνατό τους. Η Επίτροπος Διοικήσεως παρατήρησε ότι, οι αλληπάλληλες αλλαγές του αρμοδίου για να χειριστεί το θέμα Λειτουργού Ευημερίας, η αδράνεια και ολιγωρία των εμπλεκόμενων Λειτουργών και των εποπτών τους, η παράλειψη απάντησης στις τηλεφωνικές κλήσεις και παροχής πληροφόρησης για την πορεία του θέματος και ο συνολικός χρόνος που απαιτήθηκε για την ολοκλήρωση της εξέτασής του, αποτελούν χαρακτηριστικά συμπτώματα κακοδιοίκησης, που, δυστυχώς, επιβεβαιώνουν για άλλη μια φορά την παθογένεια που παρατηρείται σε κάποια από τα Επαρχιακά Γραφεία Ευημερίας. Παρότι το θέμα διευθετήθηκε, μετά την υποβολή του παραπόνου στο Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως, επισημάνθηκε ότι το γεγονός αυτό δεν αναιρεί την παράλειψη του Τμήματος να επιληφθεί έγκαιρα και αποτελεσματικά ενός θέματος που εμπίπτει στα καθήκοντά του. Υπογραμμίστηκε ότι, στην προκειμένη περίπτωση, έπρεπε να είχε ιδιαίτερος συνεκτιμηθεί ότι ο ενδιαφερόμενος ήταν πρόσωπο, με ειδικές ανάγκες, για το οποίο η πολιτεία έχει αυξημένη ευθύνη για διασφάλιση αξιοπρεπών συνθηκών διαβίωσης και ικανοποιητικού επιπέδου βοήθειας και φροντίδας²⁸.

Με αφορμή το πιο πάνω παράπονο και δεδομένου ότι, παρά τις διαχρονικές εισηγήσεις του Γραφείου Επιτρόπου Διοικήσεως προς τη Διευθύντρια Υπηρεσιών

-
27. Έκθεση Επιτρόπου Διοικήσεως αναφορικά με τα παράπονα με αρ. Α/Π 935/2010 και Α/Π 893/2011, ημερομ. 14 Ιουλίου 2011.
28. Έκθεση Επιτρόπου Διοικήσεως αναφορικά με το παράπονο με αρ. Α/Π 2149/2010, ημερομ. 8 Αυγούστου 2011.

Ενημερίας, για θέσπιση αποτελεσματικών διαδικασιών εξέτασης των αιτήσεων δημοσί- ου βοηθήματος, συνεχίζουν να παρατηρούνται σοβαρές ανεπάρκειες και δυσλειτουργίες στον τρόπο εργασίας των Επαρχιακών Γραφείων Ενημερίας, πραγματοποιήθηκε συνάντη- ση της Επιτρόπου Διοικήσεως με τη Διευθύντρια των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ενημερίας, καθώς και την Επαρχιακή Λειτουργό Λευκωσίας, κατά την οποία συζητήθηκαν πρακτικοί τρόποι, οι οποίοι θα συμβάλουν στη αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών και στη βελτίωση της εξυπηρέτησης των ενδιαφερόμενων πολιτών.

B. ΤΟΜΕΑΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ ΚΑΙ

ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ I. Γενικές Παρατηρήσεις

Ο Τομέας Περιβάλλοντος, Ιδιοκτησίας και Ανάπτυξης εξετάζει τα παράπονα που αφο- ρούν ενέργειες, αποφάσεις ή παραλείψεις της Διοίκησης σε σχέση με τις αναπτυξιακές δραστηριότητες, που πραγματοποιούνται και έχουν επιπτώσεις στο δομημένο και στο

φυσικό περιβάλλον του τόπου, καθώς και παράπονα που συνδέονται με αιτήσεις ή αιτή- ματα των πολιτών και τον τρόπο αντιμετώπισης τους, την ποιότητα ζωής και το συνταγ- ματικό δικαίωμα της ιδιοκτησίας.

Και κατά το 2011, από τη διερεύνηση παραπόνων που εμπίπτουν σ' αυτόν τον τομέα, διαπιστώθηκε, όπως και κατά τα προηγούμενα χρόνια, ότι οι δημόσιες Αρχές δεν επιτυγ- χάνουν την προσαρμογή της δράσης τους στις νομοθετικές απαιτήσεις και στους στόχους τους, στις νόμιμες αξιώσεις των πολιτών και στις προσδοκίες τους, για σύγχρονη και καλή διοίκηση. Αντίθετα, η εικόνα που από τις έρευνες προκύπτει είναι αυτή μιας Διοίκησης, που περιορίζεται στη στερεότυπη διαχείριση των ενώπιον της ζητημάτων, χωρίς, συχνά, προσήλωση στις αρχές του διοικητικού δικαίου και χωρίς να επιλύει διαχρονικά προ- βλήματα, όπως η οικοδομική αυθαιρεσία και η καθυστέρηση εξέτασης των αιτήσεων των πολιτών. Προκύπτει, επίσης, ότι στις προτεραιότητες των αρμοδίων για θέματα που σχε- τίζονται με την ακίνητη ιδιοκτησία Αρχών, δεν συμπεριλαμβάνεται ο εκσυγχρονισμός των εφαρμοζόμενων διαδικασιών ή και της νομοθεσίας, ώστε να γίνουν πιο αποδοτικές και αποτελεσματικές, και η δράση τους να περιβάλλεται με περισσότερη διαφάνεια.

Η συνεργασία του Γραφείου Επιτρόπου Διοικήσεως στο στάδιο της διερεύνησης των πα-

ραπόνων με τα Τμήματα Πολεοδομίας και Οικήσεως και Κτηματολογίου και Χωρομετρίας καθώς και τις Επαρχιακές Διοικήσεις, κρίνεται ικανοποιητική. Ο βαθμός, όμως, συμμόρφωσης στις εισηγήσεις του Γραφείου υστερεί σοβαρά.

II. Η άδεια χρήσης υφιστάμενων εγκαταστάσεων στο Δασούδι Λεμεσού

Το παράπονο με αρ. Α/Π 1062/2011 είχε αντικείμενο τη νομιμότητα της απόφασης του ΚΟΤ να ανανεώσει συμφωνία ενοικίασης των υφιστάμενων εγκαταστάσεων, που βρίσκονται σε έκταση γης στα δημοτικά όρια Γερμασόγειας και είναι γνωστή ως Δασούδι, την οποία ο ΚΟΤ είχε συνάψει στο παρελθόν με ιδιώτες (στο εξής ο αδειούχος) και η οποία έληξε το 2009.

Η εν λόγω συμφωνία / άδεια χρήσης δεν παρείχε στον αδειούχο το δικαίωμα να ζητήσει από τον ΚΟΤ πριν από τη λήξη της την ανανέωσή της για οποιαδήποτε περαιτέρω χρονική περίοδο και για οποιονδήποτε λόγο. Ο αδειούχος ήταν υποχρεωμένος να παραδώσει την κατοχή των εγκαταστάσεων στον ΚΟΤ.

Παρόλα αυτά, ο ΚΟΤ υπεισήλθε σε διαβουλεύσεις με τον αδειούχο για την ανανέωση της συμφωνίας / άδειας χρήσης και με την οριστική κατάληξη τους, η συμφωνία ανανεώθηκε. Ωστόσο, τόσο το αντικείμενο της συμφωνίας αυτής όσο και οι όροι της, όπως διαπίστωσε η Επίτροπος Διοικήσεως, δίσταντο πλήρως της αρχικής, σε βαθμό που αντικειμενικά, πρόκειται για μια νέα συμφωνία, που δεν αποτελεί πλέον άδεια χρήσης των υφιστάμενων εγκαταστάσεων στο Δασούδι, αλλά την παραχώρηση δημόσιου έργου, από τον ΚΟΤ στον αδειούχο.

Ειδικότερα, με την ανανεωμένη συμφωνία, ο αδειούχος ανέλαβε να προβεί στην εκτέλεση έργων ευρύτερης σημασίας και έκτασης σε σχέση με τις υφιστάμενες εγκαταστάσεις, με δικό του κόστος. Το αντάλλαγμα του ΚΟΤ προς τον αδειούχο, για την επένδυση του, συμφωνήθηκε να συνίσταται στην κατοχή και χρήση, κατ' επέκταση και στην εκμετάλλευση των εγκαταστάσεων που θα ανεγείρει, για διπλάσια χρονική περίοδο από εκείνη που καθοριζόταν στην αρχική συμφωνία και γι' αυτή τη διευθέτηση, λήφθηκε υπόψη το κόστος της επένδυσης του.

Υπό το φως των όρων της ανανεωμένης συμφωνίας, η Επίτροπος Διοικήσεως κατέληξε

ότι χρειαζόταν εκ μέρους του ΚΟΤ η τήρηση των διατάξεων του περί Συντονισμού των Διαδικασιών Σύναψης Δημοσίων Συμβάσεων και Προμηθειών Έργων και Υπηρεσιών και για Συναφή Θέματα Νόμου, δηλ. η προκήρυξη δημόσιων προσφορών, για να δοθεί η δυνατότητα σε κάθε τυχόν ενδιαφερόμενο, να ενημερωθεί για το προσφερόμενο από τον ΚΟΤ δημόσιο έργο, να μελετήσει τους όρους και τις προϋποθέσεις και να αποφασίσει τη συμμετοχή του στο δημόσιο διαγωνισμό. Ο ΚΟΤ, αποφάσισε να ανανεώσει την αρχική συμφωνία με τον αδειούχο, με ουσιώδεις νέους όρους, παραβιάζοντας έτσι, τις διατάξεις του πιο πάνω Νόμου και κατ' επέκταση τις αρχές της ισότητας, της διαφάνειας, της χρηστής διοίκησης και της καλής πίστης.

Με την υπογραφή της ανανεωμένης συμφωνίας, ο αδειούχος απέκτησε δικαιώματα, τα οποία μπορούν να ανατραπούν μόνο με δικαστική απόφαση και γι' αυτό το λόγο ήταν αδύνατο να υποβληθεί εισήγηση στον ΚΟΤ για διορθωτικά μέτρα. Παρόλα αυτά, αντίγραφο της σχετικής Έκθεσης κοινοποιήθηκε στον Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας για ενημέρωση του και λήψη των κατά την κρίση του ενδεδειγμένων μέτρων.

III. Η ανάπτυξη στο Δασούδι Λεμεσού

Στο πιο πάνω παράπονο με αρ. Α/Π 1062/2011 εγέρθηκε ακόμα ένα θέμα από τους παραπονούμενους, το οποίο ήταν και αντικείμενο του παραπόνου με αρ. Α/Π 1019/2011 και αφορούσε στις ενέργειες και αποφάσεις του ΚΟΤ και του Επαρχιακού Γραφείου Λεμεσού του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως, οι οποίες, σύμφωνα με τους παραπονούμενους, απέβλεπαν στην ουσιώδη και σημαντική διαφοροποίηση της υφιστάμενης ανάπτυξης στο Δασούδι.

Στο Τοπικό Σχέδιο Λεμεσού, το Δασούδι έχει ενταχθεί στην κατηγορία των Περιφερειακών Πάρκων και ενώ δεν αποκλείεται βάσει του Τοπικού Σχεδίου οποιαδήποτε ανάπτυξη στα όρια του, συνδέεται με την αρχή της αειφορίας και γι' αυτό ακριβώς το λόγο συστήνεται ο περιορισμός των οικοδομών και της κυκλοφορίας οχημάτων, στις απόλυτα αναγκαίες.

Η Πολεοδομική Αρχή, όπως διαπιστώθηκε από τη διερεύνηση των πιο πάνω παραπόνων, είχε ενώπιόν της τέσσερις αιτήσεις που υποβλήθηκαν από τον ΚΟΤ για πολεοδομικές άδειες οι οποίες αφορούσαν ανάπτυξη στο Δασούδι, εκ των οποίων ενέκρινε τις δύο, προτού εξασφαλίσει τις απόψεις του Διευθυντή του Τμήματος Πολεοδομίας και

Οικήσεως και του Διευθυντή του Τμήματος Περιβάλλοντος τις οποίες ο ίδιος ο ΚΟΤ είχε προηγουμένως ζητήσει και προτού καν διευθετηθεί το ζήτημα της κυκλοφοριακής δια- χείρισης στην περιοχή, το οποίο είχε εγείρει το Τμήμα Δημοσίων Έργων.

Η Επίτροπος Διοικήσεως στην Έκθεση της, σημείωσε ότι η έγκριση των δύο αιτήσεων προτού συμπληρωθεί η έρευνα για τις υπόλοιπες, δεν ήταν ενδεδειγμένη / ορθή ενέρ- γεια, επειδή, οι αιτήσεις στο σύνολο τους είχαν αντικείμενο συναφές, δηλ. την ουσιώδη/ ριζική αναβάθμιση της υφιστάμενης τουριστικής υποδομής σε ευαίσθητη περιοχή, οι νέες εγκαταστάσεις που θα ανεγείρονταν θα λειτουργούσαν παράλληλα και ως αποτέ- λεσμα, οι επιπτώσεις τους στο περιβάλλον, στο οδικό δίκτυο και στις ανέσεις στην ευ- ρύτερη περιοχή δεν θα ήταν μεμονωμένες, από την κάθε εγκατάσταση ξεχωριστά, αλλά αθροιστικές, και θα έπρεπε να αξιολογηθούν ως τέτοιες για να διασφαλιστεί η τήρηση των κατευθύνσεων που θέτει το Τοπικό Σχέδιο για τις τουριστικές αναπτύξεις σε παρό- μοιες περιοχές.

Μεταγενέστερα, η Πολεοδομική Αρχή απέρριψε τις δύο άλλες εκκρεμούσες αιτήσεις.

Σημειώνεται ότι προς αυτή την κατεύθυνση είχαν λειτουργήσει καταλυτικά οι έντονες και

43

μαζικές αντιδράσεις πολιτών της Λεμεσού. Η δυναμική, μάλιστα, της κοινωνίας των πο- λιτών στην προκειμένη περίπτωση, απέτρεψε πιθανές δυσμενείς εξελίξεις σε βάρος της σημαντικότερης, ίσως, δασικής έκτασης της Λεμεσού και όπως η Επίτροπος Διοικήσεως τόνισε στην Έκθεση της, αυτή η δυναμική χρειάζεται να αξιοποιείται από τη Διοίκηση εποικοδομητικά, όταν πρόκειται για αναπτύξεις σε περιοχές περιβαλλοντικής σημασί- ας, με την ενημέρωση του κοινού και τη δημιουργία των προϋποθέσεων για δημόσιο διάλογο. Στην προκειμένη περίπτωση, ο ΚΟΤ είχε αγνοήσει τη θεσμική υποχρέωση για διαφάνεια και διάλογο με αποτέλεσμα, όταν έγινε γνωστή η υποβολή των αιτήσεων και ιδιαίτερα το αντικείμενο τους, οι αντιδράσεις του κοινού να είναι αναπόφευκτες και δι- καιολογημένες, καθώς, το Δασούδι δεν είναι μόνο δημόσιο αγαθό αλλά συνδέεται στενά με την ιστορία της Λεμεσού και είναι πόλος έλξης των κατοίκων της.

Εντέλει, ο ΚΟΤ δεσμεύτηκε να μην υλοποιήσει τις δύο πολεοδομικές άδειες που εξασφάλισε και απέσυρε τις αιτήσεις που είχε υποβάλει στην τοπική Αρχή για άδειες βάσει των διατάξεων του περί Ρυθμίσεως Οδών και Οικοδομών Νόμου.

IV. Απόρριψη αιτήματος για πρόσβαση σε πληροφορίες για το περιβάλλον

Το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως δεν επέτρεψε σε μη κυβερνητική οργάνωση, που δραστηριοποιείται στον τομέα του περιβάλλοντος, να λάβει ή και να επιθεωρήσει τα τελικά εγκεκριμένα σχέδια του έργου της μαρίνας Λεμεσού. Το Τμήμα θεωρούσε ότι σε σχέση με το αίτημα που είχε ενώπιόν του ενήργησε με πλήρη διαφάνεια, στα πλαίσια της νομοθεσίας και της σχετικής Εντολής του Υπουργού Εσωτερικών και διέθεσε στους παραπονουμένους όλες τις πληροφορίες που μπορούσε υπό τις περιστάσεις.

Η Επίτροπος Διοικήσεως, συνεκτιμώντας το νομοθετικό πλαίσιο και το σύνολο των στοιχείων που τέθηκαν υπόψη της, κατέληξε ότι η απόφαση του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως σε σχέση με το αίτημα των παραπονουμένων δεν ήταν σύμφωνη με τις αρχές που διέπουν το δικαίωμα του κοινού να έχει πρόσβαση σε θέματα περιβάλλοντος. Τόνισε, επίσης, ότι το εν λόγω δικαίωμα αποσκοπεί στην εμπέδωση και ανάπτυξη μιας κουλτούρας και διοικητικής πρακτικής αποδεσμευμένης από τη μυστικοπάθεια και την καχυποψία της Διοίκησης έναντι παρόμοιων αιτημάτων. Επιπρόσθετα, αποβλέπει στη δημιουργία

ή και ενίσχυση της περιβαλλοντικής παιδείας και στην ενεργή συμμετοχή της κοινωνίας στις διοικητικές διαδικασίες που αφορούν στο περιβάλλον (Α/Π 270/2011).

V. Παράλειψη παροχής πληροφοριών για ακίνητη ιδιοκτησία

Παραπονούμενη εξασφάλισε πιστοποιητικό έρευνας ακίνητης ιδιοκτησίας βάσει του άρθρου 51Α του περί Ακίνητης Ιδιοκτησίας Νόμου και αποτάθηκε στη συνέχεια μέσω της δικηγόρου της στο Επαρχιακό Κτηματολογικό Γραφείο Λευκωσίας για ορισμένες πληροφορίες / διευκρινίσεις που έκρινε αναγκαίες και συνδέονταν άμεσα με το περιεχόμενο του εν λόγω πιστοποιητικού, πλην όμως στις επιστολές της δεν έλαβε απάντηση.

Στην Έκθεση της η Επίτροπος Διοικήσεως επεσήμανε ότι όταν η Διοίκηση φαίνεται απρόθυμη να συνδράμει στην πλήρη αποσαφήνιση παρελθόντων γεγονότων που ενδιαφέρουν και αφορούν στους πολίτες, δημιουργεί αχρείαστη καχυποψία σε σχέση με τις δικές της ενέργειες. Περαιτέρω, αναφέρθηκε στο συνταγματικό δικαίωμα των πολιτών στην πληροφόρηση, που είναι ευρύτερο του δικαιώματος που παρέχει το άρθρο 51Α του περί Ακίνητης Ιδιοκτησίας Νόμου για εξασφάλιση πιστοποιητικού έρευνας σε σχέση με ακί-

νητη ιδιοκτησία και κατέληξε ότι λόγω της υπεροχής της συνταγματικής διάταξης, το άρθρο 51Α χρειάζεται να ερμηνεύεται και να εφαρμόζεται σε κάθε περίπτωση, ανάλογα με τα περιστατικά της, κυρίως, με τρόπο που το δικαίωμα στην πληροφόρηση, το οποίο εξειδικεύει, να έχει πρακτικό και πλήρες αποτέλεσμα για τον φορέα του. Έγινε εισήγηση όπως η εμπλεκόμενη Υπηρεσία στείλει στη δικηγόρο της παραπονουμένης τις ζητούμενες πληροφορίες (Α/Π 524/2011).

VI. Παραβίαση του συνταγματικού δικαιώματος ιδιοκτησίας

Ενώ το δικαίωμα στην ιδιοκτησία προστατεύεται από το Σύνταγμα και την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, οι δημόσιες Αρχές δεν το αντιμετωπίζουν στη διάσταση που έχει για το φορέα του και υπό το φως των θεσμικών υποχρεώσεων που τους αναλογούν.

Χαρακτηριστική είναι περίπτωση τεμαχίου, μέρος του οποίου χρησιμοποιείτο για τις ανάγκες της Εθνικής Φρουράς από το 1975 και το Υπουργείο Άμυνας προέβη στην επί-

ταξή του μόνο για την περίοδο 1995 - 1998, ενώ μέχρι το 2011 δεν είχε καταβληθεί αποζημίωση στον ιδιοκτήτη του. Όσον αφορά στην προγενέστερη του εν λόγω διατάγμα-τος περίοδο, το Υπουργείο κατέβαλε, το 2010, στον ιδιοκτήτη του τεμαχίου αποζημίωση. Το Υπουργείο Άμυνας, παραβίαζε συστηματικά τόσο το άρθρο 23 του Συντάγματος όσο και τις διατάξεις των περί Επιτάξεως και Επιτάξεως Ιδιοκτησίας για Σκοπούς Άμυνας (Προσωρινές Διατάξεις) Νόμων.

Στη σχετική Έκθεση της, η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε στο Υπουργείο τη δημιουργία ηλεκτρονικού μητρώου επιτάξεων για να διευκολύνεται η εργασία που πρέπει να διεκπεραιώνεται, σύμφωνα με τη νομοθεσία, όταν ιδιωτικά τεμάχια είναι απαραίτητα για τις ανάγκες της Εθνικής Φρουράς (Α/Π 2361/2008).

Για τη διαμόρφωση / κατασκευή οδικού δικτύου, απαλλοτριώθηκε μέρος τεμαχίου πλην όμως χρησιμοποιήθηκε κατά την εκτέλεση του έργου μεγαλύτερη έκταση από την απαλλοτριωθείσα και αυτό επιβεβαιώθηκε από το αρμόδιο Επαρχιακό Κτηματολογικό Γραφείο. Παράλληλα, μέρος του τεμαχίου που είχε απαλλοτριωθεί δεν είχε χρησιμοποιηθεί. Το πρόβλημα που προέκυψε εκκρεμούσε για δέκα περίπου χρόνια, ενώ ήταν άμεσα συνδεδεμένο με το δικαίωμα ιδιοκτησίας του παραπονουμένου και γι' αυτό το λόγο υπήρχε ευ-

θύνη των εμπλεκόμενων Αρχών να το επιληφθούν. Η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε να υποβληθεί σχετική πρόταση από την απαλλοτριούσα Αρχή στον παραπονούμενο για νόμιμη και οριστική διευθέτηση της εκκρεμότητας (Α/Π 2109/2006).

VII. Καθυστέρηση εξέτασης αιτήσεων από το Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας

Το Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας εξακολουθεί να αδυνατεί να ανταποκριθεί έγκαιρα στις αιτήσεις των πολιτών που εμπίπτουν στις αρμοδιότητες του και το αντικείμενο τους συνδέεται με την ακίνητη ιδιοκτησία. Ως συνήθης λόγος προβάλλεται ο φόρτος εργασίας του Τμήματος. Πρόκειται για ένα πραγματικό πρόβλημα για την επίλυση του οποίου τα μέτρα που λήφθηκαν ήταν αποσπασματικά ή και περιορισμένα, ενώ οι διαδικασίες παρέμειναν ως είχαν τις προηγούμενες δεκαετίες και η τεχνολογική αναβάθμιση προωθείται με αργούς ρυθμούς. Ως αποτέλεσμα, υφίσταται στο Τμήμα αυτό χρονίζουσα παθογένεια που λειτουργεί σε βάρος της έγκαιρης εξυπηρέτησης στην οποία έχουν διακείωμα οι πολίτες (Α/Π 114/2009, Α/Π 309/2009, Α/Π 677/2009, Α/Π 699/2009, Α/Π 975/2009, Α/Π 582/2011 και Α/Π 1364/2011).

Επίσης, όταν αιτήσεις έχουν υποβληθεί στο Τμήμα πριν από 5 μέχρι και 10 χρόνια, όπως διαπιστώθηκε από τη διερεύνηση παραπόνων κατά το 2011, δεν είναι εύλογο η εκκρεμότητά τους να αποδίδεται αποκλειστικά στο φόρτο εργασίας ή στις δυσχέρειες που παρουσιάστηκαν κατά την εξέταση τους ή να δικαιολογείται με την παράθεση της συνολικής ετήσιας εργασίας του Τμήματος.

Χρειάζεται, τόνισε η Επίτροπος Διοικήσεως σε σχετικές Εκθέσεις της, να τηρείται οπωσδήποτε αυστηρή χρονολογική σειρά προτεραιότητας σε σχέση με κάθε αίτηση και παράλληλα για εκείνες που η εξέταση τους έχει αρχίσει να δίδεται βαρύτητα στην επίλυση, χωρίς χρονοτριβή, των ζητημάτων που δεν ήταν εξ αρχής προβλέψιμα, για να μην αποτελούν εν τέλει μιαν από τις αιτίες για την περαιτέρω παράταση της εκκρεμότητάς τους. Επιπλέον, θα πρέπει να επιδιωχθεί περισσότερη διαφάνεια στη δράση του Τμήματος, προκειμένου να αντιμετωπιστεί η εύλογη καχυποψία των πολιτών. Μόνο όταν παρέχονται στους πολίτες ικανοποιητικές πληροφορίες και στοιχεία, μπορεί να τεκμηριώνεται ότι δεν υπεισέρχονται εξωγενείς παράγοντες στον προγραμματισμό της εργασίας. Η Επίτροπος εισηγήθηκε στο Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας, να προβεί στην

ετοιμασία μελέτης για την εισαγωγή κατάλληλου, για τον πιο πάνω σκοπό, ηλεκτρονικού συστήματος (Α/Π 2595/2008 και Α/Π 393/2009).

Όσον αφορά, ειδικότερα, στην κατηγορία των αιτήσεων για πώληση σε δημόσιο πλειστηριασμό ακίνητης ιδιοκτησίας, εξαιτίας των εμπλοκών που παρουσιάζονται στη διαδικασία προώθησής τους, για διάφορους λόγους, το Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας επιδιώκει την τροποποίηση των σχετικών νομοθετικών διατάξεων χωρίς, όμως, ακόμα, οποιοδήποτε πρακτικό αποτέλεσμα, ενώ είναι απαραίτητος ο εκσυγχρονισμός τους. Η Επίτροπος Διοικήσεως επεσήμανε την ανάγκη επίσπευσης των σχετικών ενεργειών δεδομένου ότι, με την πάροδο του χρόνου, υποβάλλονται και νέες αιτήσεις διογκώνοντας το πρόβλημα δυσλειτουργίας του τομέα των αναγκαστικών πωλήσεων του Τμήματος, που δεν είναι πρόσφατο, αλλά υφίσταται τουλάχιστον από τη δεκαετία του 1990 (Α/Π 761/2009, Α/Π 795/2009 και Α/Π 1460/2009).

VIII. Καθυστερήση εξέτασης αίτησης για πολεοδομική άδεια

Το γενικότερο πρόβλημα της επί μακρόν εκκρεμότητας των αιτήσεων για πολεοδομικές

47
 άδειες στα Επαρχιακά Γραφεία του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως, αντιμετώπιστηκε σε μεγάλο βαθμό, με νέες ρυθμίσεις που έγιναν. Ωστόσο, στο Επαρχιακό Γραφείο Πάφου του εν λόγω Τμήματος, εκκρεμούσε από το 2005 αίτηση για πολεοδομική άδεια διαχωρισμού τεμαχίου του παραπονουμένου σε οικοπέδα. Η διαδικασία εξέτασης της αίτησης, όπως διαπιστώθηκε, είχε καθυστερήσει εξ αρχής και επιπρόσθετα, προέκυψε πρόβλημα για το μέρος του τεμαχίου που θα έπρεπε να παραχωρήσει ο παραπονούμενος στο δημόσιο, για τη δημιουργία δημόσιου χώρου πρασίνου. Παράλληλα, ο παραπονούμενος αμφισβήτησε και την αμεροληψία της Πολεοδομικής Αρχής. Η Επίτροπος σημείωσε την ανάγκη των ενεργειών της εμπλεκόμενης Υπηρεσίας για τη διευθέτηση του πιο πάνω προβλήματος και τη λήψη απόφασης στην αίτηση, που είχε υποβληθεί πριν από έξι χρόνια, για να τερματιστεί η ταλαιπωρία του παραπονουμένου καθώς και η αμφισβήτηση της αμεροληψίας της (Α/Π 1745/2008).

IX. Παράνομες οικοδομές

Η αυθαιρεσία στον τομέα των οικοδομών έχει λάβει σοβαρές διαστάσεις εξαιτίας, κυρίως, της μη έγκαιρης παρέμβασης των αρμοδίων Αρχών, στο στάδιο που αρχίζουν οι

παράνομες οικοδομικές εργασίες. Στις περισσότερες περιπτώσεις, λαμβάνονται δικαστικά μέτρα εναντίον των παρανομούντων όταν, ήδη, έχουν προχωρήσει οι οικοδομικές εργασίες ή και έχουν ολοκληρωθεί.

Σε τεμάχιο που βρίσκεται σε κοινότητα της Επαρχίας Πάφου ανεγέρθηκαν δύο κατοικίες χωρίς καμία άδεια. Εκτός αυτού, διαπιστώθηκε από το Επαρχιακό Κτηματολογικό Γραφείο ότι επεμβαίνουν στον υφιστάμενο δημόσιο δρόμο. Το Δικαστήριο, στο οποίο προσέφυγε η Επαρχιακή Διοίκηση, διέταξε τον παρανομούντα να προβεί σε κατεδάφιση των κατοικιών χωρίς να υπάρξει συμμόρφωση στο δικαστικό διάταγμα. Ο Έπαρχος, εντούτοις, έκρινε ότι, επειδή εκκρεμούσε η ενημέρωση του εν χρήσει σχεδίου για την εγγραφή του δρόμου σε δημόσιο, δεν ενδεικνυόταν η λήψη νέων δικαστικών μέτρων για την παρακοή του διατάγματος. Για τη στήριξη αυτής του της θέσης επικαλέστηκε τη νομολογία του Ανωτάτου Δικαστηρίου.

Η Επίτροπος στην Έκθεσή της σημείωσε ότι, ο Έπαρχος θα έπρεπε να ζητήσει γνωμάτευση από τον Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας, κατά πόσον ενδεικνυόταν ή μη η

άσκηση ποινικής δίωξης και εισηγήθηκε να ενεργήσει προς αυτήν την κατεύθυνση αν εξακολουθούσε να έχει ενδοιασμούς, θέτοντας υπόψη του Γενικού Εισαγγελέα όλο το ιστορικό της περίπτωσης και να ενεργήσει στη συνέχεια, ανάλογα με το περιεχόμενο της γνωμάτευσης (Α/Π 427/2010 και 1038/2010).

Σε άλλη περίπτωση, διαπιστώθηκε ότι η Επαρχιακή Διοίκηση Λάρνακας παρέλειψε να λάβει μέτρα για τις παράνομες προσθήκες και μετατροπές σε γκαράζ κατοικίας, το οποίο, επίσης, μετατράπηκε σε συνεργείο επισκευής οχημάτων, ενώ βρίσκεται εντός της οικιστικής ζώνης (Α/Π 2530/2010).

Το Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως έχει κατ'επανάληψη τονίσει ότι, η παράλειψη της λήψης μέτρων κατά των παρανομούντων ερμηνεύεται ως αποδοχή των παράνομων ενεργειών τους, δημιουργείται η πεποίθηση ότι δεν υπάρχουν άμεσες συνέπειες όταν παραβιάζονται οι νομοθετικές διατάξεις και αυτές εν τέλει αδρανοποιούνται και δεν επιτελούν το σκοπό για τον οποίο έχουν τεθεί σε εφαρμογή.

X. Οχληρίες

Από τη λειτουργία κέντρων αναψυχής που χρησιμοποιούν μεγάφωνα για τη μετάδοση μουσικής, σε πολλές περιπτώσεις, υφίστανται ταλαιπωρία οι περίοικοι από την ένταση της μουσικής. Το θέμα αυτό απασχόλησε επανειλημμένα το Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως και όπως διαπιστώθηκε, παρόλο ότι η Αστυνομία, συνήθως, επιβεβαιώνει την παράβαση των όρων των αδειών χρήσης μεγαφώνων για τη μετάδοση μουσικής που χορηγούν οι Επαρχιακές Διοικήσεις και παρά τις συστάσεις της στους κατόχους των αδειών αλλά και τις ποινικές διώξεις που ασκεί, δεν επιτυγχάνεται συμμόρφωση τους. Περαιτέρω, οι όροι των αδειών δεν παρέχουν προστασία στους περιοίκους και οι νομοθετικές διατάξεις που παρέχουν στην Αστυνομία την εξουσία επίδοσης ειδοποιήσεων κατάσχεσης των μηχανικών μέσων μετάδοσης μουσικής, δεν λειτουργούν ανασταλτικά και αποτρεπτικά. Παράλληλα, οι Επαρχιακές Διοικήσεις είναι διστακτικές ή και απρόθυμες να απορρίψουν αιτήσεις για ανανέωση των αδειών ή να τις ανακαλέσουν ενώ η Αστυνομία σπάνια συ- στήνει κάτι τέτοιο.

Η Επίτροπος Διοικήσεως στην Έκθεσή της για το παράπονο με αρ. Α/Π 2121/2010 σημείωσε ότι ο περί Κέντρων Αναψυχής (Άδειες Εκπομπής Ήχων) Νόμος, που απέβλεπε στην πρόληψη, ενώ ψηφίστηκε από το 2007, μέχρι το 2011 δεν είχε τεθεί ακόμα σε εφαρμογή. Η δε η ισχύουσα νομοθεσία και ο τρόπος εφαρμογής της ευνοεί τους κατό- χους των κέντρων αναψυχής, αφού μπορούν να εξακολουθούν να διατηρούν ψηλή την ένταση του ήχου των μεγαφώνων και να προκαλούν οχληρία, επειδή, ο αστυνομικός έλεγχος όσο τακτικά και αν διεξάγεται, δεν έχει προληπτικό χαρακτήρα ή αποτέλεσμα.

Η Επίτροπος Διοικήσεως τόνισε την ανάγκη επίσπευσης των προσπαθειών της Ένωσης Δήμων και του Υπουργείου Εσωτερικών για την επίλυση των προβλημάτων που δεν επέ- τρεψαν την εφαρμογή του πιο πάνω Νόμου και εισηγήθηκε στο μεταξύ την καλύτερη αξι- ποίηση της ισχύουσας νομοθεσίας από τις Επαρχιακές Διοικήσεις και την Αστυνομία, με εκ μέρους τους δέουσα έρευνα όλων των παραμέτρων σε κάθε περίπτωση.

XI. Καθυστέρηση επιδιόρθωσης πολυκατοικίας Κυβερνητικού Οικισμού

Το παράπονο με αρ. Α/Π 1727/2007 αφορούσε στην παράλειψη του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως να προωθήσει τις εργασίες συντήρησης / ανακαίνισης των

διαμερισμάτων πολυκατοικίας στη Λάρνακα, που κρίθηκαν αναγκαίες από το 2005 και στους κατόχους τους είχαν δοθεί σχετικές υποσχέσεις. Η Επίτροπος Διοικήσεως στην Έκθεσή της επεσήμανε ότι, οι εργασίες στη συγκεκριμένη πολυκατοικία, αποβλέπουν στη διασφάλιση της άνετης, ασφαλούς και αξιοπρεπούς διαβίωσης των εκτοπισθέντων κατόχων των διαμερισμάτων. Η μη έναρξη της εκτέλεσης των έργων επιδιόρθωσης, έξι χρόνια μετά τη λήψη σχετικής απόφασης, καταδεικνύει κακό προγραμματισμό. Έγινε ει- σήγηση για υλοποίηση της ληφθείσας απόφασης σε εύλογο χρόνο. Η εισήγηση δεν έχει ακόμα υλοποιηθεί, εξαιτίας δυσχερειών που συνεχίζουν να υφίστανται και δεν έχουν ακόμα ξεπεραστεί, παρά το ότι το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως κατέβαλε ορισμένες προσπάθειες.

XII. Παράλειψη εξέτασης αιτήματος για επιστροφή χρηματικής εγγύησης

Η Επαρχιακή Διοίκηση Πάφου απέρριψε το αίτημα του παραπονουμένου να του επιστρα- φεί χρηματικό ποσό, το οποίο είχε καταθέσει ως εγγύηση για την κάλυψη τυχόν ζημιών που θα προκαλούσε η εταιρεία του, κατά την εγκατάσταση αγωγού της Cyta σε δημόσιο

δρόμο στον Κάθηκα. Ο παραπονούμενος διεκδίκησε ξανά την επιστροφή του χρηματι- κού ποσού μέσω του δικηγόρου του και αφού εξασφάλισε γραπτή διαβεβαίωση από το Κοινοτικό Συμβούλιο Κάθηκα ότι καμία ζημιά δεν έχει προκληθεί από την εγκατάσταση του αγωγού στο δημόσιο δρόμο.

Όμως, η Επαρχιακή Διοίκηση απέρριψε εκ νέου το αίτημα του παραπονουμένου, χωρίς να διερευνήσει αν είχαν προκληθεί οποιεσδήποτε ζημιές στο οδόστρωμα μετά την πά- ροδο της χειμερινής περιόδου 2009-2010.

Η Επίτροπος Διοικήσεως στην Έκθεσή της τόνισε ότι, η παράλειψη της Επαρχιακής Διοίκησης να προβεί σε έρευνα σε σχέση με την κατάσταση του δρόμου είχε ως αποτέ- λεσμα τη συνέχιση της κατακράτησης του χρηματικού ποσού χωρίς νόμιμη αιτιολογία κατά παράβαση της αρχής της χρηστής διοίκησης, που δεσμεύει τις δημόσιες Αρχές να αποφεύγουν οτιδήποτε καταλήγει σε άδικα και ανεπιεική αποτελέσματα σε βάρος των πολιτών. Η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε όπως η Επαρχιακή Διοίκηση επανεξετάσει το αίτημα του παραπονουμένου και σε περίπτωση που η απόφαση της είναι αρνητική να αιτιολογηθεί επαρκώς με αναφορά στους λόγους για τους οποίους θα έκρινε ότι ενδε- χομένως να προέκυπταν ζημιές στο δρόμο μετά την πάροδο δύο χρόνων αφέτου έγιναν

οι εργασίες και να εξηγήσει πού αποδιδόταν το ότι δεν είχαν ακόμα προκύψει τέτοιες ζημιές. Στην εισήγηση υπήρξε συμμόρφωση (Α/Π 2664/2010).

ΧΙΙΙ. Διαχωρισμός ακίνητης ιδιοκτησίας σε αγροτεμάχια

Η ακίνητη ιδιοκτησία που βρίσκεται στο όριο ανάπτυξης μπορεί να διαχωριστεί σε οικόπεδα, νοουμένου ότι για το σκοπό αυτό θα εξασφαλιστεί πολεοδομική άδεια από την αρμόδια Πολεοδομική Αρχή. Ωστόσο, έχει παρατηρηθεί ότι τα Επαρχιακά Κτηματολογικά Γραφεία προωθούν την εξέταση αιτήσεων για διαχωρισμό ακίνητης ιδιοκτησίας στο όριο ανάπτυξης σε αγροτεμάχια βάσει του άρθρου 29 του περί Ακινήτου Ιδιοκτησίας Νόμου ενώ κάτι τέτοιο δεν επιτρέπεται δυνάμει του άρθρου 27 του ίδιου Νόμου.

Σε Έκθεση που υπέβαλε η Επίτροπος Διοικήσεως, μετά από τη διερεύνηση του παραπο- νου με αρ. Α/Π 2252/2008, εισηγήθηκε στον Διευθυντή του Τμήματος Κτηματολογίου και Χωρομετρίας να δώσει οδηγίες στους Επαρχιακούς Κτηματολογικούς Λειτουργούς να τερματίσουν την πιο πάνω πρακτική και να απορρίπτουν τις αιτήσεις που αφορούν δια-
χωρισμό ακίνητης ιδιοκτησίας σε αγροτεμάχια ενώ αυτή είναι κατάλληλη να διαχωριστεί
51
σε οικόπεδα.

Γ. ΤΟΜΕΑΣ ΤΟΠΙΚΗΣ

ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ Ι. Γενικές

Παρατηρήσεις

Οι τοπικές Αρχές έχουν την ευχέρεια, λόγω της λειτουργίας των υπηρεσιών τους πλησιέστερα στους πολίτες, να δίδουν έμφαση στην καλύτερη εξυπηρέτηση τους και να εντοπίζουν πιο έγκαιρα τις ανάγκες των περιοχών στα όρια τους που συνδέονται με την ποιότητα του περιβάλλοντος διαβίωσης και εργασίας, να επιλαμβάνονται αμεσότερα καθημερινών προβλημάτων που προκύπτουν και να επιδιώκουν σχέσεις συνεργασίας, χρήσιμες για την πρόοδο και την ευημερία, που αποτελούν εν τέλει το στόχο των αρμο- διοτήτων που τους έχουν ανατεθεί.

Ωστόσο, και στη δράση των τοπικών Αρχών, παρατηρούνται οι παθογένειες όμοιες

με αυτές της κεντρικής Διοίκησης, σε κρίσιμης σημασίας ζητήματα που συνδέονται με την

τήρηση της νομοθεσίας και των αρχών της χρηστής διοίκησης. Από τη διερεύνηση σχετικών με τη δράση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης παραπόνων προκύπτουν συχνά σοβαρές διοικητικές αδυναμίες και μη τήρηση των αρχών του διοικητικού δικαίου. Συχνές είναι και οι αναφορές πολιτών, οι οποίοι αμφισβητούν την αντικειμενικότητα και αμεροληψία των Αρχών Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Η Επίτροπος Διοικήσεως επιδιώκει με τις συστάσεις και εισηγήσεις της στις τοπικές Αρχές να συμβάλει στην εμπέδωση της σημασίας της καλής διοίκησης στο τοπικό επίπεδο και στο πώς αυτές θα λειτουργούν στα πλαίσια της νομιμότητας, με διαφάνεια και αντικειμενικότητα. Σημειώνεται, όμως, ότι η συμμόρφωση στις εισηγήσεις της Επιτροπής παραμένει σε χαμηλά επίπεδα.

II. Έργα τέχνης

Υπάλληλοι του Δήμου Λευκωσίας αφαίρεσαν από το εξωτερικό μέρος ατελιέ στην παλιά

Λευκωσία, χωρίς τη συγκατάθεση του καλλιτέχνη, δύο ζωγραφιές σε φύλλα από χαρ-

τόκουτες, που καυτηρίαζαν το φαινόμενο σεξουαλικής εκμετάλλευσης γυναικών που παρατηρείται στην περιοχή, επειδή, κρίθηκαν ως αισχρού περιεχομένου.

Η Επίτροπος Διοικήσεως στην Έκθεση της, αφού ανέπτυξε τις αρχές προστασίας της ελευθερίας έκφρασης και τέχνης, ανέφερε ότι η πιο πάνω ενέργεια των υπαλλήλων συνιστούσε παρέμβαση στην ελευθερία του παραπονουμένου να δημιουργεί καλλιτεχνικά, να προβάλλει τα έργα του και, μέσω αυτών, να εκφράζει τη γνώμη του για την κοινωνική πραγματικότητα, η οποία δεν βρίσκει επαρκή νομική τεκμηρίωση. Υπογράμμισε, μάλιστα, ότι και αν ακόμα τα έργα ενόχλησαν την αισθητική μέρους του κοινού ή των υπαλλήλων του Δήμου, ή παρερμηνεύτηκαν ή έθιξαν, μέσω των μηνυμάτων τους, τη δημόσια εικόνα του Δήμου, και πάλιν δεν δικαιολογείτο η αφαίρεσή τους, αφού κάτι τέτοιο θα σήμαινε κατάργηση της ουσίας της καλλιτεχνικής δημιουργίας.

Από στο συγκεκριμένο περιστατικό διαφάνηκε η ύπαρξη δύο διαφορετικών αντιλήψεων εντός του Δήμου, αφενός, η σαφής τοποθέτηση της τότε Δημάρχου υπέρ της καλλιτεχνικής ελευθερίας και η παραδοχή της ότι το φαινόμενο της σεξουαλικής εκμετάλλευσης γυναικών, όντως υπάρχει στην περιοχή της παλιάς Λευκωσίας και αφετέρου, η άρνηση του Δημοτικού Γραμματέα να αντιμετωπίσει την ανάρτηση των έργων του παραπονουμέ-

νου ως ένα ζήτημα καλλιτεχνικής έκφρασης και άσκησης κριτικής, στο οποίο οφείλεται σεβασμός. Δεδομένου ότι η Δήμαρχος είχε τοποθετηθεί γραπτώς επί του ζητήματος και εξέφρασε τις απολογίες της για το περιστατικό, η Επίτροπος θεώρησε το θέμα ως λήξαν και υπέβαλε την Έκθεσή της για προβληματισμό σε σχέση με το χειρισμό παρόμοιων περιστατικών στο μέλλον.

III. Παράνομες Οικοδομές

Ο Δήμος Λευκωσίας παρέλειψε να προβεί στη λήψη μέτρων για την παράνομη αλλαγή της χρήσης καταστημάτων και την ενοποίηση τους, παρά το ότι είχαν γίνει από το 2002 (Α/Π 1694/2010).

Η ίδια παράλειψη διαπιστώθηκε και από τη διερεύνηση του παραπόνου με αρ. Α/Π 2085/2009, που στρεφόταν κατά του Δήμου Παραλιμνίου και αφορούσε ανέγερση παράνομων οικοδομών και μη συμμόρφωση με όρους αδειών που είχαν χορηγηθεί.

Σε εστιατόριο, επίσης, στην Αγία Νάπα έγιναν παράνομες προσθήκες που επεμβαίνουν στη ζώνη προστασίας της παραλίας και ανεγέρθηκε παράνομο υποστατικό, ωστόσο ο

Δήμος αγνόησε τη διαμορφωθείσα κατάσταση (Α/Π 498/2011).

Με αφορμή δε τη διερεύνηση παρόμοιου παραπόνου (αρ. Α/Π 1121/2010) κατά του Δήμου Αγλαντζιάς, η Επίτροπος Διοικήσεως επανέλαβε ότι καταδεικνύεται πως οι Δήμοι δεν αναλαμβάνουν ουσιαστικό ρόλο κατά της οικοδομικής αυθαιρεσίας. Παραλείπουν να ασκήσουν τις εξουσίες που τους παρέχει η νομοθεσία παρά το ότι επηρεάζονται η πολεοδομική και οικοδομική ευταξία και στις πλείστες περιπτώσεις, οι περίοικοι. Παράλληλα, οι παρανομούντες ερμηνεύουν την παράλειψη των Δήμων ως ανοχή στις παράνομες ενέργειές τους.

IV. Παραβίαση του συνταγματικού δικαιώματος ιδιοκτησίας

Το Κοινοτικό Συμβούλιο Φτερικουδιού παραβίασε το εν λόγω δικαίωμα, καθότι, προέβη στη διάνοιξη δρόμου σε ιδιωτικό τεμάχιο, ενώ δεν είχε εξασφαλίσει τη συγκατάθεση του παραπονουμένου, ούτε είχε απαλλοτριώσει το αναγκαίο τμήμα του. Ως αποτέλεσμα, ο παραπονούμενος το στερήθηκε από πράξη της τοπικής Αρχής κατά παράβαση του Άρθρου 23 του

Συντάγματος. Παράλληλα, η εκ των υστέρων απαλλοτρίωση του τμήματος του τεμαχίου, ώστε να είναι δυνατή η εγγραφή του δρόμου σε δημόσιο, είναι αδύνατη, σύμφωνα με την ομολογία του Ανωτάτου Δικαστηρίου, αφού αντιβαίνει στην αρχή της χρηστής διοίκησης.

Ο παραπονούμενος ζήτησε τη μετακίνηση του δρόμου στο σύνορο του τεμαχίου του, ώστε να μπορεί να το αξιοποιήσει, αλλά το Κοινοτικό Συμβούλιο έθεσε όρο να αναλάβει το κόστος ανέγερσης αναγκαίου τοίχου αντιστήριξης. Εξαιτίας της εκκρεμότητας του αιτήματος αυτού μέχρι το 2011, η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε να ετοιμαστεί από την Επαρχιακή Διοίκηση εκτίμηση για το κόστος της ανέγερσης του τοίχου και το Κοινοτικό Συμβούλιο να μεριμνήσει για την εξεύρεση συναινετικής νόμιμης λύσης. Διαφορετικά, να αρθεί η επέμβαση στο τεμάχιο του παραπονουμένου και να επανέλθει στην προηγούμενη του κατάσταση.

Ο Έπαρχος Λευκωσίας ενημέρωσε την Επίτροπο Διοικήσεως ότι η μετακίνηση του δρόμου στο σύνορο του τεμαχίου, με την ανέγερση τοίχου αντιστήριξης, είναι πολυδάπανη και έδωσε οδηγίες στις Τεχνικές Υπηρεσίες του Γραφείου του να κλείσει ο δρόμος και να αποκατασταθεί το τεμάχιο του παραπονουμένου (Α/Π 599/2007).

54

Σε άλλη περίπτωση, από τη διερεύνηση του παραπόνου με αρ. Α/Π 1616/2009 διαπιστώθηκε ότι το Κοινοτικό Συμβούλιο Παρεκκλησιάς, το 2007, επενέβη σε τεμάχιο ιδιωτικής εταιρείας και κατασκεύασε δρόμο με πεζοδρόμια. Η διαδικασία απαλλοτρίωσης του τμήματος του τεμαχίου της εταιρείας που καταλήφθηκε από το δρόμο, άρχισε μεν αλλά ουδέποτε ολοκληρώθηκε και στην εταιρεία δεν προσφέρθηκε αποζημίωση. Κατά προέκταση και σ' αυτήν την περίπτωση, παραβιάστηκε από το Κοινοτικό Συμβούλιο το άρθρο

23 του Συντάγματος. Η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε όπως το Κοινοτικό Συμβούλιο σε συνεργασία με την Επαρχιακή Διοίκηση προβούν στην αποκατάσταση της νομιμότητας. Έγινε, επίσης, εισήγηση όπως το Υπουργείο Εσωτερικών δώσει οδηγίες στους Επάρχους να ενημερώσουν γραπτώς τα Κοινοτικά Συμβούλια, για την υποχρέωση τους να μην εκτελούν έργα στα όριά τους χωρίς προηγούμενα να έχουν αποκτήσει την αναγκαία ιδιωτική ιδιοκτησία.

V. Εγγραφή αγροτικών δρόμων

Τα Κοινοτικά Συμβούλια με σκοπό να δημιουργηθούν καλύτερες προϋποθέσεις για την ανάπτυξη των κοινοτήτων τους, επιδιώκουν την εγγραφή αγροτικών δρόμων σε δημόσιους, όμως, εξαιτίας παραλείψεων, προκύπτουν δυσχέρειες κατά τη διαδικασία της εγ-

γραφής που παρακωλύουν την ολοκλήρωση της. Χαρακτηριστική ήταν η περίπτωση αί- τησης του Κοινοτικού Συμβουλίου Κελλακίου που υποβλήθηκε το 1992 και εκκρεμούσε μέχρι το 2011.

Η Επίτροπος Διοικήσεως, στην Έκθεσή της για το συγκεκριμένο παράπονο, επεσήμανε ότι τα Κοινοτικά Συμβούλια χρειάζεται να καθορίζουν τις προτεραιότητες τους, όπως για παράδειγμα για την εγγραφή αγροτικών δρόμων, να προηγείται εκτίμηση των χαρακτη- ριστικών τους και της θέσης στην οποία βρίσκονται και να διαφαίνεται ότι θα συμβά- λουν, με την εγγραφή τους, περισσότερο σε σχέση με άλλους, στην εξυπηρέτηση των αναγκών των κοινοτήτων τους. Σε κάθε περίπτωση, θα πρέπει να επιβεβαιώνεται, τόσο από τα Κοινοτικά Συμβούλια όσο και από τις Επαρχιακές Διοικήσεις, ότι οι δρόμοι, που επιλέγονται για εγγραφή, πληρούν τα καθορισμένα στη νομοθεσία κριτήρια. Εξίσου ση- μαντικό είναι, πριν από την υποβολή των αιτήσεων να οριστικοποιούνται οι οδεύσεις των δρόμων με επιτόπιες έρευνες, σε συνεργασία με την οικεία Επαρχιακή Διοίκηση ή/και το Επαρχιακό Γραφείο του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως, να εκτιμάται το κόστος που θα έχει η εγγραφή, καθώς και το ενδεχόμενο να χρειαστούν κατασκευαστικές εργα- σίες για τη βελτίωση των δρόμων ή/και πληρωμή αποζημιώσεων στους ιδιοκτήτες τεμα- χίων, που πιθανόν να μη συγκατατεθούν στη διάθεση του αναγκαίου τμήματός τους.

Η Επίτροπος Διοικήσεως κοινοποίησε την Έκθεσή της στο Υπουργείο Εσωτερικών, με την εισήγηση να συνδράμει στη βάση των προαναφερθέντων ώστε να τεθεί σε ορθή βάση ο θεσμός της εγγραφής αγροτικών δρόμων σε δημόσιους, επειδή κατέστη δυσλειτουργι- κός, να αποσαφηνιστεί ο σκοπός του και να δημιουργηθούν καλύτερες προϋποθέσεις για την αποδοτικότητά του. Σ' αυτό το πλαίσιο, η Επίτροπος σημείωσε ότι θα ήταν χρή- σιμη η έκδοση καθοδηγητικών οδηγιών προς τις Επαρχιακές Διοικήσεις και τα Κοινοτικά Συμβούλια, στη βάση της νομοθεσίας (Α/Π 985/2009).

VI. Τέλη σκυβάλων

Η νομοθεσία προβλέπει την επιβολή των τελών σκυβάλων στους ιδιοκτήτες ή τους ενοικιαστές των υποστατικών. Ο Δήμος Λεμεσού, εντούτοις, υιοθέτησε την πολιτική επιβολής των τελών στους ιδιοκτήτες ανεξάρτητα από το εάν τα υποστατικά τους κατέχονται από ενοικιαστές. Με αυτή την πολιτική, ο Δήμος διασφαλίζει την ευκολότερη είσπραξη των τελών, αφού όπως διαφάνηκε από την έρευνα που έγινε σε σχέση με το παράπονο με αρ.

Α/Π 1038/2011, μπορεί να εντοπίζει ευχερέστερα τους ιδιοκτήτες. Ωστόσο, απαλλάσσει τους ενοικιαστές από τη σχετική επιβάρυνση και μεταφέρει έμμεσα στους ιδιοκτήτες την ευθύνη να διαβιβάσουν το λογαριασμό των τελών στους ενοικιαστές τους ή να φροντίσουν να εισπράξουν από τους ενοικιαστές, τα τέλη που επιβλήθηκαν στους ίδιους.

Στην Έκθεσή της σε σχέση με το θέμα αυτό, η Επιτροπος Διοικήσεως σημείωσε ότι η δι- ακριτική εξουσία που παρέχει η νομοθεσία για την επιβολή των τελών στους ιδιοκτήτες ή στους ενοικιαστές, πρέπει να ασκείται τηρουμένων των αρχών της χρηστής διοίκησης και της αναλογικότητας, δηλ. σύμφωνα με το περί δικαίου αίσθημα, ώστε να αποφεύγο- νται άδικες και ανεπιεικείς λύσεις και εάν η αρμόδια Αρχή έχει να επιλέξει μεταξύ δύο νόμιμων λύσεων, οφείλει να προτιμήσει εκείνη που ταλαιπωρεί λιγότερο τον πολίτη.

Η Επιτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε στον Δήμο Λεμεσού να τερματίσει από το 2012 την πιο πάνω πολιτική και για τον εντοπισμό των ενοικιαστών να καλεί με δημόσιες ανακοι- νώσεις, δύο τουλάχιστον φορές το χρόνο, τους ιδιοκτήτες να διαβιβάζουν με επιστολές ή ηλεκτρονικά στα γραφεία της αρμόδιας Υπηρεσίας του, τα στοιχεία των υποστατικών

και των ενοικιαστών τους, για σκοπούς επιβολής των τελών.

VII. Τέλη κατανάλωσης νερού

Από την έρευνα του παραπόνου με αρ. Α/Π 679/2010, διαπιστώθηκε ότι το ύψος των τελών κατανάλωσης πόσιμου νερού που καθόρισε το Κοινοτικό Συμβούλιο Παλώδιας κατέληξε σε άδικα και ανεπιεική αποτελέσματα για τους καταναλωτές της κοινότητας.

Η αιτιολογία της απόφασης του Συμβουλίου ότι απέβλεπε στην εξοικονόμηση νερού δεν ήταν ικανοποιητική ενόψει της σημαντικής διαφοροποίησης τους ύψους τους, σε σχέση με το ύψος των τελών που καθόρισε το Συμβούλιο Υδατοπρόμηθειας Λεμεσού καθώς και το Κοινοτικό Συμβούλιο Πύργου, που λειτουργούν εντός της ίδιας Επαρχίας. Αυτά τα Συμβούλια, σύμφωνα με την Έκθεση της Επιτροπής Διοικήσεως, είχαν, επίσης, αυξήσει το ύψος των τελών με σκοπό την εξοικονόμηση νερού αλλά παρέμειναν σε ένα εύλογο πλαίσιο, δεδομένου ότι η αύξηση δεν είναι το μοναδικό πρόσφορο μέτρο για την επίτευξη εξοι- κονόμησης ούτε αναμένεται η συνείδηση της ευθύνης και της υποχρέωσης για ορθολογική διαχείριση του νερού να δημιουργηθεί με διοικητικές αποφάσεις, η εφαρμογή των οποίων επιβάλλεται μονομερώς, χωρίς διάλογο και χωρίς συνεκτίμηση άλλων παραμέτρων.

Η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε την επανεξέταση από το Κοινοτικό Συμβούλιο Παλώδιας των τελών κατανάλωσης νερού και μείωσή τους ώστε να τερματιστεί η δυσανά- λογη επιβάρυνση των καταναλωτών, σε σχέση με τους καταναλωτές των άλλων περιοχών της Επαρχίας. Εισηγήθηκε, επίσης, την επίσπευση της ένταξης της υδατοπρόμηθειας της κοινότητας Παλώδιας στο Συμβούλιο Υδατοπρόμηθειας Λεμεσού, για να διασφαλιστεί η σταθερή και ικανοποιητική εξυπηρέτηση των καταναλωτών της.

VIII. Προκήρυξη προσφορών

Η προθεσμία των προσφορών που προκήρυξε ο Δήμος Λεμεσού για την προμήθεια ξυ- λείας και την κατασκευή κιοσκιών και περιφράξεων στο Ζωολογικό Κήπο Λεμεσού, έλη- γε την ίδια ημερομηνία που η προκήρυξη δημοσιεύθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας. Ο Δήμος Λεμεσού, ανέφερε στην Επίτροπο Διοικήσεως ότι η προκήρυξη στάλθηκε για δημοσίευση στο Γενικό Λογιστήριο στις 14 Οκτωβρίου 2010 αλλά από λά-θος κατά τη δακτυλογράφησή της αντί να αναγραφεί ως τελευταία ημερομηνία υποβολής των προσφορών η 29η Οκτωβρίου 2010, αναγράφηκε η 22η Οκτωβρίου 2010.

Στην Έκθεσή της, η Επίτροπος Διοικήσεως σημείωσε ότι δε θεωρεί πως το συγκεκριμένο λάθος ήταν σκόπιμο αλλά ο Δήμος θα έπρεπε με τον εντοπισμό του να προσπαθήσει να βρει τρόπους επανόρθωσης, είτε δημοσιεύοντας σχετική ανακοίνωση σε ημερήσιες εφημερίδες είτε δίνοντας παράταση στην ημερομηνία υποβολής των προσφορών και εισηγήθηκε στον Δήμο όπως αντιμετωπίζει πιο σωστά, παρόμοια λάθη στο μέλλον (Α/Π 2260/2010).

Το Κοινοτικό Συμβούλιο Πεντακώμου αποφάσισε να αναβάλει την προκήρυξη δημόσιων προσφορών για την ανάθεση της διαχείρισης του κατασκηνωτικού χώρου στην Ακτή του Κυβερνήτη μέχρι τη λήξη της θητείας του, ώστε το θέμα να απασχολήσει το νέο Κοινοτικό Συμβούλιο που θα προέκυπτε από τις εκλογές που θα διεξάγονταν τον Δεκέμβριο 2011. Παράλληλα, το Κοινοτικό Συμβούλιο αποφάσισε να επιτρέψει σε ιδιώτη που διαχειρίζο- ταν τον κατασκηνωτικό χώρο δυνάμει σχετικής συμφωνίας που είχε συνάψει στο παρελ- θόν με τον ΚΟΤ και η οποία είχε λήξει, να συνεχίσει την κατοχή και διαχείριση του. Με τις εν λόγω αποφάσεις του, το Κοινοτικό Συμβούλιο παραβίασε τη νομοθεσία που διέπει την προκήρυξη δημόσιων προσφορών και αποβλέπει στην ισότητα των πολιτών και τη διαφάνεια.

Η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε στην Έκθεσή της για το σχετικό παράπονο με αρ. Α/Π 1052/2011 όπως, το νέο Κοινοτικό Συμβούλιο, αμέσως μετά την ανάληψη των καθηκόντων του να αναλάβει την κατοχή και διαχείριση του κατασκευαστικού χώρου, και στη συνέχεια, να αποφασίσει κατά πόσον θα ασκήσει το δικαίωμα που έχει για υπομίσθωση του. Σε τέτοια περίπτωση, εισηγήθηκε η Επίτροπος, το Κοινοτικό Συμβούλιο να τηρήσει την καθορισμένη διαδικασία προσφορών και να προβεί στη σύναψη σχετικής Συμφωνίας με τον επιτυχόντα προσφοροδότη. Με τις εν λόγω εισηγήσεις δεν υπήρξε συμμόρφωση.

IX. Πρόσληψη προσωπικού

Κατά τις τελευταίες δεκαετίες, η εμπιστοσύνη της κοινής γνώμης στην αμεροληψία των τοπικών Αρχών, να αποφασίζουν για διορισμούς σε κενές θέσεις, έχει κλονιστεί σοβαρά. Και τούτο γιατί είναι ευρέως διαδεδομένη στους πολίτες η αντίληψη ότι οι Αρχές Τοπικής Αυτοδιοίκησης προβαίνουν σε αναξιοκρατικές προσλήψεις. Το γεγονός είναι ότι υπάρχουν πολλά κρούσματα μη τήρησης των ορθών διαδικασιών και μη εφαρμογής των βασικών αρχών του διοικητικού δικαίου.

Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση διαδικασίας πλήρωσης κενής θέσης Γραμματέα, κατά την οποία το Κοινοτικό Συμβούλιο Επισκοπής αποφάσισε να καλέσει σε προφορική εξέταση τους πέντε πρώτους επιτυχόντες στο γραπτό διαγωνισμό αντί τους τρεις πρώτους, λόγω της μικρής, όπως υποστήριξε, διαφοράς στη βαθμολογία τους. Η απόφαση αυτή του Συμβουλίου ήταν αντίθετη με τις πρόνοιες της νομοθεσίας. Όταν, δε, το Συμβούλιο ενημερώθηκε για την εφαρμοστέα διάταξη από την Επίτροπο Διοικήσεως, αντί να προβεί στην αναγκαία διόρθωση της διαδικασίας, την ακύρωσε.

Στη σχετική Έκθεσή της, η Επίτροπος Διοικήσεως τόνισε ότι ο χρόνος λήψης της απόφασης ακύρωσης της διαδικασίας, δημιουργεί βάσιμες υποψίες ότι το Κοινοτικό Συμβούλιο δεν επιθυμούσε τη διεξαγωγή της προφορικής εξέτασης με τη συμμετοχή μόνο των τριών πρώτων επιτυχόντων στη γραπτή εξέταση, με αποτέλεσμα η αμεροληψία του να κλονιστεί σοβαρά ενώ παράλληλα παραβιάστηκε και η αρχή της χρηστής διοίκησης και της καλής πίστης. Επιπλέον, οι τρεις πρώτοι επιτυχόντες στη γραπτή εξέταση στερήθηκαν το δικαίωμα να συμμετάσχουν στην προφορική εξέταση και να διαγωνιστούν μεταξύ τους στο τελευταίο στάδιο της διαδικασίας.

Η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε όπως το Κοινοτικό Συμβούλιο επανεξετάσει την απόφασή του για ακύρωση της διαδικασίας. Εισηγήθηκε, επίσης, όπως ο Έπαρχος ελέγξει στη συνέχεια τη νομιμότητα της σχετικής απόφασης του Κοινοτικού Συμβουλίου, να του ζητήσει να την ανακαλέσει, αν στερείται επαρκούς αιτιολογίας και το Συμβούλιο, σε τέτοια περίπτωση, να ολοκληρώσει τη διαδικασία πλήρωσης της κενής θέσης, όπως προβλέπει ο περί Αξιολόγησης των Υποψηφίων για Διορισμό στη Δημόσια Υπηρεσία Νόμος (Α/Π 882/2011 και Α/Π 1333/2011). Το Κοινοτικό Συμβούλιο κατά την επανεξέταση του θέματος αποφάσισε εκ νέου την ακύρωση της διαδικασίας, επικαλούμενο οικονομικά προβλήματα, που δεν του επέτρεπαν να επιβαρυνθεί με το κόστος που συνεπάγεται η πλήρωση της θέσης.

Για την πλήρωση κενής θέσης Γραμματέα στο Κοινοτικό Συμβούλιο Βουνίου, κλήθηκαν σε προφορική εξέταση ο παραπονούμενος και ένας ακόμα υποψήφιος που είχαν επιτύχει στην προηγηθείσα γραπτή εξέταση. Το Κοινοτικό Συμβούλιο ενώ τήρησε τη διαδικασία της νομοθεσίας για την αριθμητική αποτίμηση της αξίας των υποψηφίων στην προφορική εξέταση, δεν εξήγησε τους λόγους για τους οποίους κατέληξε στη συγκεκριμένη

αποτίμηση σε σχέση με τον καθένα. Ειδικότερα, κανένα μέλος του Συμβουλίου δεν αιτιολόγησε την αριθμητική βαθμολογία που έδωσε σε κάθε υποψήφιο ούτε στην καθεμιά ξεχωριστή ερώτηση ούτε συνολικά, δηλαδή, δεν υφίστατο αιτιολογία σε σχέση με το άθροισμα της τελικής βαθμολογίας του κάθε μέλους, όπως προέκυψε από την πρόσθεση της επιμέρους βαθμολογίας του σε κάθε ερώτηση, ούτε αιτιολογία του Συμβουλίου σε σχέση με τη συνολική βαθμολογία που έλαβε εν τέλει κάθε υποψήφιος. Η γενική εντύπωση που αποκόμισε το Συμβούλιο, σε σχέση με την απόδοση των υποψηφίων στην προφορική εξέταση, δεν καταγράφηκε σε πρακτικά. Ως αποτέλεσμα, παρέμεινε άγνωστο πώς το Συμβούλιο κατέληξε στην αριθμητική αξιολόγηση του κάθε υποψηφίου, αφού δεν προσδιορίστηκαν οι λόγοι της αξιολόγησης αυτής, ούτε και τα στοιχεία και οι παρατηρήσεις του Συμβουλίου που την δικαιολογούσαν / επεξηγούσαν.

Η αριθμητική αξιολόγηση των υποψηφίων, σύμφωνα με τη νομολογία του Ανωτάτου Δικαστηρίου, δεν θεωρείται αιτιολογία, επειδή, δεν παρέχει εκείνα τα στοιχεία κρίσης, δηλ. τα ερείσματα που επιτρέπουν στο Δικαστήριο να καταλήξει κατά πόσον η αρμόδια Αρχή ενήργησε στα πλαίσια της διακριτικής της ευχέρειας όταν αποφάσισε να διορίσει τον Α ή Β υποψήφιο. Επίσης, από μόνη της η αριθμητική αξιολόγηση δεν αρκεί για τον επιπρόσθετο λόγο ότι δεν τεκμηριώνει την αντικειμενικότητα της αρμόδιας Αρχής, αφού

μπορεί να αξιολογεί τους υποψηφίους με ένα αριθμό μεταξύ 0 - 20, σε σχέση με την απόδοσή τους, χωρίς να δίδει, παράλληλα, και εξηγήσεις για το πώς κατέληξε στον αριθμό.

Η εισήγηση της Επιτροπής Διοικήσεως ήταν όπως το Υπουργείο Εσωτερικών και οι Επαρχιακές Διοικήσεις, σε συνεργασία με τις Ενώσεις Δήμων και Κοινοτήτων, παρέχουν περισσότερη συνδρομή στις τοπικές Αρχές ώστε να διασφαλίζεται η από μέρους τους νομιμότητα της διαδικασίας πλήρωσης κενών θέσεων, με έμφαση, μεταξύ άλλων, στην τήρηση πρακτικών και στην αιτιολογία των αποφάσεών τους. Ειδικότερα, πρόσθεσε, μπορεί να εξεταστεί το ενδεχόμενο έκδοσης καθοδηγητικού εντύπου με τις διατάξεις της νομοθεσίας και τη σχετική νομολογία, το οποίο θα είναι εύχρηστο και θα διευκολύνει τις τοπικές Αρχές στη διεκπεραίωση της συγκεκριμένης διαδικασίας.

Δ. ΤΟΜΕΑΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ ΘΕΜΑΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΥΦΗΣ

Ι. Εισαγωγή

Στον Τομέα Κοινωνικής Ασφάλισης και Θεμάτων Οικονομικής Υφής εντάσσονται υποθέσεις που αφορούν στην πληρωμή παροχών του Ταμείου Κοινωνικών Ασφαλίσεων (κατά κύριο λόγο, επιδομάτων, συντάξεων και βοηθημάτων), στην καταβολή εισφορών, στις διμερείς συμβάσεις κοινωνικής ασφάλισης, στην απασχόληση και στην ανεργία, καθώς και στην ευρύτερη εργατική νομοθεσία.

Εντάσσονται, επίσης, υποθέσεις οικονομικής, δημοσιονομικής, ή δασμολογικής φύσης, όπως παράπονα το αντικείμενο των οποίων έχει να κάνει με επιβολή φορολογιών σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα (Τμήμα Εσωτερικών Προσόδων, Υπηρεσία Φ.Π.Α., αλλά και Φορείς Τοπικής Αυτοδιοίκησης για δημοτικά, κοινοτικά και αποχετευτικά τέλη), με τελωνειακούς δασμούς, με τέλη και επιβαρύνσεις (Τμήμα Τελωνείων), με διαγωνισμούς προσφορών και δημοσίων συμβάσεων (διάφορες Υπηρεσίες), με χορηγίες και συντάξεις (κυρίως του Υπουργείου Οικονομικών αλλά και της Επιτροπής Ανακουφίσεως Παθόντων), με αποζημιώσεις, με τέλη εγγραφής και τέλη κυκλοφορίας οχημάτων (Τμήμα Οδικών Μεταφορών), με δανειοδοτήσεις (π.χ. του Κεντρικού Φορέα Ισότιμης Κατανομής Βαρών), καθώς και με ενέργειες/αποφάσεις του Γενικού Λογιστηρίου.

II. Κοινωνική Ασφάλιση

Περιγραφή παραπόνων

Τα παράπονα που στρέφονταν κατά των Υπηρεσιών Κοινωνικών Ασφαλίσεων (Υ.Κ.Α.) αφορούσαν, κυρίως, απορρίψεις αιτήσεων για καταβολή παροχών (όπως επιδόματα ανεργίας, ασθενείας και σωματικής βλάβης και συντάξεις γήρατος και ανικανότητας), καθυστερήσεις στη διεκπεραίωση αιτήσεων ή/και στην πληρωμή παροχών, το ύψος παροχών, την αναδρομική αναζήτηση χρημάτων και την επάρκεια της αιτιολόγησης απορριπτικών αποφάσεων.

Εκτενέστερη αναφορά σε διάφορες περιπτώσεις γίνεται στη συνέχεια:

1. Απορρίψεις αιτήσεων για καταβολή παροχών

Από την εξέταση των παραπόνων που αφορούσαν στις απορρίψεις διαφόρων αιτήσεων, διαπιστώθηκε ότι οι παραπονούμενοι προσέφυγαν στην Επιτροπο επειδή δεν είχαν πεισθεί από την αιτιολογία που τους είχαν παραθέσει οι Υ.Κ.Α. για να στηρίξουν τις αποφάσεις τους. Διαπιστώθηκε, επίσης, ότι, παρά το γεγονός ότι όλες σχεδόν οι απορριπτικές αποφάσεις έβρισκαν έρεισμα στην περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων Νομοθεσία, κάποιες από αυτές δεν αιτιολογούνταν ικανοποιητικά ή κατά τρόπο κατανοητό για τους παραπονούμενους, οι οποίοι, έχοντας -στις πλείστες περιπτώσεις- άγνοια της νομοθεσίας, αντιμετώπιζαν τις αποφάσεις αυτές με σκεπτικισμό ή καχυποψία. Το Γραφείο της Επιτροπής Διοικήσεως, πληροφόρησε λεπτομερώς τους παραπονούμενους για τις σχετικές πρόνοιες της υπό αναφορά Νομοθεσίας και για τους λόγους απόρριψης των αιτήσεών τους. Παράλληλα, όμως, μέσω της πειθούς, προσπάθησε να συμβάλει στην οικοδόμηση της εμπιστοσύνης τους απέναντι στις Υ.Κ.Α., αλλά και στην αντιμετώπιση του προβλήματος της μη επαρκούς και δέουσας αιτιολόγησης των απορριπτικών αποφάσεων.

Ενδεικτική περίπτωση:

Το παράπονο με αρ. Α/Π 2188/2010 αφορούσε στη μη καταβολή σύνταξης γήρατος στον παραπονούμενο από την ημερομηνία που αυτός συμπλήρωσε το 65ο έτος της ηλικίας του.

Στα πλαίσια της διερεύνησης του παραπόνου διαπιστώθηκε ότι οι Υ.Κ.Α., με τρεις δια-φορετικές επιστολές τους, ενημέρωσαν τον παραπονούμενο ότι εάν αυτός κατέβαλλε ορισμένες εισφορές, θα εξασφάλιζε σύνταξη γήρατος στο 65ο έτος της ηλικίας του. Ο παραπονούμενος ενήργησε σύμφωνα με τις υποδείξεις τους, κατέβαλε τις εν λόγω εισφορές και υπέβαλε τη σχετική αίτησή του λίγους μήνες πριν τη συμπλήρωση της ηλικίας αυτής.

Στη σχετική Έκθεσή της, η Επίτροπος ανέφερε ότι ο παραπονούμενος, έχοντας ενεργήσει όπως ακριβώς του είχαν υποδείξει οι Υ.Κ.Α., εύλογα αισθάνθηκε αδικημένος όταν, αντί έγκρισης της αίτησής του, ενημερώθηκε ότι -κατ' επίκληση νομοθετικής τροποποίησης- θα έπρεπε να καταβάλει πρόσθετες εισφορές για να εξασφαλίσει τη σύνταξή του και ότι η ημερομηνία έναρξης της καταβολής της δεν θα ήταν η ημερομηνία συμπλήρωσης του 65ου έτους της ηλικίας του, αλλά μεταγενέστερη (πέντε περίπου μήνες αργότερα).

Η Επίτροπος, επισήμανε ότι από τα πιο πάνω διαφαίνεται μία, εκ πρώτης όψεως, αντιφατική συμπεριφορά της εμπλεκόμενης Υπηρεσίας: από τη μία καθοδήγησε τον παραπονούμενο να ενεργήσει κατά συγκεκριμένο τρόπο δημιουργώντας του προσδοκίες για καταβολή σύνταξης και από την άλλη, αναίρεσε τα όσα η ίδια είχε καθορίσει απαιτώντας πρόσθετες εισφορές, για να εγκρίνει την αίτησή του. Οι ενέργειες αυτές δεν συνάδουν με τη χρηστή διοίκηση, αφού παραβιάζουν την αρχή της καλής πίστης, που προνοεί ότι η Διοίκηση δεν πρέπει να ενεργεί κατά τρόπο ασυνεπή ή αντιφατικό.

Η Επίτροπος ανέφερε, όμως, ότι η περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων νομοθεσία που καθορίζει, μεταξύ άλλων, τις προϋποθέσεις εισφοράς των παροχών του Ταμείου Κοινωνικών Ασφαλίσεων, τροποποιήθηκε με ισχύ τον Ιανουάριο του 2010. Δηλαδή, το νομικό καθεστώς που ίσχυε κατά το χρόνο εξέτασης της αίτησης του αιτητή ήταν διαφορετικό από εκείνο που ίσχυε κατά το χρόνο αποστολής των επιστολών πληροφόρησής του (κατά το 1997, το 2002 και το 2003). Για το λόγο αυτό, η Επίτροπος συμφώνησε ότι οι Υ.Κ.Α. δεν είχαν άλλη επιλογή και όφειλαν να εφαρμόσουν τη νομοθεσία όπως αυτή ίσχυε κατά τον κρίσιμο χρόνο εξέτασης της αίτησης, παραμερίζοντας, κατά κάποιο τρόπο, την προηγούμενη αλληλογραφία που είχαν για το θέμα με τον παραπονούμενο.

Υπό το φως των πιο πάνω, η Επίτροπος έκρινε ότι δε δικαιολογείτο η υποβολή εισήγησης για διαφοροποίηση της απόφασης των Υ.Κ.Α. Παρά ταύτα, εισηγήθηκε όπως, στις περιπτώσεις όπου οι Υ.Κ.Α. καλούνται να απαντήσουν σε ερωτήματα ή να παράσχουν πληρο-

φορίες που αφορούν στην καταβολή παροχών στο μέλλον, είναι ιδιαίτερα σχολαστικές στην περίληψη διευκρίνισης και/ή στη διατήρηση επιφύλαξης ότι οι πληροφορίες που παρέχει βασίζονται στο ισχύον κατά το χρόνο παροχής τους νομικό καθεστώς, το οποίο δύναται να τροποποιηθεί. Με αυτόν τον τρόπο, σημείωσε, θα αποφευχθεί/περιοριστεί η δημιουργία προσδοκιών, η πρόκληση δυσφορίας και ο επακόλουθος, σε τέτοιες περιπτώσεις, κλονισμός της εμπιστοσύνης του πολίτη/αιτητή προς τη Διοίκηση σε περίπτωση που επέλθει αλλαγή του ισχύοντος νομικού καθεστώτος.

2. Καθυστερήσεις στη διεκπεραίωση αιτήσεων ή/και στην πληρωμή παροχών

Στις περισσότερες περιπτώσεις που διαπιστώθηκε καθυστέρηση στη διεκπεραίωση αιτήσεων ή/και στην πληρωμή παροχών, έγινε διαμεσολαβητική παρέμβαση προς τις Υ.Κ.Α., η οποία συνέβαλε στην ταχύτερη διευθέτηση των υποθέσεων, προς ικανοποίηση των παραπονουμένων. Η πρακτική αυτή απέκτησε ιδιαίτερη σημασία στις περιπτώσεις που αφορούσαν καθυστέρηση στην καταβολή του επιδόματος ανεργίας, όπου οι παραπονούμενοι, έχοντας απολέσει την κύρια πηγή του εισοδήματός τους, το μισθό τους, βρέθηκαν

μπροστά σε οικονομικά αδιέξοδα. Οι περιπτώσεις αυτές ήταν, προφανώς, επακόλουθο της πρωτόγνωρης, για την Κύπρο, ανεργίας σε σημαντικούς τομείς της οικονομίας, όπως του χονδρικού και του λιανικού εμπορίου, των κατασκευών, των ξενοδοχείων, της επισιτιστικής βιομηχανίας και της μεταποίησης. Η ανεργία προκάλεσε, αναπόφευκτα, την αύξηση των αιτήσεων για καταβολή του υπό αναφορά επιδόματος και την επιμήκυνση του χρόνου διεκπεραίωσής τους.

3. Ύψος παροχών

Η Επίτροπος Διοικήσεως εξέτασε, επίσης, αριθμό παραπόνων που αφορούσαν στο ύψος της σύνταξης γήρατος ή της σύνταξης ανικανότητας των παραπονουμένων. Οι παραπονούμενοι θεωρούσαν ότι το ύψος της σύνταξής τους ήταν χαμηλό και ζητούσαν την αύξησή του. Επεξηγήθηκε στους παραπονούμενους ότι το ύψος των συντάξεων καθορίζεται δια Νόμου, ότι αυτό εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από το ύψος και τη συνοχή των ασφαλιστέων ή πιστωμένων ασφαλιστέων εισφορών τους και από τον αριθμό των εξαρτωμένων τους, και ότι δεν υπήρχαν περιθώρια παρέμβασης της Επιτρόπου για αύξησή τους.

4. Αναφορά σε υποθέσεις οι οποίες διευθετήθηκαν προς πλήρη ικανοποίηση των παραπονυμένων

Το παράπονο με αρ. Α/Π 359/2011 αφορούσε στη μη καταβολή επιδόματος ανεργίας στην παραπονούμενη, για συγκεκριμένη χρονική περίοδο (1 - 9 Μαρτίου 2011).

Σύμφωνα με τις πρόνοιες του περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων Νόμου του 2010 (Ν. 59(I)/2010), επίδομα ανεργίας καταβάλλεται σε ασφαλισμένους μισθωτούς που ικανοποιούν τις προϋποθέσεις εισφοράς και είναι άνεργοι, ικανοί και διαθέσιμοι για εργασία. Για να διαπιστωθεί εάν κάποιος ασφαλισμένος μισθωτός είναι άνεργος, ικανός και διαθέσιμος για εργασία, οι Υ.Κ.Α. ζητούν από αυτόν να παρουσιάζεται ανά τακτά χρονικά διαστήματα σε ένα από τα Γραφεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων και να υπογράφει στο μητρώο ανέργων.

Όπως διαπιστώθηκε, η παραπονούμενη δεν είχε παρουσιαστεί για υπογραφή, κατά την καθορισμένη ημερομηνία, δηλαδή την 1η Μαρτίου 2011, αλλά, εκ παραδρομής, 9 μέρες αργότερα, δηλαδή στις 10 Μαρτίου 2011, με αποτέλεσμα να μην της καταβληθεί επίδομα ανεργίας για την περίοδο 1- 9 Μαρτίου 2011.

Η Επίτροπος ενημέρωσε σχετικά τον Διευθυντή Υ.Κ.Α., ο οποίος, αφού πείσθηκε ότι κατά τη διάρκεια της υπό αναφορά περιόδου η παραπονούμενη ήταν πράγματι άνεργη, ικανή και διαθέσιμη για εργασία, αποφάσισε όπως της καταβληθεί επίδομα ανεργίας και για την περίοδο αυτή.

Το παράπονο με αρ. Α/Π 603/2011 αφορούσε στην απόφαση των Υ.Κ.Α., να μην καταβάλουν στην παραπονούμενη επίδομα ανεργίας για έξι εβδομάδες, επειδή έκριναν πως αυτή είχε εγκαταλείψει την εργασία της εκούσια και χωρίς εύλογη αιτία.

Σύμφωνα με το άρθρο 34(2)(α) του περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων Νόμου του 2010, «πρόσωπο εκπίπτει από το δικαίωμά του για λήψη επιδόματος ανεργίας για περίοδο μέχρι έξι (6) εβδομάδων, εάν έχει απολέσει την εργασία του λόγω υπαιτιότητάς του ή την έχει εγκαταλείψει εκούσια, χωρίς εύλογη αιτία».

Από τη διερεύνηση της υπόθεσης διαπιστώθηκε ότι ο εξεταστής της αίτησης που υπέ-

βαλε η παραπονούμενη, για καταβολή του επιδόματος ανεργίας, παρέλειψε να λάβει και τις δικές της θέσεις αναφορικά με τους λόγους παραίτησής της από την εργασία της. Αντιλαμβανόμενες την παράλειψή τους αυτή, οι Υ.Κ.Α. επανεξέτασαν την περίπτωση της παραπονούμενης και, αφού διαπίστωσαν ότι η παραίτηση της τελευταίας ήταν εύλογα αιτιολογημένη, αναθεώρησαν την επίμαχη απόφαση τους και της κατέβαλαν το αποκοπέν επίδομα ανεργίας.

III. Υποθέσεις οικονομικής υφής

Στην ενότητα αυτή γίνεται αναφορά σε υποθέσεις που δεν αφορούν μία μόνο Υπηρεσία, αλλά αριθμό Υπηρεσιών. Χαρακτηριστικές υποθέσεις οικονομικής υφής που απασχόλησαν τον Τομέα κατά το υπό επισκόπηση έτος ήταν οι εξής:

1. Αξίωση αποπληρωμής δανείων που συνήφθηκαν περί το έτος 1976 από τον αποβιώσαντα πατέρα του παραπονουμένου

Το παράπονο με αρ. Α/Π 573/2010 στρεφόταν κατά του Γενικού Λογιστηρίου και αφορούσε στην αξίωσή του όπως ο παραπονούμενος αποπληρώσει δάνεια ύψους περίπου €25.000 (συμπεριλαμβανομένων των τόκων), τα οποία είχαν συναφθεί το έτος 1976 από τον αποβιώσαντα πατέρα του, μέσα στα πλαίσια του ισχύοντος, τότε, Σχεδίου Ανάπτυξης Παράκτιας Αλιείας.

Σύμφωνα με τις πρόνοιες/όρους συμμετοχής του εν λόγω Σχεδίου, οι Δανειστικοί Επίτροποι (Γενικό Λογιστήριο) παραχωρούσαν δάνεια στους ενδιαφερόμενους αλιείς για αγορά αλιευτικών σκαφών από το Ταμείο Δημόσιων Δανείων, με την υποθήκευση των τελευταίων.

Από τη διερεύνηση της υπόθεσης προέκυψε ότι, κατά την περίοδο 1976-1977, στον πατέρα του παραπονουμένου παραχωρήθηκε δάνειο για την κατασκευή/αγορά αλιευτικού σκάφους ύψους £1.805 και δάνειο για την αγορά μηχανής θαλάσσης ύψους £1.450.

Τον Δεκέμβριο του 1977 συνήφθηκε συμφωνία με την οποία το αλιευτικό σκάφος του πατέρα του παραπονουμένου καθώς και τα σχετικά δάνεια από το Ταμείο Δημόσιων Δανείων, μεταβιβάστηκαν στον παραπονούμενο. Κατά το χρόνο σύναψης της συμφωνίας,

όμως, ο παραπονούμενος ήταν ανήλικος (14 ετών), στοιχείο το οποίο είχε αποκρύψει από την εμπλεκόμενη Υπηρεσία ο πατέρας του παραπονουμένου.

Στην Έκθεσή της, η Επίτροπος ανέφερε ότι σύμφωνα με τις πρόνοιες της περί Συμβάσεων Νομοθεσίας, συμφωνία που γίνεται με ανήλικο άτομο (κάτω των δεκαοκτώ ετών) δεν έχει νομική ισχύ ενώ, η συμφωνία που επήλθε κατόπιν απάτης ή ψευδούς παράστασης, είναι ακυρώσιμη. Γι' αυτό εισηγήθηκε όπως η περίπτωση του παραπονουμένου επανεξεταστεί υπό το φως των επισημάνσεων της Έκθεσης.

Μέχρι την ετοιμασία της παρούσας Έκθεσης, η εμπλεκόμενη Υπηρεσία δεν είχε προλάβει να ολοκληρώσει την επανεξέταση της περίπτωσης.

2. Διαδικασίες αξιολόγησης και κατακύρωσης διαγωνισμών για την εκμετάλλευση κυλικείων

Τα παράπονα με αρ. Α/Π 1953/2009 και Α/Π 1383/2011 στρέφονταν κατά της Εφορείας Ελληνικών Εκπαιδευτηρίων Λεμεσού και αφορούσαν στις διαδικασίες αξιολόγησης και κατακύρωσης των Διαγωνισμών με αρ. 13/2009-2010 και αρ.1/2011-2012, για την εκμετάλλευση των κυλικείων του Λυκείου Αγ. Ιωάννη και του Λυκείου Αγ. Νικολάου, για την περίοδο 1.9.2009 - 31.8.2011 και των κυλικείων του Λυκείου Αγ. Φυλάξεως, του Θεκλείου Γυμνασίου και του Γυμνασίου Νεάπολης, για την περίοδο 1.9.2011 - 31.8.2014, αντί- στοιχα.

Και στις δύο περιπτώσεις τα παράπονα αφορούσαν στη μη κατακύρωση των προσφορών των παραπονουμένων, παρά το γεγονός ότι αυτές ήταν πιο συμφέρουσες από τις κατακυρωθείσες.

Στην πρώτη περίπτωση (αρ.Α/Π 1953/2009), η Εφορεία αποφάσισε την κατακύρωση της προσφοράς για το κυλικείο του Λυκείου Αγ. Ιωάννη στον Προσφοροδότη αρ. 4 για το ποσό των €42.840, ενώ η πλέον συμφέρουσα προσφορά ήταν για το ποσό των €78.540. Η διαφορά ήταν €35.700. Για το κυλικείο του Λυκείου Αγ. Νικολάου, η Εφορεία κατακύρωσε την προσφορά στον Προσφοροδότη αρ. 4 για το ποσό των €28.440, ενώ η πλέον συμφέρουσα προσφορά ήταν για το ποσό των €37.920. Η διαφορά ήταν €9.480.

Στη δεύτερη περίπτωση (αρ.Α/Π 1383/2011), η Εφορεία αποφάσισε την κατακύρωση της προσφοράς για το κυλικείο του Γυμνασίου Νεάπολης στον Προσφοροδότη αρ. 8 για το ποσό των €28.530, ενώ η πλέον συμφέρουσα προσφορά (του παραπονούμενου) ήταν για το ποσό των €44.697. Η διαφορά ήταν €16.167. Για το κυλικείο του Θέκλειου Γυμνασίου, η Εφορεία κατακύρωσε την προσφορά στον Προσφοροδότη αρ. 7 για το ποσό των €25.146, ενώ η πλέον συμφέρουσα προσφορά (πάλι του παραπονούμενου) ήταν για το ποσό των €35.814. Η διαφορά ήταν €10.668. Για το κυλικείο του Λυκείου Αγ. Φυλάξεως, η Εφορεία κατακύρωσε την προσφορά στον Προσφοροδότη αρ. 6 για το ποσό των €110.029, ενώ η πλέον συμφέρουσα προσφορά ήταν για το ποσό των €110.250. Στην περίπτωση αυτή η διαφορά ήταν πολύ μικρή και αιτιολογήθηκε με το δικαιολογητικό ότι η υφιστάμενη Κυλικειάρχης «ήταν συνεπής στην τήρηση του συμβολαίου της χωρίς καμιά καταγγελία εις βάρος της».

Στις σχετικές Εκθέσεις της, η Επίτροπος ανέφερε ότι η ζήτηση προσφορών από τις Σχολικές Εφορείες πρέπει να αποβλέπει στην εξυπηρέτηση των συμφερόντων των σχολείων της περιοχής τους. Η προσφερόμενη τιμή είναι σημαντικό στοιχείο κρίσης και πρέπει να συνεκτιμάται με τα άλλα στοιχεία κρίσης της προσφοράς, για τη λήψη της τελικής απόφασης της κατακύρωσης της. Η απόρριψη των υψηλότερων προσφορών πρέπει να αιτιολογείται για γνώση του προσφοροδότη και για να παρέχεται η ευχέρεια ελέγχου της καλής άσκησης της διακριτικής εξουσίας της Διοίκησης.

Στις υπό αναφορά περιπτώσεις, η Επίτροπος διαπίστωσε ότι η Εφορεία παρέλειψε να αιτιολογήσει στα πρακτικά της τους λόγους που την οδήγησαν στις αποφάσεις που έλαβε. Ως μοναδική αιτιολογία προέβαλε «την καλή συνεργασία» με τους προηγούμενους διαχειριστές των κυλικείων, στοιχείο το οποίο δεν περιλαμβανόταν καν στα κριτήρια της προκήρυξης και τους όρους της προσφοράς.

Η Επίτροπος έκρινε ότι, οι διαδικασίες που ακολουθήθηκαν για την αξιολόγηση και κατακύρωση των προσφορών, παραβίασαν βασικές αρχές που πρέπει να διέπουν αυτές τις διαδικασίες, δηλ. την αρχή της ίσης μεταχείρισης των προσφοροδοτών, την αρχή της αιτιολόγησης των αποφάσεων των συλλογικών οργάνων, τις αρχές της χρηστής διοίκησης και, προπάντων, την αρχή της προστασίας του δημοσίου συμφέροντος.

Με δεδομένο ότι η κατακύρωση των προσφορών είχε δημιουργήσει δικαιώματα τρίτων,

των επιτυχόντων προσφοροδότων, τα οποία η Επίτροπος δεν μπορούσε ούτε να αγνοήσει, αλλά ούτε και να ανατρέψει, περιορίστηκε στην υποβολή σύστασης προς την Εφορεία όπως οι επισημάνσεις που περιέχονται στις Εκθέσεις της ληφθούν σοβαρά υπόψη σε μελλοντικές διαδικασίες προκήρυξης και κατακύρωσης προσφορών.

3. Απόρριψη αιτήματος εγγραφής μικρών «τουριστικών τρένων» στο Μητρώο

Εγγεγραμμένων Οχημάτων

Το παράπονο με αρ. Α/Π 2/2010 στρεφόταν κατά του Υπουργείου Συγκοινωνιών και Έργων και αφορούσε στην απόρριψη αιτήματος για να επιτραπεί η εγγραφή μικρών οχημάτων που φέρουν οδικούς συρμούς («τουριστικά τρενάκια»), τα οποία ο παραπονούμενος προτίθετο να εισαγάγει από κράτος - μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στο Μητρώο Εγγεγραμμένων Οχημάτων, που τηρεί το Τμήμα Οδικών Μεταφορών και η διεξαγωγή επιβατικών μεταφορών με τα οχήματα αυτά.

Ο παραπονούμενος διαμαρτυρήθηκε, επίσης, για την παράλειψη του Υπουργείου Συγκοινωνιών και Έργων και του Τμήματος Οδικών Μεταφορών να προωθήσουν τη διαδικασία μελέτης και νομοθετικής ρύθμισης του θέματος. Παράλληλα, ο παραπονούμενος προσκόμισε στο Γραφείο στοιχεία (φωτογραφικό υλικό και δημοσιεύματα εφημερίδων) από τα οποία προέκυπτε ότι οι Δήμοι Λευκωσίας, Λεμεσού, Πάφου και Αραδίππου είχαν θέσει σε κυκλοφορία τουριστικά τρενάκια για σκοπούς περιήγησης του κοινού.

Από τη διερεύνηση της υπόθεσης διαπιστώθηκε ότι η ικανοποίηση του αιτήματος του παραπονουμένου, για χορήγηση άδειας διεξαγωγής επιβατικών μεταφορών με οχήματα που φέρουν οδικούς συρμούς, δεν ήταν νομικά δυνατή λόγω μη νομοθετικής ρύθμισης του όλου θέματος.

Η νομοθετική ρύθμιση του θέματος, η οποία, όπως διαπιστώθηκε, εκκρεμούσε για πολλά χρόνια, θα μπορούσε να συμβάλει στην αναβάθμιση της ποιότητας ζωής στο νησί, με άμεσα και έμμεσα οφέλη σε ό,τι αφορά στην εκπαίδευση, την ψυχαγωγία, το περιβάλλον (μείωση εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα), την οδική κυκλοφορία (αποσυμφόρηση της) και τον τουρισμό. Για το λόγο αυτό, η Επίτροπος εισηγήθηκε όπως οι δύο εμπλεκόμενες Υπηρεσίες εντατικοποιήσουν τις προσπάθειές τους προς την κατεύθυνση αυτή.

Όσον αφορά στις περιδιαβάσεις του κοινού με τρενάκια, τα οποία είχαν ήδη τεθεί σε κυκλοφορία από ορισμένα Δημοτικά Συμβούλια, για τις οποίες διαμαρτυρήθηκε ο παρα- πονούμενος, με δεδομένο ότι αυτές διεξάγοντο χωρίς άδεια και με οχήματα που, ενδε- χομένως, δε διέθεταν τις απαιτούμενες -για την ασφαλή μεταφορά των επιβατών τους και για τη μη πρόκληση δυστυχημάτων- προδιαγραφές, η Επίτροπος εισηγήθηκε όπως οι υπό αναφορά τοπικές Αρχές, το Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων και το Τμήμα Οδικών Μεταφορών, προβούν στις κατά την κρίση τους αναγκαίες ενέργειες.

Οι εμπλεκόμενες Υπηρεσίες δεν είχαν, μέχρι την ετοιμασία της παρούσας, ενημερώσει την Επίτροπο για τις ενέργειές τους σε σχέση με την εν λόγω υπόθεση.

4. Ύψος τελών αποκομιδής σκυβάλων

Το παράπονο με αρ. Α/Π 1875/2010 στρεφόταν κατά του Δημοτικού Συμβουλίου του Δήμου Λακατάμειας και αφορούσε στο ύψος των τελών αποκομιδής σκυβάλων που επι- βλήθηκαν σε νηπιαγωγείο, για το έτος 2009. Συγκεκριμένα, τα τέλη ανέρχονταν σε €600

και παρουσίαζαν αύξηση της τάξης του 100% σε σύγκριση με τα αντίστοιχα τέλη για το έτος 2008 (€300).

Σύμφωνα με τη σχετική νομοθεσία (άρθρο 84(ζ) του περί Δήμων Νόμου) η ετήσια αύξηση που επιβάλλεται στα τέλη αποκομιδής σκυβάλων δεν μπορεί να υπερβαίνει το όριο αύξησης του 14% των τελών του προηγούμενου χρόνου.

Με δεδομένο ότι το ποσοστό αύξησης των τελών αποκομιδής σκυβάλων που επιβλήθηκαν στο νηπιαγωγείο για το έτος 2009 υπερέβαινε κατά πολύ το μέγιστο προβλεπόμενο από τη σχετική νομοθεσία, η Επίτροπος εισηγήθηκε όπως ο Δήμος προβεί σε επανεξέταση της περίπτωσης και σε μείωση του ύψους των υπό αναφορά τελών.

Μέχρι την ετοιμασία της παρούσας Έκθεσης, ο Δήμος δεν είχε ολοκληρώσει την επανε- ξέταση της περίπτωσης αυτής.

5. Άρνηση καταβολής επιχορήγησης

Το παράπονο με αρ. Α/Π 342/2008 στρεφόταν κατά του Οργανισμού Νεολαίας Κύπρου

και αφορούσε στην άρνηση καταβολής συγκεκριμένου ποσού, που εγκρίθηκε από το Διοικητικό Συμβούλιο του Οργανισμού, ως επιχορήγηση της έκδοσης ποιητικής συλλογής του παραπονουμένου.

Όπως διαπιστώθηκε από τη διερεύνηση της υπόθεσης, η εμπλεκόμενη Υπηρεσία παρέλειψε να ενημερώσει τον παραπονούμενο για την προθεσμία εντός της οποίας αυτός θα έπρεπε να της είχε υποβάλει τα απαραίτητα αποδεικτικά στοιχεία. Παρά το γεγονός ότι ο παραπονούμενος ανταποκρίθηκε μέσα σε σύντομο χρονικό διάστημα στην απαίτηση αυτή, το οικονομικό έτος είχε εκπνεύσει και δεν υπήρχαν περιθώρια καταβολής σε αυτόν του ποσού που αυτός δικαιούτο.

Στην Έκθεσή της, η Επίτροπος ανέφερε ότι η Διοίκηση δε δικαιούται να επικαλείται τις δικές της παραλείψεις για τις οποίες δεν ήταν υπαίτιος ο παραπονούμενος και να αγνοεί μια ευνοϊκή γι' αυτόν κατάσταση. Γι' αυτό εισηγήθηκε όπως η εμπλεκόμενη Υπηρεσία προβεί σε επανεξέταση της υπόθεσης, λαμβάνοντας υπόψη τις πιο πάνω παρατηρήσεις και αναζητήσει τρόπους για πληρωμή, έστω και εκ των υστέρων, της εγκριθείσας από την ίδια επιχορήγησης στον παραπονούμενο.

Ο Οργανισμός δεν είχε, μέχρι την ετοιμασία της παρούσας Έκθεσης, ενημερώσει την Επίτροπο για τις ενέργειές του, σε σχέση με την εν λόγω υπόθεση.

6. Καταβολή μειωμένης οικονομικής βοήθειας σε κάτοικο ορεινής περιοχής

Το παράπονο με αρ. Α/Π 921/2011 στρεφόταν κατά του Υπουργείου Εσωτερικών και αφορούσε στην καταβολή μειωμένης οικονομικής βοήθειας σε κάτοικο ορεινής περιοχής (€80 αντί €165), επειδή έκρινε ότι αυτός ήταν συνταξιούχος.

Όπως διαπιστώθηκε, η διαφορά του Υπουργείου Εσωτερικών και του παραπονουμένου οφειλόταν στις διαφορετικές ερμηνείες που τα δύο μέρη απέδιδαν στον όρο «συνταξι- ούχος». Συγκεκριμένα, ο παραπονούμενος υποστήριζε ότι δεν ήταν συνταξιούχος, επειδή δεν ήταν λήπτης σύνταξης, το δε Υπουργείο Εσωτερικών υποστήριζε ότι αυτός ήταν συνταξιούχος, επειδή δεν ήταν οικονομικά ενεργός.

Η Επίτροπος επισήμανε ότι, σύμφωνα με τη νομολογία, σε περίπτωση έλλειψης ανα-

φοράς σε ορισμό ενός όρου στον Νόμο, η ερμηνεία που πρέπει να αποδίδεται είναι η συνήθης ερμηνεία της λέξης. Για την ερμηνεία του όρου, η Επίτροπος κατέφυγε σε λεξικά της Νέας Ελληνικής Γλώσσας. Στο λεξικό του Γ. Μπαμπινιώτη, «συνταξιούχος» ορίζεται

«πρόσωπο που έχει πάψει να εργάζεται και λαμβάνει σύνταξη...» και στο λεξικό του

Τεγόπουλου - Φυτράκη «συνταξιούχος» ορίζεται αυτός «που παίρνει σύνταξη».

Στην Έκθεση της, η Επίτροπος ανέφερε ότι η ερμηνεία του Υπουργείου ότι ο όρος «συνταξιούχος» σημαίνει «μη οικονομικά ενεργό άτομο», στερείται ερείσματος, αφού μη οικο- νομικά ενεργά άτομα θα μπορούσαν, τότε, να θεωρηθούν και οι άνεργοι και, ενδεχομένως και οι ασθενούντες και οι μη δυνάμενοι να εργαστούν για οποιονδήποτε άλλο λόγο.

Η Επίτροπος εισηγήθηκε την επανεξέταση της όλης υπόθεσης, με βάση τα όσα αναφέρονταν στην Έκθεση.

Η εμπλεκόμενη Υπηρεσία συμμορφώθηκε με την εισήγηση της Επιτρόπου και εξέδωσε τελικά επιταγή ύψους €85, ποσό το οποίο αντικατοπτρίζει τη διαφορά μεταξύ της οικο- νομικής βοήθειας (€165) και του ποσού που καταβλήθηκε στον παραπονούμενο (€80), προς πλήρη ικανοποίηση του τελευταίου.

7. Αλλαγή των στοιχείων εγγραφής των οχημάτων με περιστροφικά έμβολα

Αριθμός παραπόνων (Α/Π 871/2009, Α/Π 12/2010, Α/Π 18/2010, Α/Π 74/2010, Α/Π 96/2010, Α/Π 1928/2010, Α/Π 31/2011, Α/Π 48/2011, Α/Π 368/2011, Α/Π 485/2011 & Α/Π 963/2011) στρέφονταν κατά του Τμήματος Οδικών Μεταφορών και αφορούσαν στην αλλαγή των στοιχείων εγγραφής των οχημάτων με περιστροφικά έμβολα, με αποτέλεσμα την αύξηση των τελών κυκλοφορίας τους από €54 σε €514.

Η διερεύνηση των πιο πάνω παραπόνων τερματίστηκε λόγω εκκρεμοδικίας, αφού σε σχέση με την εν λόγω αλλαγή εκκρεμούσε η Προσφυγή με αρ. 60/2011 στο Ανώτατο Δικαστήριο.

Το Ανώτατο Δικαστήριο με απόφασή του ημερομηνίας 20 Ιουνίου 2011 στην πιο πάνω υπόθεση, έκρινε ότι η υπό αναφορά ενέργεια του Τμήματος δεν έβρισκε

έρεισμα στον Νόμο και συγκεκριμένα στις πρόνοιες του Ν. 86/1972.

Με επιστολή της, ημερομηνίας 5 Ιουλίου 2011, προς τον Διευθυντή του εμπλεκόμενου Τμήματος, η Επιτροπος εξέφρασε την άποψη ότι λόγοι χρηστής διοίκησης συνηγορούσαν στην επαναφορά των τελών κυκλοφορίας στο ύψος το οποίο ίσχυε πριν τη λήψη της ακυρωθείσας απόφασης και στην επιστροφή των υπερπληρωθέντων τελών σε όλους τους επηρεασθέντες ιδιοκτήτες τέτοιων οχημάτων.

Σε συμμόρφωση με την πιο πάνω υπόδειξη της Επιτροπής, το εμπλεκόμενο Τμήμα επανέφερε τα τέλη κυκλοφορίας των οχημάτων με περιστροφικά έμβολα, στο ύψος που προέβλεπε ο Νόμος και επέστρεψε τα υπερπληρωθέντα τέλη στους επηρεασθέντες.

8. Επιβολή εξώδικου προστίμου για το χρώμα των πινακίδων οχήματος

Το παράπονο με αρ. Α/Π 350/2011 αφορούσε σε λανθασμένη επιβολή εξώδικου προστίμου €85 στον υιό της παραπονουμένης, λόγω του χρώματος των πινακίδων του οχήματός του.

Μετά από παρέμβαση του Γραφείου προς την Αστυνομία, η τελευταία προέβη σε ανά- κληση του υπό αναφορά προστίμου, σε επιστροφή του ποσού των €85 που είχε αδικώς εισπραχθεί για εξόφλησή του και σε απολογία προς την παραπονούμενη και τον υιό της για την ταλαιπωρία που είχαν υποστεί.

Σύντομη αναφορά σε άλλες υποθέσεις

Σε αρκετές περιπτώσεις παραπονούμενοι προσέφυγαν στο Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως διαμαρτυρόμενοι σε σχέση με το ύψος και τον τρόπο επιβολής διάφορων κοινοτικών, δημοτικών ή αποχετευτικών τελών και επιβαρύνσεων καθυστερημένης εξόφλησής τους. Η επιβολή τους ήταν, όμως, εντός πλαισίου Νόμου και/ή συνιστούσαν εύλογη άσκηση διακριτικής εξουσίας της αρμόδιας Αρχής για τον τρόπο καθορισμού τους. Επεξηγήθηκαν, σε όλες τις περιπτώσεις, οι πρόνοιες της σχετικής νομοθεσίας και η εφαρμογή τους στην κάθε περίπτωση.

Κατ' ανάλογο τρόπο, επεξηγήθηκαν σε παραπονούμενους, όπου χρειάστηκε, πρόνοιες των περί Φορολογίας του Εισοδήματος Νόμων, των περί Φόρου Προστιθέμενης Αξίας Νόμων, του περί Ειδικής Χορηγίας (Αγορά ή Ανέγερση Κατοικίας) Νόμου, των περί

Μηχανοκίνητων Οχημάτων και Τροχαίας Κινήσεως Νόμων, των περί Ισότιμης Κατανομής Βαρών (Σχέδιο Αποκατάστασης Προπολεμικής Φερεγγυότητας) Κανονισμών και άλλων Νόμων, σε απάντηση ερωτημάτων ή παραπόνων που υποβλήθηκαν, εξετάστηκαν, αλλά κρίθηκαν αβάσιμα.

Αποφασιστικής σημασίας παρεμβάσεις έγιναν προς ικανοποίηση αιτημάτων / αιτήσεων παραπονουμένων και σε αρκετές άλλες περιπτώσεις παραπόνων που κρίθηκαν βάσιμα. Χαρακτηριστικά παραδείγματα ήταν οι περιπτώσεις παρεμβάσεων προς το Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού, σε σχέση με την καθυστέρηση που είχε παρατηρηθεί στην καταβολή ποσού σε εταιρεία (αρ.Α/Π 716/2011), τις Υ.Κ.Α. για αντικατάσταση επιταγής (αρ.Α/Π 2532/2010), την Υπηρεσία Χορηγιών και Επιδομάτων του Υπουργείου Οικονομικών για παραχώρηση της ειδικής χορηγίας για φοιτητές (αρ.Α/Π 148/2011), την Επιτροπή Ανακουφίσεως Παθόντων για παραπομπή του παραπονουμένου σε εξέταση από Ιατροσυμβούλιο (αρ.Α/Π 381/2011), την Επιτροπή Διαχείρισης Ειδικού Ταμείου Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας, αναφορικά με το ύψος της χορηγίας που παραχωρήθηκε για εγκατάσταση διπλών τζαμιών στην κατοικία της παραπονουμένης (αρ.Α/Π 478/2011).

Ε. ΤΟΜΕΑΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ Εισαγωγή

Ο Τομέας Κοινωνικής Προστασίας λειτουργεί υπό την ομπρέλα του ευρύτερου Τομέα Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και έχει στην ευθύνη του τα παράπονα που υποβάλλονται κατά των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας και κατά του Υπουργείου Υγείας. Η ανάγκη άρτιας λειτουργίας τόσο των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας όσο και του Υπουργείου Υγείας, και ιδιαίτερα των νοσηλευτικών ιδρυμάτων που υπάγονται σ' αυτό, είναι αναντίλεκτη, δεδομένου ότι προσφέρουν αγαθά και υπηρεσίες που σχετίζονται με την ευημερία του πολίτη και την ιατροφαρμακευτική του περίθαλψη.

Διαχρονικά, το Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως εντόπιζε συστημικές αδυναμίες και στους δύο αυτούς τομείς, όπως, καθυστερήσεις στην εξυπηρέτηση των πολιτών, παράλειψη απάντησης σε επιστολές, λήψη μη αιτιολογημένων αποφάσεων, λίστες αναμονής των ασθενών και καθυστερήσεις είτε στο στάδιο της διάγνωσης είτε στο στάδιο παροχής

της αναγκαίας ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης. Επιπλέον, η παρατεταμένη οικονομική κρίση και οι μειώσεις στα κρατικά κονδύλια που αφορούν στις υπηρεσίες κοινωνικής πρόνοιας και ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, προστέθηκαν ως ένας νέος παράγοντας, ιδιαίτερα απειλητικός στην απόλαυση των κοινωνικών δικαιωμάτων του πολίτη.

Ήδη, οι κρατικές Υπηρεσίες παροχής κοινωνικής πρόνοιας δέχονται ισχυρές πιέσεις από πολίτες, που λόγω της οικονομικής κρίσης οδηγούνται σε οικονομική εξαθλίωση. Όμοιες πιέσεις δέχονται και τα κρατικά νοσηλευτήρια από πολίτες που αδυνατούν πλέον να καλύψουν το κόστος της παρεχόμενης από τον ιδιωτικό τομέα ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης.

Υπό αυτές τις συνθήκες, η προσπάθεια του Τομέα εστιάστηκε πρωτίστως στην αναζήτηση άμεσων και αποτελεσματικών για τον πολίτη λύσεων χωρίς να εγκαταλείπει και την προσπάθεια εντοπισμού λανθασμένων πρακτικών, συστημικών αδυναμιών και κρουσμάτων κακοδιοίκησης.

I. Υγεία

Με δεδομένη την αύξηση του αριθμού των ασθενών που προσφεύγουν στα κρατικά νοσηλευτήρια, και, σε συνδυασμό με την υπάρχουσα δημοσιονομική στενότητα, με ό,τι αυτή συνεπάγεται από άποψης στελέχωσης και ενίσχυσης των διαφόρων Τμημάτων, οι ήδη υπάρχουσες αδυναμίες του συστήματος παροχής ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, διογκώθηκαν. Η όλη κατάσταση δεν ταλαιπωρεί μόνο τους ασθενείς αλλά θέτει σε καθημερινή δοκιμασία και το προσωπικό των κρατικών νοσηλευτηρίων.

Περισσότερο από ποτέ, προκύπτει η ανάγκη εγκατάλειψης παρωχημένων και γραφειοκρατικών πρακτικών και διενέργειας διαρθρωτικών αλλαγών, που θα αυξήσουν την παραγωγικότητα, βελτιώνοντας, ταυτόχρονα, και την ποιότητα των παρεχόμενων στον πολίτη υπηρεσιών.

Τα παράπονα που υποβλήθηκαν κατά το 2011 ή των οποίων η διερεύνηση ολοκληρώθηκε κατά το 2011, ανέδειξαν προβλήματα όπως, οι μακριές λίστες αναμονής ασθενών για εξειδικευμένες εξετάσεις ή χειρουργικές επεμβάσεις, η μη έγκαιρη διάγνωση της πάθησής τους ή/και η λανθασμένη διάγνωση, η αδιαφορία ορισμένων ιατρών ή και

νοσηλευτών απέναντι στους ασθενείς ή τους συγγενείς τους και η καθυστέρηση στην παροχή της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης. Η αντίδραση του Υπουργείου Υγείας στις κατά καιρούς επισημάνσεις του Γραφείου Επιτρόπου Διοικήσεως δεν μπορεί να θεωρηθεί ικανοποιητική. Τα δε μέτρα που λαμβάνονται σε σχέση με ατομικά παράπονα δεν επιλύουν οριστικά τις αδυναμίες που εντοπίζονται, με αποτέλεσμα για τα ίδια ζητήματα να υποβάλλονται νέα παράπονα πολιτών.

1. Απουσία Κλινικού Ελέγχου (Clinical Audit)

Με αφορμή τα όσα διαπιστώθηκαν από τη διερεύνηση παραπόνων πολιτών που νοσηλεύθηκαν στα κρατικά νοσηλευτήρια, αναδείχθηκε η αναγκαιότητα εισαγωγής Κλινικού Ελέγχου, ο οποίος εφαρμόζεται με επιτυχία στις προηγμένες χώρες. Ο Κλινικός Έλεγχος αφορά μια συγκεκριμένη διαδικασία που θα εφαρμόζουν τα ιατρικά ιδρύματα, με στόχο την ποιοτική αναβάθμιση των υπηρεσιών που παρέχονται στους ασθενείς. Αυτό θα επιτυγχάνεται με βάση τα κλινικά αποτελέσματα και μέσω της συστηματικής επανεξέτασης του τρόπου που λειτουργούν τα ιατρικά ιδρύματα, της οργανωτικής τους δομής, την εφαρμογή της ιατρικής γνώσης, των πρακτικών νοσηλείας και γενικά όλων των διαδικασιών που ακολουθούνται, έναντι σαφώς προκαθορισμένων κριτηρίων. Η τακτική αυτή αναθεώρηση έχει ως αποτέλεσμα, ένα ιατρικό κέντρο να βελτιώνει, συνεχώς, τον τρόπο λειτουργίας του και την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών, και να διορθώνει τις προβληματικές ή και λανθασμένες πρακτικές που εντοπίζονται.

Εάν η διαδικασία Κλινικού Ελέγχου ήταν θεσμοθετημένη, περιστατικά που απασχόλησαν το Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως θα έδιναν το έναυσμα για τη λήψη διορθωτικών μέτρων που θα εξάλειφαν οριστικά, χρονίζοντα, κατά τα άλλα, προβλήματα και αδυναμίες. Ενδεικτικές είναι οι πιο κάτω περιπτώσεις:

Παραπονούμενος (αρ.Α/Π 1696/2008) κατέληξε να ταλαιπωρηθεί αχρείαστα, επειδή στο Γενικό Νοσοκομείο Πάφου δεν υπήρχε κανένα σύστημα διαχείρισης αιτημάτων, το οποίο θα μπορούσε να τον εξυπηρετήσει με ταχύτητα και αξιοπιστία. Η απουσία ενός τέτοιου συστήματος επέτρεψε, επίσης, να παραμείνει ο εμπλεκόμενος στην περίπτωση γιατρός, άδικα εκτεθειμένος.

Σύζυγος παραπονουμένου (αρ.Α/Π 209/2010), αν και εισήχθηκε έγκαιρα στο νοσο-

κομείο, δεν έτυχε κατάλληλης και αποτελεσματικής θεραπείας. Ο όλος χειρισμός και η μεταχείριση των συγγενών κατά το στάδιο της νοσηλείας της οδήγησαν τον σύζυγο της στην απόφαση να την μεταφέρει στο εξωτερικό με δική του ευθύνη. Το αίτημά του για εκ των υστέρων κάλυψη των εξόδων, απορρίφθηκε, χωρίς να ληφθούν υπόψη τα ιδιαίτερα περιστατικά της υπόθεσης.

Μετά από σειρά ατυχών περιστατικών τα οποία κλόνισαν την εμπιστοσύνη της στους γιατρούς και νοσηλευτές του Γενικού Νοσοκομείου Λεμεσού, η παραπονούμενη (αρ. Α/Π 1033/2010) αποφάσισε να αποταθεί στον ιδιωτικό τομέα για τη θεραπεία της μη- τέρας της. Το Υπουργείο, παρόλο που αναγνώρισε τα λάθη και τις παραλείψεις που είχαν σημειωθεί, απέφυγε να γίνει συγκεκριμένο και στην απάντησή του περιορίστηκε σε γε- νικόλογες αναφορές.

Όμοια ήταν και η εμπειρία άλλου παραπονουμένου (αρ. Α/Π 1889/2010), του οποίου ο πατέρας είχε νοσηλευθεί στο ίδιο νοσοκομείο. Το Υπουργείο διερεύνησε την περίπτωση χωρίς, όμως, να υπεισέλθει σε βάθος και κατά τρόπο που θα επιλύονταν τα αναδεικνύο- μενα προβλήματα.

Ύστερα από δύο εβδομάδες νοσηλείας και μη αντέχοντας άλλο την αβεβαιότητα και την ταλαιπωρία στην οποία υποβαλλόταν το παιδί τους, ζεύγος παραπονουμένων (αρ.Α/Π 144/2011) υποχρεώθηκε να εγκαταλείψει την Νευροχειρουργική Κλινική του Γενικού Νοσοκομείου Λευκωσίας. Από την έρευνα προέκυψε ότι δεν υπήρξε ο αναγκαίος προ- βληματισμός από μέρους του Υπουργείου Υγείας ώστε να ληφθούν διορθωτικά μέτρα.

Έλλειψη κριτικής προσέγγισης παρατηρήθηκε και σε σχέση με παράπονο δύο αδελφών (αρ.Α/Π 285/2011) αναφορικά με το θάνατο του πατέρα τους. Αν και το πόρισμα και τα επιστημονικά ευρήματα του ερευνώντος Λειτουργού δεν μπορούσαν να αμφισβητηθούν από την Επίτροπο λόγω αναρμοδιότητας, εντούτοις, από την ανάλυση των χειρισμών που είχαν γίνει, εντοπίστηκαν αδυναμίες. Η ανάθεση, για παράδειγμα, από το Υπουργείο της διερεύνησης του περιστατικού από γιατρό του ίδιου νοσοκομείου, δεν εξασφάλιζε το εχέγγυο της αμεροληψίας, το οποίο πρέπει να χαρακτηρίζει την οποιανδήποτε διοικητι- κή έρευνα, πόσο μάλλον όταν πρόκειται για σοβαρά ιατρικά περιστατικά, όπου η καχυ- ποψία και απουσία εμπιστοσύνης στο σύστημα, είναι ήδη δεδομένη.

2. Ο Χειρισμός Ασθενών με Ουσιοεξάρτηση

Με αφορμή την ολοκλήρωση της διερεύνησης δύο παραπόνων διαπιστώθηκε ότι στις περιπτώσεις ασθενών που είναι ταυτόχρονα και ουσιοεξαρτώμενα άτομα, δεν εφαρμόζε- ται ειδικό πρωτόκολλο, με αποτέλεσμα να περιθάλπονται ως να πρόκειται για ασθενείς χωρίς ουσιοεξάρτηση.

Στην πρώτη περίπτωση (αρ.Α/Π 1406/2006), σύμφωνα με τους ισχυρισμούς της παραπονουμένης, οι γιατροί και νοσηλευτές που ανέλαβαν να περιθάλψουν τον πατέρα της, στο παλαιό Γενικό Νοσοκομείο Λευκωσίας δεν έλαβαν υπόψη τους, στο βαθμό που έπρεπε, ότι ήταν αλκοολικός, με αποτέλεσμα να ξεφύγει της προσοχής τους, να πηδήξει από το παράθυρο του δεύτερου ορόφου του Νοσοκομείου και να τραυματιστεί σοβαρά. Όμοια ήταν και η καταγγελία (αρ.Α/Π 2323/2009) που υπέβαλε άλλος παραπονούμε- νος εναντίον του Γενικού Νοσοκομείου Πάφου αναφορικά με την περίθαλψη του πατέρα του. Συγκεκριμένα, ο παραπονούμενος κατάγγειλε ότι οι συνθήκες, υπό τις οποίες είχε νοσηλευτεί ο πατέρας του, με δεδομένο το ιστορικό αλκοολισμού του, ήταν ακατάλληλες

και το νοσηλευτικό και ιατρικό προσωπικό, αν και γνώριζε το πρόβλημα, τον χειρίστηκε 77

με πλημμελή τρόπο. Σημειώνεται ότι στην υπό αναφορά περίπτωση, η ελλιπής εποπτεία του Νοσηλευτηρίου είχε ως αποτέλεσμα, ο πατέρας του παραπονουμένου να βγει, στο μέσο της νύκτας, από το δωμάτιο του, χωρίς κανένας να τον αντιληφθεί, και να εντοπιστεί, μερικές ώρες αργότερα, νεκρός στον κήπο του Νοσοκομείου.

Από την έρευνα η Επίτροπος διαπίστωσε ότι και στις δύο περιπτώσεις το ιατρονοσηλευ- τικό προσωπικό των δύο νοσοκομείων, γνώριζε εξ αρχής ότι οι συγκεκριμένοι ασθενείς είχαν χρόνια ιστορικό εξάρτησης από το αλκοόλ. Εντούτοις, ο χειρισμός τους δεν ήταν διαφορετικός από εκείνον που θα είχε ένας οποιοσδήποτε άλλος ασθενής. Από τις πε- ριγραφές τόσο των νοσηλευτών που είχαν αναλάβει τις δύο περιπτώσεις όσο και των οικείων τους, διαφάνηκε ότι ο τρόπος μεταχείρισης των δύο ασθενών φαίνεται να καθο- ρίστηκε από την εξωτερική και μόνο κλινική εικόνα που παρουσίαζαν κατά την εισαγωγή τους αλλά και από την εικόνα που οι νοσηλευτικοί Λειτουργοί εκτιμούσαν κάθε φορά που επισκέπτονταν το θάλαμο για να τους εξετάσουν. Για κανένα από τους δύο ασθενείς δεν κλήθηκε ψυχίατρος ή ψυχολόγος και κανένα Πρωτόκολλο για τη διαχείριση της νοσηρό- τητάς τους δεν ακολουθήθηκε.

Ένεκα της σοβαρότητας του θέματος, η Επίτροπος υπέβαλε στον Γενικό Διευθυντή του Υπουργείου Υγείας την εισήγηση όπως μεριμνήσει έτσι, ώστε οι Ιατρικές Υπηρεσίες και Υπηρεσίες Δημόσιας Υγείας να προχωρήσουν, το συντομότερο, στον καθορισμό Πρωτοκόλλου για το χειρισμό ασθενών που υποφέρουν από ουσιοεξάρτηση, όταν αυτοί προσέρχονται στα Νοσοκομεία, είτε για σκοπούς εξέτασης, είτε για σκοπούς νοσηλείας.

3. Κάλυψη Εξόδων για Διαγνωστικές Εξετάσεις στο Εξωτερικό

Το Σχέδιο Παροχής Οικονομικής Αρωγής για υπηρεσίες υγείας που δεν προσφέρονται στο δημόσιο τομέα δεν αφορά μόνο σε έξοδα θεραπείας αλλά καλύπτει και έξοδα που ασθενής έχει επωμιστεί για σκοπούς διάγνωσης. Το στοιχείο αυτό, ωστόσο, σε περιπτώσεις που διεκδικούνται όχι μόνο τα έξοδα θεραπείας αλλά και τα έξοδα των διαγνωστικών εξετάσεων, συχνά παραβλέπεται, με αποτέλεσμα, αιτήματα για κάλυψή τους να απορρίπτονται από το Υπουργείο Υγείας με συνοπτικές διαδικασίες.

Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση ασθενούς (αρ.Α/Π 2310/2010), η οποία λόγω εμφυτεύματος στο αυτί της χρειάστηκε να μεταβεί στο εξωτερικό ώστε να γίνουν οι κατάλληλες διαγνωστικές εξετάσεις με την τεχνολογία PET-CT SCAN, που είναι η μόνη εναλλακτική μέθοδος διάγνωσης για την περίπτωση της, αντί της διάγνωσης μέσω μαγνητικού τομογράφου. Κατά τη μετάβαση σε ιατρικό κέντρο στο Ισραήλ για διαγνωστικές εξετάσεις, η ασθενής υποβλήθηκε και σε χειρουργική επέμβαση στα πλαίσια της θεραπείας. Στη συνέχεια, το Υπουργείο Υγείας απέρριψε το αίτημα της ασθενούς για κάλυψη όχι μόνο των εξόδων θεραπείας αλλά και των εξόδων που αφορούσαν στις διαγνωστικές εξετάσεις. Από την Επίτροπο κρίθηκε ότι η απόρριψη κάλυψης των εξόδων θεραπείας ήταν εύλογα επιτρεπτή, καθώς δεν πληρούνταν τα καθορισμένα κριτήρια του Σχεδίου Παροχής Οικονομικής Αρωγής για υπηρεσίες υγείας που δεν προσφέρονται στο δημόσιο τομέα, αφού η εν λόγω θεραπεία προσφέρεται και στα κρατικά νοσηλευτήρια. Επισήμανε, όμως, ότι, σύμφωνα με το Σχέδιο, εάν τα κρατικά νοσηλευτήρια δεν μπορούν να παρέχουν αποτελεσματική διάγνωση λόγω έλλειψης των κατάλληλων διαγνωστικών μέσων, τότε ο ασθενής αποστέλλεται στο εξωτερικό και την κάλυψη των εξόδων αναλαμβάνει το κράτος. Έγινε εισήγηση όπως το Υπουργείο προβεί στην επανεξέταση της υπόθεσης, για κάλυψη των εξόδων της ασθενούς που αφορούσαν στις διαγνωστικές εξετάσεις.

4. Πλημμελής Χειρισμός και Ταλαιπωρία Ασθενών

Το άρθρο 4 του περί της Κατοχύρωσης και Προστασίας των Δικαιωμάτων των Ασθενών Νόμου του 2004 καθορίζει ότι, ο ασθενής έχει δικαίωμα σε φροντίδα υγείας, η οποία πρέπει να παρέχεται εντός εύλογου χρόνου, καθώς, επίσης, ότι, ο ασθενής έχει δικαίωμα καλής ποιότητας φροντίδας υγείας, που τη χαρακτηρίζουν τόσο τα υψηλά τεχνικά επίπεδα, όσο και η ανθρώπινη σχέση μεταξύ του ασθενούς και του παρέχοντος την φροντίδα υγείας. Ωστόσο, τα παράπονα πολιτών για έλλειψη της ενδεικνυόμενης προσοχής στην αντιμετώπισή τους από μέρους των γιατρών και για μη παροχή της κατάλληλης φροντίδας μέσα σε εύλογο χρόνο, είναι συχνά.

Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση μητέρας (αρ.Α/Π 1327/2010), η οποία μετέφερε σε διάστημα τεσσάρων ημερών δύο φορές το παιδί της στις πρώτες βοήθειες με υψηλό πυρετό. Μετά από αυτές τις δύο επισκέψεις στο Τμήμα Ατυχημάτων και Επειγόντων Περιστατικών (ΤΑΕΠ) του Γενικού Νοσοκομείου Λευκωσίας, η παραπονούμενη, με παραπεμπτικό του γιατρού που εξέτασε το παιδί της τη δεύτερη φορά, το μετέφερε στο

Μακάρειο Νοσοκομείο για περαιτέρω εξετάσεις. Κατ' αυτόν το χρόνο το παιδί της, παρά

79
τη χορήγηση αντιβιοτικού για τέσσερις ημέρες, συνέχιζε να έχει ψηλό πυρετό, ο οποίος δεν υποχωρούσε και η κατάσταση του επιδεινωνόταν. Ο ειδικευόμενος γιατρός που εξέτασε το παιδί της, έλαβε από τηλεφώνου οδηγίες από τον προϊστάμενο του, χωρίς ο τελευταίος να εξετάσει το παιδί, να το στείλει στο σπίτι του χορηγώντας άλλη φαρμακευτική αγωγή και ζητώντας από τη μητέρα να επανέλθουν την επόμενη ημέρα στα εξωτερικά ιατρεία, για τη διενέργεια ορισμένων άλλων εξετάσεων. Ο ειδικευόμενος γιατρός, όπως η Επίτροπος διαπίστωσε, αυτοβούλως έδωσε τον αριθμό του κινητού του τηλεφώνου στην παραπονούμενη, για να επικοινωνήσει μαζί του σε περίπτωση επιδείνωσης της κατάστασης του παιδιού της, πράγμα, που λογικά, συνηγορεί στο ότι το περιστατικό τον είχε ανησυχήσει. Το ίδιο απόγευμα, λόγω της περεταίρω επιδείνωσης της κατάστασης του παιδιού και μετά από τηλεφώνημα της μητέρας στον ειδικευόμενο γιατρό, έγινε εν τέλει κατορθωτή η εισαγωγή του παιδιού στο Μακάρειο Νοσοκομείο με διάγνωση ότι έπασχε από μηνιγγίτιδα. Το παιδί παρέμεινε τελικά στο νοσοκομείο με ενδοφλέβια αντιβίωση για 24 ημέρες.

Η εισήγηση της Επιτρόπου προς το Υπουργείο Υγείας ήταν όπως από τη μελέτη του συγκεκριμένου περιστατικού εντοπισθούν οι συστημικές ή άλλες αδυναμίες στις τηρούμε-

νες διαδικασίες και ληφθούν τα αναγκαία μέτρα ώστε παρόμοια περιστατικά να αποφευ- χθούν στο μέλλον.

5. Διοικητικές Αδυναμίες στο Υπουργείο Υγείας

Τα παράπονα των πολιτών δεν άπτονται μόνο ζητημάτων που αφορούν στην παρεχόμενη σ' αυτούς ιατροφαρμακευτική περίθαλψη. Πολλά παράπονα αφορούν και σε θέματα επι- κοινωνίας με το Υπουργείο Υγείας και αναδεικνύουν διοικητικές αδυναμίες στο χειρισμό επιστολών ή αιτημάτων πολιτών, όπως η μη γραπτή απάντηση ή μη απάντηση μέσα σε εύλογο χρόνο ή και οι μη αιτιολογημένες απαντήσεις. Από τη διερεύνηση παραπόνων αυτής της φύσης, διαπιστώνεται η συνέχιση ύπαρξης διοικητικών προβλημάτων, όπως, έλλειψη συντονισμού μεταξύ Τμημάτων, έλλειψη επαρκούς εποπτείας των Λειτουργών που χειρίζονται υποθέσεις των πολιτών και μη συστηματική παρακολούθηση της πορείας χειρισμού τους.

Κλασσική αυτών των διοικητικών αδυναμιών είναι η περίπτωση παραπονουμένης (αρ.Α/

Π 283/2010), η οποία έθεσε υπόψη της Επιτρόπου Διοικήσεως ότι το Γενικό Νοσοκομείο Λεμεσού δεν της παρείχε όλες τις συσκευές μηχανικής στήριξης που απαιτούνταν για τη μεταφορά του συζύγου της στο σπίτι, μετά την αποδέσμευσή του από τη Μονάδα Εντατικής Θεραπείας, με αποτέλεσμα, να υποχρεωθεί να τις αγοράσει από τον ιδιωτικό τομέα. Το αίτημα που υπέβαλε για κάλυψη, εκ των υστέρων, του κόστους της συσκευής αναρρόφησης, απορρίφθηκε αδικαιολόγητα από το Υπουργείο Υγείας. Η παραπονούμενη έθεσε, επίσης, θέμα για την υπερβολική καθυστέρηση που παρατηρήθηκε μέχρι να τύχει απάντησης από την αρμόδια Υπηρεσία.

Μετά από παρέμβαση της Επιτρόπου Διοικήσεως, το αίτημα της παραπονουμένης επα- νεξετάστηκε και εγκρίθηκε η καταβολή μέρους του ποσού που είχε ξοδέψει. Στη συνέ- χεια, εντούτοις, η παραπονούμενη χρειάστηκε να περιμένει για διάστημα πέραν των δύο ετών μέχρις ότου της καταβληθεί το εγκριθέν ποσό, χωρίς ποτέ και σε κανένα στάδιο να δοθούν από τους αρμοδίους οποιεσδήποτε πειστικές εξηγήσεις. Όπως, η Επίτροπος δι- απίστωσε, κανείς από τους Λειτουργούς που είχαν εμπλακεί, δεν ήταν βέβαιος για τους λόγους που η υπόθεση παρέμεινε σε εκκρεμότητα, ο φάκελος με τα στοιχεία δεν ήταν ενημερωμένος και κανείς δεν ήταν υπόλογος για την υπέρμετρη αυτή καθυστέρηση.

II. Κοινωνική Ευημερία

Η οικονομική κρίση, και κατ' επέκταση οι δημοσιονομικές περικοπές, οδήγησαν τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας (ΥΚΕ) στην ανάγκη αυστηρότερου ελέγχου των περιπτώσεων που αφορούσαν, ιδίως, μακροχρόνιους λήπτες δημοσίου βοηθήματος. Ο έλεγχος αυτός οδήγησε στον εντοπισμό αρκετών περιπτώσεων στις οποίες δεν δικαιολογείτο η συνέχιση παροχής δημοσίου βοηθήματος, καθώς και αρκετών άλλων περιπτώσεων λήπτων βοηθήματος, στους οποίους δίδotan ποσό μεγαλύτερο από εκείνο που οι σχετικές νομοθετικές ρυθμίσεις προέβλεπαν.

Παράλληλα, σε αυτή την προσπάθεια νοικοκυρέματος, οι ΥΚΕ εντόπισαν λήπτες δημοσίου βοηθήματος οι οποίοι για χρόνια δεν εργάζονταν, επικαλούμενοι κυρίως λόγους υγείας, και έκρινε ότι όφειλαν να ενταχθούν στην αγορά εργασίας. Η μη ύπαρξη, εντούτοις, των αναγκαίων κονδυλίων για τη δημιουργία προγράμματος ένταξης στην αγορά εργασίας, ατόμων που για χρόνια δεν είχαν εργαστεί και ήταν πλήρως εξαρτημένα από τα δημόσια βοηθήματα, οδήγησε στη δημιουργία πραγματικού προβλήματος επιβίωσης σε ορισμένους λήπτες δημοσίων βοηθημάτων, οι οποίοι, στα πλαίσια αυτής της πολιτικής, κρίθηκαν ξαφνικά εκούσια άνεργοι, με αποτέλεσμα η οικονομική βοήθεια που λάμβαναν να διακοπεί.

Προφανώς, σε αυτή την προσπάθεια δημοσιονομικής εξυγίανσης, η Βουλή των Αντιπροσώπων, κατά την ψήφιση του Προϋπολογισμού για το 2011, αποφάσισε όπως «ουδεμία δαπάνη διενεργείται από το άρθρο 04453, σε σχέση με την παροχή δημοσίου βοηθήματος σε αιτητές ασύλου, αναγνωρισμένους πολιτικούς πρόσφυγες, πρόσφυγες που τελούν υπό καθεστώς συμπληρωματικής προστασίας και για ανθρωπιστικούς λόγους, χωρίς προηγουμένως να κατατίθεται ενώπιον της Βουλής αναλυτικός κατάλογος περιπτώσεων κατά μήνα και κατά κατηγορία σύμφωνα με τα πιο πάνω, όπως και η προτιθέμενη να διενεργηθεί δαπάνη από το σύνολο των πιο πάνω κονδυλίων για τους ειδικούς αυτούς σκοπούς, χωρίς προηγουμένως να εξασφαλισθεί η γραπτή συγκατάθεση της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής». Η εφαρμογή αυτής της απόφασης βοήθησε μεν στον εξορθολογισμό της διαχείρισης των σχετικών κονδυλίων, στόχος απόλυτα θεμιτός, οδήγησε, όμως, σε σοβαρές καθυστερήσεις καταβολής της οικονομικής βοήθειας σε άτομα αυτής της ομάδας, που πραγματικά την είχαν ανάγκη για να επιβιώσουν. Και σε σχέση με αυτές τις καθυστερήσεις υποβλήθηκε σημαντικός αριθμός παραπόνων.

Επιπρόσθετα, η δημόσια συζήτηση, με τον τρόπο που έγινε, σε σχέση με το ζήτημα των δημοσίων βοηθημάτων που δίδονται σε αιτητές ασύλου ή αναγνωρισμένους πρόσφυγες, οδήγησε σε ξενοφοβικά κρούσματα σε βάρος αυτής της ιδιαίτερα ευάλωτης ομάδας ατόμων. Δείγματα, δε, αυτών των ξενοφοβικών κρουσμάτων παρατηρήθηκαν ακόμα και κατά τη διαχείριση από Λειτουργούς των ΥΚΕ των σχετικών αιτημάτων για δημόσιο βοήθημα. Τα παράπονα αυτού του περιεχομένου, τα χειρίστηκε ο Τομέας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Γραφείου Επιτρόπου Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Αναμφίβολα, οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας δέχονται, λόγω και της συνεχιζόμενης οικονομικής κρίσης, τις μεγαλύτερες πιέσεις σε σύγκριση με τα υπόλοιπα Τμήματα της όλης κρατικής μηχανής. Η συνεργασία, εν πάση περιπτώσει των ΥΚΕ με το Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως ήταν πολύ καλή και με ειλικρινή διάθεση βελτίωσης των αδυναμιών, που εντοπίστηκαν από τη διερεύνηση των παραπόνων που τις αφορούσαν. Οι αδυναμίες που εξακολουθούν, εντούτοις, να εντοπίζονται, αφορούν κυρίως στις καθυστερήσεις αναφορικά με εξέταση αιτημάτων των πολιτών για δημόσιο βοήθημα, αδυναμίες στον εποπτικό έλεγχο, μη ορθή σε ορισμένες περιπτώσεις άσκηση της διακριτικής ευχέρειας κατά τη λήψη αποφάσεων ή/και μη ορθή ερμηνεία του Νόμου, με αποτέλεσμα τη λήψη λανθασμένων ή/και ανεπιεικών για τον πολίτη αποφάσεων.

1. Καταβολή Επιδομάτων κατά τρόπο Ασφαλή

Τα άτομα και οι οικογένειες που εξαρτώνται οικονομικά από το Γραφείο Ευημερίας, ανήκουν στις ευάλωτες κοινωνικές ομάδες του πληθυσμού. Για το λόγο αυτό αποτελεί, ατονόητο κανόνα ότι τα θέματα που τους απασχολούν θα πρέπει να αντιμετωπίζονται με ευαισθησία, ταχύτητα και αποτελεσματικότητα. Στο πλαίσιο αυτό, η διαβίβαση και καταβολή των δημοσίων βοηθημάτων στους δικαιούχους, κατά τρόπο ασφαλή και αξιόπιστο, αποτελεί ευθύνη της αρμόδιας Υπηρεσίας. Σε σχέση με το ζήτημα αυτό, ενδεικτική είναι η περίπτωση παραπονούμενης η οποία υπέβαλε παράπονο, υποστηρίζοντας ότι το Επαρχιακό Γραφείο Ευημερίας Λεμεσού καθυστέρησε να εξετάσει και να απαντήσει στην καταγγελία της για απώλεια της επιταγής του δημοσίου βοηθήματός της (αρ.Α/Π 878/2011).

Από την έρευνα, η Επίτροπος διαπίστωσε ότι η παραπονούμενη ενημέρωσε έγκαιρα το

Επαρχιακό Γραφείο Ευημερίας Λεμεσού για την απώλεια της επιταγής και στη βάση
γρα-

πτής διαβεβαίωσης που έδωσε, η εμπλεκόμενη Υπηρεσία προχώρησε αρχικά σε εσωτερι- κό έλεγχο και στη συνέχεια σε επίσημη καταγγελία στην Αστυνομία. Αν και η καταγγελία υποβλήθηκε τον Δεκέμβρη του 2010, η διαδικασία για την έναρξη σχετικής έρευνας υπήρξε αργή, με αποτέλεσμα, εννέα και πλέον μήνες μετά, να μην έχει ολοκληρωθεί και η παραπονούμενη να συνεχίσει, για μεγάλο χρονικό διάστημα, να στερείται το ποσό του δημοσίου βοηθήματος, που έπρεπε να είχε λάβει και το οποίο είχε ανάγκη.

Η αποστολή τραπεζικών επιταγών μέσω κανονικού ταχυδρομείου δεν είναι ο καταλληλό- τερος τρόπος καταβολής δικαιωμάτων, γι' αυτό η Επίτροπος εισηγήθηκε στις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας να επανεξετάσουν το θέμα της εξεύρεσης άλλων σύγχρονων και πιο αποτελεσματικών μεθόδων. Θέση της Επιτρόπου είναι ότι τις συνέπειες από τυχόν απώλειες επιταγών στο μέλλον, δεν πρέπει να τις επωμίζονται οι δικαιούχοι που είναι ευάλωτοι, εφόσον δεν φέρουν καμιά ευθύνη, αλλά η ίδια η Υπηρεσία.

2. Καθυστερήση εξέτασης αίτησης για δημόσιο βοήθημα, αδικαιολόγητη απόρριψη

Ο χρόνος εξέτασης αιτήσεων που υποβάλλονται στις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας για παροχή δημοσίου βοηθήματος εξακολουθεί να αποτελεί πρόβλημα. Οι καθυστερήσεις δεν έχουν εξαλειφθεί αλλά αυξάνονται σύμφωνα με τον αριθμό των παραμέτρων που η Υπηρεσία έχει να εξετάσει και να συνεκτιμήσει σε μια υπόθεση, πριν τη λήψη απόφασης. Όσο πιο σύνθετη είναι η έρευνα, ιδιαίτερα όταν σ' αυτή εμπλέκονται και άλλες Υπηρεσίες (π.χ. το Τμήμα Κτηματολογίου), τόσο μεγαλύτερος είναι ο χρόνος και η ταλαιπωρία στην οποία υποβάλλεται ο/η αιτητής/τρια.

Ενδεικτική είναι η περίπτωση παραπονούμενης, (αρ.Α/Π 332/2011), διαζευγμένης και μητέρας δύο κοριτσιών, ηλικίας 15 και 18 ετών, η οποία υπέβαλε, τον Μάρτιο του 2010, αίτηση στο Επαρχιακό Γραφείο Ευημερίας Λεμεσού για δημόσιο βοήθημα. Η εξέταση της αίτησής της, παρά τις συνεχείς οχλήσεις της, διήρκεσε ένα χρόνο. Με επιστολή που της στάλθηκε από την Υπηρεσία, ημερομηνίας 1η Μαρτίου 2011, ενημερώθηκε, εν τέλει, ότι η αίτηση της απορρίφθηκε, με την αιτιολογία ότι είναι κάτοχος περιουσίας την οποία αρνείται να δεσμεύσει και/ή παραλείπει να αναπτύξει ή να εκμεταλλευθεί.

Διαπιστώθηκε ότι επίμαχο θέμα για την εμπλεκόμενη Υπηρεσία αποτέλεσε το μερίδιο της

ακίνητης περιουσίας, που η παραπονούμενη κατέχει στις Κάτω Πλάτρες και το κατά πόσον η ύπαρξη συμφωνητικού εγγράφου μεταξύ της και του πρώην συζύγου της, που στο μεταξύ έχει αποβιώσει, δικαιολογεί την άρνησή της να αποδεχθεί τη δέσμευση αυτής της περιουσίας, προκειμένου να της δοθεί δημόσιο βοήθημα. Με βάση τους όρους του συμφωνητικού εγγράφου, η εν λόγω συμφωνία θα μπορούσε να αποτελέσει τη βάση για ρητό καταπίστευμα (express trust), προς όφελος των παιδιών της καταγγέλλουσας, βασιζόμενο σε ρητή γραπτή συμφωνία μεταξύ των πρώην συζύγων. Συνεπώς, η υπό αναφορά περιουσία ανήκει ουσιαστικά στις κόρες της καταγγέλλουσας, αφού με βάση τους όρους της συμφωνίας, δεν δύναται να την αποξενώσει, μεταβιβάσει, υποθηκεύσει ή επιβαρύνει με οποιονδήποτε τρόπο, για όσο χρόνο ευρίσκεται εν ζωή και ούτε δικαιούται να τη δωρίσει ή να δώσει κληρονομιά σε τρίτο πρόσωπο, εκτός των δύο ανήλικων (η μία έχει εν τω μεταξύ ενηλικιωθεί) θυγατέρων της. Η Επιτροπος, εισηγήθηκε την επανεξέταση της περίπτωσης, η οποία μέχρι και τη σύνταξη αυτής της Ετήσιας Έκθεσης δεν έχει ολοκληρωθεί.

3. Ενημέρωση δικαιούχων για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους

84

Η υπογραφή «Υπεύθυνης Δήλωσης» στο σχετικό έντυπο που οι αιτητές δημοσίου βοηθήματος υποβάλλουν, μπορεί, από νομικής πλευράς, να καλύπτει τις οποιεσδήποτε αξιώσεις ενδέχεται να έχει μεταγενέστερα η Υπηρεσία λόγω ελλειπών, παραπλανητικής ή ετεροχρονισμένης ενημέρωσης από μέρους των δικαιούχων, ωστόσο, λαμβανομένων υπόψη των ιδιαιτεροτήτων της ομάδας των πολιτών που απευθύνονται, συνήθως, στα Γραφεία Ενημερίας, στην όλη διαδικασία πληροφόρησης θα πρέπει να προστεθεί ένα ακόμη βήμα. Αυτό της ενυπόγραφης βεβαίωσης ότι ο κάθε δικαιούχος αιτητής ή εκπρόσωπός του έχει λάβει αντίγραφο του σχετικού Χάρτη Δικαιωμάτων του Πολίτη, στο οποίο καταγράφονται και εξηγούνται τόσο τα δικαιώματα όσο και οι υποχρεώσεις που έχει ο καθένας που συναλλάσσεται με τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας.

Η πιο πάνω εισήγηση της Επιτροπής Διοικήσεως έγινε με αφορμή τη διερεύνηση παραπόνου γυναίκας που είναι μονογονέας με δύο παιδιά (αρ.Α/Π 2101/2010), η οποία υποστήριξε ότι η απόφαση του Επαρχιακού Γραφείου Ενημερίας Λευκωσίας να τερματίσει το δημόσιο βοήθημα που της κατέβαλλε, λόγω της συγκατοίκησης της με άντρα και να διεκδικήσει την επιστροφή μεγάλου ποσού, ως υπερπληρωμή ήταν άδικη αφού δεν έλαβε υπόψη ότι ο σύντροφός της είναι, επίσης, διαζευγμένος με παιδιά και έχει τις δικές του οικονομικές υποχρεώσεις.

Από τα στοιχεία του φακέλου της Υπηρεσίας, διαπιστώθηκε ότι για την περίοδο που το ζεύγος συγκατοικούσε, δεν είχαν υπολογιστεί, τα εισοδήματα και οι ανάγκες και των δύο, όπως επιβάλλει ο Νόμος. Έγινε εισήγηση για επανεξέταση της περίπτωσης και πληρέστερη ενημέρωση των ληπτών δημοσίου βοηθήματος για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους, όπως πιο πάνω περιγράφεται.

III. Διαμεσολαβητική Δράση

Παράλληλα με τον ελεγκτικό του ρόλο, ο Επίτροπος Διοικήσεως έχει, επίσης, την ευχέρεια της διαμεσολαβητικής δράσης. Στόχος, η όσο το δυνατόν καλύτερη και ταχύτερη εξυπηρέτηση του πολίτη, όπου οι περιστάσεις το επιβάλλουν. Η αποτελεσματικότητα της δράσης αυτής θα πρέπει, ωστόσο, να διευκρινιστεί ότι εξαρτάται πρωτίστως από τη συνεργασία της εμπλεκόμενης Υπηρεσίας.

Λόγω και της φύσης των παραπόνων που είχαν υποβληθεί, τη μεγαλύτερη ανταπόκριση σε εισηγήσεις της Επιτροπής για επανεξέταση υποθέσεων και θετική, για τους παραπονούμενους, κατάληξη, καταγράφουν οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας. Αντίθετα, το Υπουργείο Υγείας εξακολουθεί να είναι διστακτικό στην αναγνώριση των λαθών των Υπηρεσιών του. Ιδιαίτερης αναφοράς χρήζουν οι ακόλουθες περιπτώσεις:

- Μετά την παρέμβαση της Επιτροπής αναγνωρίστηκαν και καταβλήθηκαν τα οφειλόμενα τροφεία σε Στέγη Ηλικιωμένων ύψους €2.897,92. Αποκαταστάθηκε, επίσης, η αποστολή κάθε μήνα επιταγής σε οικότροφο (αρ.Α/Π 2239/2010).
- Το δημόσιο βοήθημα που καταβάλλετο σε δικαιούχο ήταν μειωμένο μετά, δε, τη μεσολάβηση της Επιτροπής έτυχε αναθεώρησης (αρ.Α/Π 284/2011).
- Φοιτητής έτυχε αναγνώρισης ως εξαρτώμενος της μητέρας του, με αποτέλεσμα το μηνιαίο βοήθημά της να αυξηθεί. Καταβλήθηκαν, επίσης, αναδρομικά δικαιώματα (αρ.Α/Π 182/2011).
- Ύστερα από πολύμηνη ταλαιπωρία αναγνωρίστηκαν και καταβλήθηκαν σε άτομο με αναπηρία, λήπτη δημοσίου βοηθήματος, δικαιώματα που άδικα

και εξαιτίας παραλείψεων της αρμόδιας Υπηρεσίας είχε στερηθεί (αρ.Α/Π 1588/2010).

- Αιτήσεις για παροχή δημοσίου βοηθήματος εγκρίθηκαν μετά από αρκετή καθυστέρηση (αρ.Α/Π 1245/2010, αρ.Α/Π 1621/2010, αρ.Α/Π 170/2011, αρ.Α/Π 1745/2010).
- Ύστερα από πολύμηνη αναμονή, το Υπουργείο Υγείας ενέκρινε αίτημα παραπονουμένου για κάλυψη του κόστους της μαγνητικής τομογραφίας που είχε υποβληθεί ο γιος του (αρ.Α/Π 46/2011).
- Μέρος του κόστους της συσκευής αναρρόφησης για άτομο που ζει με μηχανική υποστήριξη αποφάσισε, μετά από αρκετούς μήνες, να καλύψει το Υπουργείο Υγείας (αρ.Α/Π 283/2010).
- Μετά από επιτόπια επίσκεψη Λειτουργού του Γραφείου της Επιτρόπου στην Ωτορινολαρυγγολογική Κλινική του Γενικού Νοσοκομείου Λευκωσίας, επιλύθηκε η διαφορά που είχε δημιουργηθεί μεταξύ του Διευθυντή της Κλινικής και του παραπονουμένου, η οποία οφείλετο τελικά σε παρεξήγηση (αρ.Α/Π 319/2010).
- Κατόπιν σημαντικής χρονικής καθυστέρησης, αίτημα για κάλυψη των εξόδων θεραπείας της συζύγου του παραπονουμένου στον ιδιωτικό τομέα, ικανοποιήθηκε (αρ.Α/Π 1162/2010).

ΣΤ. ΤΟΜΕΑΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΥΠΑΛΛΗΛΙΚΩΝ

ΣΧΕΣΕΩΝ Εισαγωγή

Στον Τομέα Παιδείας και Υπαλλήλικών Σχέσεων εμπίπτει η ευθύνη της διερεύνησης πα-
ραπόνων που σχετίζονται τόσο με θέματα παιδείας, όσο και με ζητήματα που προκύ-
πτουν λόγω ύπαρξης υπαλληλικής σχέσης, εφόσον στη σχέση αυτή ο εργοδότης είναι

είτε το ίδιο το Κράτος, είτε άλλα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου ή Αρχές Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Η θεματική των παραπόνων, που εξετάστηκαν από τον Τομέα κατά το έτος 2011, δεν είχε ουσιαστικές διαφορές από αυτήν προηγούμενων ετών. Φαινόμενα όπως η ανεπαρκής αιτιολογία των διοικητικών πράξεων, η oligωρία των αρμοδίων Υπηρεσιών να αντιμετωπίσουν θέματα της αρμοδιότητάς τους στον κατάλληλο χρόνο, αλλά και περιπτώσεις δυστροπίας της Διοίκησης κυριάρχησαν και κατά το υπό επισκόπηση έτος.

Ωστόσο, ήταν κατά το ίδιο έτος που διαπιστώθηκε και ευήκοον ους της Διοίκησης, σε σχέση με Εκθέσεις που υποβλήθηκαν στις αρμόδιες Υπηρεσίες, όσο και βήματα νομοθετικών τροποποιήσεων, προς υλοποίηση εισηγήσεων του Επιτρόπου, που επανειλημμέ- να υποβλήθηκαν στο πρόσφατο παρελθόν, όπως αναλυτικά αναφέρεται στις επιμέρους παραγράφους του κεφαλαίου αυτού. Η εξέλιξη αυτή πιστώνεται, ασφαλώς, στις κατά περίπτωση εμπλεκόμενες Υπηρεσίες, ενισχύει, όμως, και το έργο του Επιτρόπου, που δεν είναι άλλο από την προσπάθεια άρσης των αδικιών που διαπιστώνονται και αποκατάστα- σης της νομιμότητας.

I. Θέματα Παιδείας

1. Εγγραφές/Μετεγγραφές μαθητών

Το θέμα των εγγραφών/μετεγγραφών μαθητών σε συγκεκριμένο σχολείο απασχόλησε και στο παρελθόν την Επίτροπο. Αυτό, όμως, που αναδείχθηκε με την ενασχόληση με το παράπονο που υποβλήθηκε κατά το υπό επισκόπηση έτος (αρ.Α/Π 962/2011), ήταν ιδιαίτερα ενδιαφέρον.

Ο παραπονούμενος πατέρας είναι διαζευγμένος και υποστήριζε ότι το σχολείο, στο οποίο, με βάση τους ισχύοντες κανονισμούς, τα δίδυμα παιδιά του, μαθητές πρώτης τάξης Γυμνασίου, είχαν δικαίωμα να εγγραφούν και να φοιτήσουν, ήταν αυτό της εκπαι- δευτικής περιφέρειας στην οποία είναι η κατοικία του, όπου διαμένουν και τα παιδιά του. Το Υπουργείο επέμενε ότι, με βάση τα ενώπιον του στοιχεία, τα παιδιά διέμεναν με τη μητέρα τους και ότι το σχολείο, στο οποίο είχαν δικαίωμα να φοιτήσουν ήταν αυτό της εκπαιδευτικής περιφέρειας στην οποία βρίσκεται η κατοικία

της μητέρας. Η μητέρα

πιστοποιούσε ως αληθή τη δήλωση του πατέρα, ότι, δηλαδή, τα παιδιά διέμεναν μαζί του και επιθυμούσε και η ίδια εγγραφή των παιδιών της στο σχολείο της εκπαιδευτικής περιφέρειας της κατοικίας του πατέρα.

Το ενδιαφέρον στοιχείο, το οποίο διαπιστώθηκε στην προκειμένη περίπτωση, ήταν πως το Υπουργείο, παρόλο που τη γονική μέριμνα ασκούν από κοινού οι γονείς, θεώρησε αυτονόητο ότι τα παιδιά διαμένουν ή πρέπει να διαμένουν με τη μητέρα. Τίποτε δεν το έπεισε ότι τα παιδιά είναι δυνατόν να διαμένουν και με τον πατέρα. Χαρακτηριστικό ήταν το ότι ζήτησε να προσκομισθούν στοιχεία που να αποδεικνύουν ότι στο εξής την κηδε- μονία των παιδιών θα έχει ο πατέρας, παρόλο που κανένα τέτοιο στοιχείο δε ζητήθηκε, σε σχέση με τη μητέρα. Και όλα αυτά, τη στιγμή που και οι δύο γονείς πιστοποιούσαν ότι τα παιδιά διαμένουν με τον πατέρα τους.

Το δικαίωμα τόσο των παιδιών, όσο και των διαζευγμένων γονιών τους, αυτά να διαμέ- νουν στο σπίτι οποιουδήποτε από τους δύο γονείς, εφόσον δεν υπάρχει οποιαδήποτε δικαστική απόφαση που να αποκλείει κάτι τέτοιο, τονίστηκε στην Έκθεση που υποβλή-

θηκε σε σχέση με το υπό αναφορά παράπονο. Η Επίτροπος εξέφρασε την άποψη ότι η δήλωση των γονέων ότι τα παιδιά διαμένουν με τον πατέρα αποτελεί καθοριστικό στοι- χείο προσδιορισμού και του σχολείου στο οποίο θα πρέπει να φοιτήσουν τα παιδιά. Ο τρόπος ή η αναγκαιότητα επαλήθευσης της δήλωσης αυτής είναι θέμα που εμπίπτει στην αρμοδιότητα του Υπουργείου, όπως είπε, η οποία, όμως, σε κάθε περίπτωση πρέπει να ασκείται κατά λογικό τρόπο και χωρίς να ταλαιπωρεί αδικαιολόγητα τους γονείς.

Η εισήγηση που έγινε, για λήψη απόφασης στη βάση των επισημάνσεων της Επιτρόπου, υλοποιήθηκε, το δικαίωμα, δε, των παιδιών και των γονέων τους, αυτά να φοιτήσουν στο σχολείο της εκπαιδευτικής περιφέρειας στην οποία κατοικούσαν έγινε, τελικά, σεβαστό.

Η εμπλοκή της Επιτρόπου σε θέμα εγγραφής μαθήτριας σε εσπερινό Γυμνάσιο - Λύκειο ήταν αυτή που οδήγησε σε επανεξέταση της αίτησής της και σε έγκριση, τελικά, της τε- λευταίας, ενώ αυτή είχε καταρχήν απορριφθεί (αρ.Α/Π 1363/2011).

Η παραπονούμενη ενεγράφη κατά το σχολικό έτος 2005-2006 στο Παγκύπριο Λύκειο Λάρνακας, για να φοιτήσει στην Α΄ τάξη Λυκείου, αλλά, για προσωπικούς λόγους, διέ- κοψε τη φοίτησή της, μετά από άροδο ενός μηνός. Περί τον Ιούνιο του 2011, μετέβη

με το σύζυγό της στο Εσπερινό Γυμνάσιο-Λύκειο Κοκκινοχωριών, για να παρακαθίσει στις επικείμενες, τότε, κατατακτήριες εξετάσεις που θα διεξάγονταν τον Σεπτέμβριο του

2011, προκειμένου να ενταχθεί στη Β' τάξη Λυκείου (πέμπτη τάξη). Η Διευθύντρια του εν λόγω σχολείου, αφού εξασφάλισε όλα τα απαιτούμενα πιστοποιητικά από την παραπονούμενη, αποδέχτηκε το αίτημά της, παραδίδοντάς της το σχετικό πρόγραμμα των εξεταζόμενων μαθημάτων. Κατόπιν τούτου, για σκοπούς προετοιμασίας της, η παραπονούμενη ενεγράφη σε ιδιωτικό φροντιστήριο, καταβάλλοντας και το ανάλογο χρηματικό ποσό.

Περί τα τέλη Ιουλίου, η παραπονούμενη έλαβε τηλεφώνημα από λειτουργό του Επαρχιακού Γραφείου Παιδείας και Πολιτισμού Λάρνακας, ο οποίος την ενημέρωσε ότι δεν μπορούσε να παρακαθίσει στις επικείμενες κατατακτήριες εξετάσεις και ότι το αίτημά της δεν μπορούσε να εγκριθεί. Όταν η Επίτροπος ζήτησε να πληροφορηθεί τους λόγους για την κατάληξη αυτή, η αίτηση της παραπονούμενης έτυχε επανεξέτασης και μάλιστα στον κατάλληλο χρόνο, με αποτέλεσμα να δοθεί, τελικά, το δικαίωμα στην παραπονούμενη να παρακαθίσει στις κατατακτήριες εξετάσεις Σεπτεμβρίου 2011.

2. Εγγραφές Φοιτητών

Η ερμηνεία και εφαρμογή της παραγράφου β(ii) του άρθρου 18 του περί Αλλοδαπών και Μετανάστευσης (Τροποποιητικού) (Αρ.2) Νόμου (Ν.184(Ι)/2007) ήταν, ουσιαστικά, το αντικείμενο παραπόνου που υποβλήθηκε από ιδιοκτήτη ιδιωτικής σχολής τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (αρ.Α/Π 420/2011). Στη βάση των προνοιών του Νόμου αυτού, ο οποίος τροποποίησε τον περί Αλλοδαπών και Μετανάστευσης Νόμο, για σκοπούς εναρμόνισής του με την Ευρωπαϊκή Οδηγία 2004/114/ΕΚ του Συμβουλίου, της 13ης Δεκεμβρίου

2004, σχετικά με τις προϋποθέσεις εισδοχής υπηκόων τρίτων χωρών με σκοπό τις σπουδές, την ανταλλαγή μαθητών, την άμισθη πρακτική άσκηση ή την εθελοντική υπηρεσία, το Υπουργείο Εσωτερικών και το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού έθεταν περιορισμούς στο δικαίωμα των ιδιωτικών σχολών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, που ιδρύθηκαν μετά την 31η Δεκεμβρίου 2007 (ημερ. ψήφισης του τροποποιητικού Νόμου), να εγγράφουν αλλοδαπούς φοιτητές σε προγράμματα σπουδών τους, ενώ το δικαίωμα αυτό το είχαν οι σχολές που ιδρύθηκαν πριν την 31η Δεκεμβρίου 2007.

Η επίμαχη παράγραφος (β)(ii) του άρθρου 18Μ του εναρμονιστικού Νόμου 184(Ι)/2007

προνοεί ότι, ίδρυμα σημαίνει δημόσιο ή ιδιωτικό ίδρυμα, το οποίο είναι εγγεγραμμένο κατά την ημερομηνία έναρξης της ισχύος του περί Αλλοδαπών και Μετανάστευσης (Τροποποιητικού) (Αρ.2) Νόμου του 2007 ή αναγνωρισμένο από τη Δημοκρατία ή/και του οποίου το πρόγραμμα σπουδών είναι εγγεγραμμένο κατά την ημερομηνία έναρξης της ισχύος του περί Αλλοδαπών και Μετανάστευσης (Τροποποιητικού) (Αρ.2) Νόμου του 2007 ή αναγνωρισμένο από τη Δημοκρατία, σύμφωνα με την κυπριακή νομοθεσία ή τις κυπριακές διοικητικές πράξεις, για τους σκοπούς που ορίζει ο ίδιος Νόμος.

Διαπιστώθηκε πως, η ερμηνεία που το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού έδωσε στην πιο πάνω παράγραφο ήταν ότι αλλοδαποί φοιτητές από τρίτες χώρες μπορούσαν να εγγραφούν και να φοιτήσουν σε οποιονδήποτε κλάδο σπουδών ιδιωτικής σχολής τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, η οποία ήταν εγγεγραμμένη στο Μητρώο του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού κατά την ημερομηνία ψήφισης του Τροποποιητικού Νόμου 184(I)/2007, ανεξάρτητα από την ημερομηνία εγγραφής του κλάδου σπουδών.

Το Τμήμα Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης του Υπουργείου Εσωτερικών ερμή-

νευσε την υπό αναφορά παράγραφο κατά τρόπο ώστε, ιδιωτική σχολή τριτοβάθμιας εκπαίδευσης που ενεγράφη στο Μητρώο του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού μετά την

31η Δεκεμβρίου 2007, να μπορεί να εγγράψει αλλοδαπούς φοιτητές από τρίτες χώρες, μόνο σε αξιολογημένους-πιστοποιημένους κλάδους σπουδών. Συμπεραίνει, δε, ότι τέτοιοι νέοι κλάδοι σπουδών έπρεπε να είναι αναγνωρισμένοι από τη Δημοκρατία, δηλαδή αξιολογημένοι.

Η Επίτροπος έδωσε τη δική της άποψη, σύμφωνα με την οποία οι εμπλεκόμενες Υπηρεσίες παρερμήνευαν, ενδεχομένως, την εναρμονιστική νομοθεσία, αφού με βάση αυτή, όλες οι νομίμως εγγεγραμμένες σχολές στο Μητρώο του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού, έχουν δικαίωμα να δέχονται και να εγγράφουν φοιτητές υπηκόους τρίτων χωρών. Η ερμηνεία που έδωσε το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, σημειώθηκε, αποκλείει τα ιδιωτικά ιδρύματα που συστάθηκαν μετά την ψήφιση του τροποποιητικού Νόμου, από του να εγγράψουν αλλοδαπούς φοιτητές και τα θέτει σε δυσμενέστερη θέση, σε σχέση με αυτά που ιδρύθηκαν πριν την ψήφιση του Νόμου, ενώ η απαίτηση του Τμήματος Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης, όπως τα προγράμματα σπουδών που πρόκειται να παρακολουθήσει ο αλλοδαπός φοιτητής είναι αξιολογημένα από το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, είναι εκτός του πλαισίου της νομοθεσίας αυτής.

Όπως επισήμανε η Επίτροπος, αναγνωρισμένο ίδρυμα από τη Δημοκρατία, είναι το ίδρυμα το οποίο είναι νομίμως εγγεγραμμένο και πιστοποιημένο στο Μητρώο του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού, δυνάμει των προνοιών του περί Σχολών Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης Νόμου του 1996 (Νόμος 67(I)/1996). Για την εγγραφή τέτοιων ιδρυμάτων, βάσει του άρθρου 15 του υπό αναφορά Νόμου, απαιτείται η συνδρομή σειράς προϋποθέσεων, η πλήρωση των οποίων ελέγχεται αυστηρά από το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού. Η εγγραφή, δηλαδή, των ιδιωτικών ιδρυμάτων στο Μητρώο του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού είναι υποχρεωτική. Αντίθετα, η αξιολόγηση κλάδου σπουδών δεν είναι υποχρεωτική, αλλά δυνητική, αφού μόνο εάν επιθυμεί ο ιδιοκτήτης της ιδιωτικής σχολής μπορεί να ζητήσει μια τέτοια αξιολόγηση, δυνάμει του άρθρου 31 του υπό αναφορά Νόμου. Ως εκ τούτου, δεν μπορεί η ύπαρξη αξιολόγησης να θεωρείται προαπαιτούμενο, για να επιτραπεί η εγγραφή αλλοδαπών φοιτητών τρίτων χωρών στις σχολές που ιδρύθηκαν μετά το 2007.

Η Επίτροπος κατέληξε ότι, εάν η Κυπριακή Δημοκρατία επιθυμεί και επιτρέπει την εγγραφή αλλοδαπών φοιτητών τρίτων χωρών μόνο σε αξιολογημένους κλάδους σπουδών, τότε οφείλει να τροποποιήσει τη σχετική νομοθεσία, έτσι ώστε η αξιολόγηση κλάδων σπουδών να είναι υποχρεωτική και όχι δυνητική. Σημείωσε, όμως, ότι κάτι τέτοιο θα συνεπαγόταν υπέρμετρο κρατικό παρεμβατισμό στα της λειτουργίας της τριτοβάθμιας ιδιωτικής εκπαίδευσης.

Μετά την υποβολή της Έκθεσης, τόσο το Υπουργείο Εσωτερικών, όσο και το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, πληροφόρησαν την Επίτροπο ότι συμφωνούν με την ερμηνευτική προσέγγιση, την οποία η ίδια είχε επιχειρήσει, δόθηκαν, δε, οδηγίες τόσο για έγκριση της αίτησης την οποία το συγκεκριμένο παράπονο αφορούσε, όσο και για αλλαγή πολιτικής επί του θέματος. Το σημαντικότερο όλων ήταν η απόφαση του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού να προχωρήσει στην τροποποίηση των περί Σχολών Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης Νόμων, ώστε να συγχρονιστεί το σύστημα εγγραφής και αξιολόγησης των σχολών και προγραμμάτων σπουδών.

II. Υπαλληλικά θέματα

1. Οικονομικά και άλλα ωφέληματα

Την ιδιαιτερότητα και, εν πολλοίς, την ανεπάρκεια του συστήματος χορήγησης αδειών ανάπαυσης στα μέλη του ακαδημαϊκού προσωπικού του ΑΤΙ, πριν τον τερματισμό της λειτουργίας του, ανέδειξε η διερεύνηση παραπόνου πρώην μέλους του εν λόγω προσω- πικού (αρ.Α/Π 684/2009).

Το έτος 2008, ο παραπονούμενος αιτήθηκε να λάβει την άδεια ανάπαυσής του κατά τη μόνη περίοδο κατά την οποία, με σχετική εγκύκλιο της Διεύθυνσης του Ανώτερου Τεχνολογικού Ινστιτούτου, είχε καθοριστεί ότι το ακαδημαϊκό προσωπικό του Ινστιτούτου θα μπορούσε να κάνει χρήση του δικαιώματός του αυτού. Ενώ, όμως, άρχισε να διανύει την περίοδο της άδειάς του, είκοσι εννέα, συνολικά, ημερών, για έντεκα μέρες κλήθηκε να εκτελέσει καθήκοντα, με συνέπεια η περίοδος, κατά την οποία απείχε πραγματικά από τα καθήκοντα του, να περιοριστεί στις δεκαοκτώ μέρες. Ο παραπονούμενος δεν είχε δι-

καίωμα μεταφοράς στο επόμενο έτος των ημερών άδειας τις οποίες δεν κατέστη δυνατόν να κάνει χρήση, αφού είχε ήδη μεταφέρει το μεγαλύτερο δυνατό αριθμό ημερών άδειας στο επόμενο έτος. Γι' αυτό ζήτησε όπως αποζημιωθεί για τις έντεκα αυτές μέρες που, ενώ ήταν με άδεια, προσέφερε τις υπηρεσίες του, αίτημα το οποίο απορρίφθηκε, με το αιτιολογικό ότι η ισχύουσα νομοθεσία δεν προβλέπει μια τέτοια δυνατότητα.

Η Επίτροπος συμφώνησε με τη θέση ότι, οι σχετικές με το θέμα νομοθετικές διατάξεις δεν επέτρεπαν να θεωρηθεί ως υπερωριακή απασχόληση του παραπονούμενου - και, συνεπώς, να αποζημιωθεί ως τέτοια - η παροχή υπηρεσιών εκ μέρους του, ενώ ήταν με άδεια ανάπαυσης. Διαπίστωσε, επίσης, τη λογική της έκδοσης των εγκυκλίων που, στην απουσία οποιωνδήποτε Κανονισμών οι οποίοι να ρυθμίζουν ειδικά το θέμα των αδειών των μελών του διδακτικού προσωπικού του ΑΤΙ, σκοπούσαν, από τη μια, να μη διαταράσσεται το διδακτικό έργο και, από την άλλη, να διασφαλίζεται το δικαίωμα του προσωπικού να λαμβάνει άδειες.

Ωστόσο, όπως ανέφερε η Επίτροπος, οι περί Χορήγησης Αδειών Κανονισμοί που ισχύ- ουν αναφορικά με τη Δημόσια Υπηρεσία, μέλος της οποίας ήταν ο παραπονούμενος, δεν περιορίζουν το δικαίωμα άδειας σε συγκεκριμένες περιόδους του χρόνου. Δεδομένης

της σκοπιμότητάς τους, όπως τονίστηκε, σοβαρές ενστάσεις για την έκδοση και εφαρμογή εγκυκλίων, όπως οι υπό αναφορά, δε θα υπήρχαν, αν αυτές δεν ενείχαν τον κίνδυνο καταστρατήγησης νομοθετικών διατάξεων και κατάργησης δικαιωμάτων, όπως συνέβη στην προκειμένη περίπτωση. Ενώ, δηλαδή, ως δημόσιος υπάλληλος, ο παραπονούμενος, με βάση τη νομοθεσία, είχε δικαίωμα να λάβει την εις πίστην του άδεια ανάπαυσης καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, με εγκύκλιο, το δικαίωμά του αυτό περιοριζόταν, κάθε χρόνο, σε συγκεκριμένη περίοδο του έτους. Επιπλέον, αν για οποιουδήποτε λόγους, ακόμα και ανεξάρτητους της βούλησής του ή και υπηρεσιακούς, όπως στην προκειμένη περίπτωση, δεν καθίστατο, τελικά, δυνατόν να λάβει την άδειά του κατά την ορισθείσα περίοδο, στην καλύτερη περίπτωση την μετέφερε σε άλλο έτος - αν υπήρχε ακόμη τέτοια δυνατότητα από νομικής άποψης - και στη χειρότερη την έχανε.

Η Επίτροπος, εντελώς ακροθιγώς, σημείωσε ότι το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο, στην απόφασή που εξέδωσε για τις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-350/06 Gerhard Schultz-Hoff v. Deutsche Rentenversicherung Bund και C-520/06 Stringer and Others v. Her Majesty's Revenue and Customs, στις 20 Ιανουαρίου 2009, ανέφερε ότι ο εργαζόμενος δε χάνει το

δικαίωμά του για ετήσια άδεια μετ' αποδοχών, το οποίο δεν μπόρεσε να ασκήσει λόγω ασθένειας και ότι αυτός πρέπει να αποζημιωθεί για την ετήσια άδεια που δεν έλαβε για το λόγο αυτό. Στην προκειμένη περίπτωση, ανέφερε η Επίτροπος, ούτε καν για ασθένεια επρόκειτο, για λόγο δηλαδή που σχετιζόταν με το πρόσωπο του παραπονουμένου, αλλά για υπηρεσιακούς και μόνο λόγους.

Η Επίτροπος κατέληξε ότι, ο συνολικός αριθμός ημερών άδειας ανάπαυσης που έχει εις πίστην του ο κάθε εργαζόμενος αποτελεί κεκτημένο, μη απαλλοτρίωτο δικαίωμά του. Ευλόγως επιτρεπτά, εκδίδονται εγκύκλιοι που αφορούν στο θέμα αυτό και αποσκοπούν στη διατήρηση και/ή εξασφάλιση της εύρυθμης λειτουργίας της κάθε Υπηρεσίας, εφόσον, όμως, διασφαλίζουν, ταυτόχρονα, και την άσκηση του δικαιώματος άδειας των εργαζομένων, χωρίς με οποιονδήποτε τρόπο να οδηγούν στην εξουδετέρωσή του. Καμία εγκύκλιος ή άλλες διοικητικές οδηγίες δεν μπορούν να υπερισχύσουν του Νόμου, πρόσθεσε, και κατέληξε ότι ο παραπονούμενος, για λόγους εντελώς ανεξάρτητους από τη βούλησή του (είτε αυτοί λέγονται υπηρεσιακές ανάγκες, είτε εγκύκλιοι, είτε μη έκδοση Κανονισμών), εμποδίστηκε από του να κάνει χρήση έντεκα ημερών άδειας ανάπαυσης που είχε εις πίστην του. Αυτό, τόνισε, δεν μπορεί να γίνει ανεκτό σε ένα κράτος δικαίου. Και αφού πλέον ήταν γεγονός, το οποίο, δεδομένης και της παραίτησης του παραπονου-

μένου από τη Δημόσια Υπηρεσία, δεν μπορούσε να αρθεί αυτό καθ' αυτό, έγινε εισήγη- ση προς το Τμήμα Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού όπως λάβει συμβουλή από τον Γενικό Εισαγγελέα, ώστε να καταστεί δυνατή, τουλάχιστον, η αποζημίωση του παραπο- νούμενου για τις υπηρεσίες που προσέφερε, ενώ αυτός ήταν με άδεια.

Γενικότερες παρατηρήσεις και επισημάνσεις δεν έγιναν, δεδομένου του τερματισμού λει- τουργίας του ΑΤΙ. Ωστόσο, η Επίτροπος δεν παρέλειψε να αναφέρει στην Έκθεσή της ότι, για τα προβλήματα που εντοπίζονταν στο σύστημα παραχώρησης αδειών στα μέλη του ακαδημαϊκού προσωπικού του, ήδη από το 2005, η Γενικός Ελεγκτής είχε σχετικές ανα- φορές στην ετήσια Έκθεσή της, στην οποία και η ίδια μιλούσε για πρόβλημα, το οποίο εκκρεμούσε επί μακρόν.

Η διάρκεια της περιόδου, κατά την οποία έκτακτος υπάλληλος αορίστου χρόνου του δημόσιου τομέα δικαιούται να απουσιάσει από την εργασία του για λόγους υγείας, ήταν το αντικείμενο παραπόνου που υποβλήθηκε από υπάλληλο του Εφόρου Συνεργατικών Εταιρειών και Συνεργατικής Ανάπτυξης (αρ.Α/Π 2959/2007).

Από τη διερεύνηση διαπιστώθηκε ότι, οι έκτακτοι λειτουργοί είχαν δικαίωμα απουσίας, για λόγους υγείας, μόνο για είκοσι οκτώ μέρες, έναντι σαράντα δύο ημερών, των μόνι- μων υπαλλήλων. Επειδή ο παραπονούμενος είχε συμβόλαιο αορίστου χρόνου, το θέμα εξετάστηκε με βάση αυτό το δεδομένο, η Επίτροπος, δε, έκρινε ότι, στην προκειμένη περίπτωση, παραβιάστηκε η αρχή της ισότητας, όπως αυτή κατοχυρώνεται στο άρθρο 28 του Συντάγματος. Όπως ανέφερε, χωρίς να παραβλέπει το γεγονός ότι οι μονίμως και οι αορίστου χρόνου υπηρετούντες υπάλληλοι του Δημοσίου δεν αποτελούν μία κατηγορία υπαλλήλων και ότι, συνεπώς, μη όμοια μεταχείρισή τους δε συνιστά εξ ορισμού απα- γορευμένη από το Σύνταγμα άνιση μεταχείριση, δεν έβρισκε κανένα λόγο, ο οποίος να δικαιολογεί τη διαφοροποίηση του δικαιώματος στην άδεια ασθένειας κατά τον τρόπο που περιγράφεται πιο πάνω, στη βάση μόνο ότι οι μεν είναι μόνιμοι υπάλληλοι και οι δε αορίστου χρόνου. Η άποψη αυτή, ανέφερε η Επίτροπος, ενισχύεται από το γεγονός ότι, μετά που τέθηκε σε ισχύ ο περί της Διαδικασίας Πρόσληψης Εκτάκτων Υπαλλήλων στη Δημόσια και Εκπαιδευτική Υπηρεσία (Τροποποιητικού) Νόμος του 2011 (Ν.26(Ι)/2011), έχει, ουσιαστικά, κατοχυρωθεί η «μονιμότητα» των εργοδοτούμενων αορίστου διαρκεί- ας. Με τον εν λόγω Νόμο, προβλέπεται ο μη τερματισμός των υπηρεσιών των εργοδοτου- μένων αυτών, ακόμα και αν οι ανάγκες για τις οποίες αυτοί προσλήφθηκαν πάντουν να

υφίστανται, ενώ, ταυτόχρονα, είναι γνωστό πως, με βάση τη σύμβαση εργασίας που τους συνδέει με το Δημόσιο, οι υποχρεώσεις και τα καθήκοντά τους είναι τα ίδια με αυτά των κατόχων αντίστοιχης μόνιμης θέσης.

Επειδή το θέμα που τέθηκε με το πιο πάνω παράπονο ήταν ευρύτερο, η Επίτροπος κάλεσε τον Διευθυντή του Τμήματος Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού, προς τον οποίο η Έκθεση κοινοποιήθηκε, σε συνάντηση, για συζήτησή του. Η συνάντηση αυτή έχει, εν τω μεταξύ, πραγματοποιηθεί και, κατ' αυτήν, η Επίτροπος πληροφορήθηκε ότι ήδη, με συγκεκριμένη αναφορά στα συμβόλαια των εκτάκτως εργοδοτούμενων, γίνεται αναφορά στο δικαίωμά τους για επέκταση της περιόδου άδειας ασθένειας, μέχρι και για σαράντα δύο ημέρες.

Την καθυστέρηση που σημειώθηκε, από πλευράς Συμβουλίου Αμπελοοινικών Προϊόντων (ΣΑΠ), να λάβει αποφάσεις, σε σχέση με συγκεκριμένα επιδόματα, καθώς και το δικαίωμά της άδειας, τα οποία διεκδικούσε απολυθέν μέλος του προσωπικού του, καυτηρίασε η Επίτροπος με αφορμή τη διερεύνηση παραπόνου που υποβλήθηκε από το εν λόγω πρόσωπο (αρ.Α/Π 1079/2011).

Η Επίτροπος σημείωσε ότι η υπαλληλική σχέση του παραπονουμένου με το ΣΑΠ έληξε τον Φεβρουάριο του 2011. Εντός εύλογου χρονικού διαστήματος από τότε, ανέφερε, το εμπλεκόμενο Συμβούλιο θα έπρεπε να είχε ξεκαθαρίσει τις όποιες οφειλές του προς αυτόν και να του τις καταβάλει. Παρόλα αυτά, αυτές παραμένουν σε εκκρεμότητα για πολ- λούς μήνες, με το δικαιολογητικό της αναμονής των απόψεων του κατά Νόμο αρμοδίου για το ΣΑΠ Υπουργείου και των Νομικών Συμβούλων του Συμβουλίου. Αυτό, μάλιστα, τη στιγμή που για το θέμα της εις πίστην του παραπονουμένου άδειας, το Συμβούλιο είχε ήδη καταλήξει ότι δεν οφείλεται οποιοδήποτε ποσό στον παραπονούμενο.

Όσον αφορά στο θέμα των επιδομάτων, η επίκληση της αναμονής απόψεων είτε από τους Νομικούς Συμβούλους του ιδίου του ΣΑΠ, είτε από το Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος, επίσης, δεν μπορούσε, κατά την Επίτροπο, να δικαιολογήσει τη μη λήψη οριστικής απόφασης για τόσο μεγάλο χρονικό διάστημα, τη στιγμή μάλιστα, που, με βάση την ισχύουσα νομοθεσία, ο παραπονούμενος είχε δικαίωμα σ' αυτά.

Υποβλήθηκε εισήγηση όπως το ΣΑΠ λάβει τις αποφάσεις του χωρίς περαιτέρω καθυστέρηση.

2. Μεταθέσεις Εκτάκτων

Το φλέγον, από τη σκοπιά τόσο των μη μονίμως εργοδοτούμενων στο Δημόσιο, όσο και του Τμήματος Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού, θέμα των μεταθέσεων των πρώτων, ήταν το αντικείμενο παραπόνων που διερευνήθηκαν κατά το μήνα Σεπτέμβριο του υπό επισκόπηση έτους (Α/Π 898/2011, Α/Π 1041/2011, Α/Π 1111/2011, Α/Π 1563/2011).

Όσον αφορά στους μη μονίμως εργοδοτούμενους του Δημοσίου, δεν είναι ασύνηθες το φαινόμενο υπάλληλοι να είναι τοποθετημένοι εκτός της Επαρχίας της μόνιμης διαμονής τους. Στην περίπτωση αυτή, υποβάλλονται αιτήματα μετάθεσης, προς υποστήριξη των οποίων γίνεται, συνήθως, επίκληση σε λόγους υγείας ή σε άλλες προσωπικές/οικογενειακές περιστάσεις.

Αποτέλεσε διαπίστωση της Επιτρόπου ότι, το εμπλεκόμενο Τμήμα αντιμετώπιζε με ιδι- αίτερο προβληματισμό το ζήτημα και ότι ακολουθούσε συγκεκριμένη πρακτική επί του θέματος. Προτεραιότητα για παραμονή στην έδρα μόνιμης διαμονής τους δίδοταν, κατά σειρά, στους μόνιμους υπαλλήλους, ανάλογα με την ημερομηνία διορισμού τους και, στη συνέχεια στους έκτακτους, πρώτα στους αορίστου χρόνου, ανάλογα με την ημερομηνία που μετατράπηκαν σε εργοδοτούμενους αορίστου χρόνου, και, ακολούθως, στους έκτακτους ορισμένου χρόνου. Υπόψη λαμβάνονταν, επιπρόσθετα, και οικογενειακοί λόγοι ή/και λόγοι υγείας που επικαλούνταν οι υπάλληλοι. Το εμπλεκόμενο Τμήμα φαίνεται, ακόμα, ότι προέκρινε ως κατάλληλο ένα σύστημα εκ περιτροπής μεταθέσεων των εκτά- κτων υπαλλήλων στην Επαρχία μόνιμης διαμονής τους, ώστε να διασφαλίζεται όχι μόνο η ίση μεταχείριση τους, αλλά και να διασκεδάζεται η αγωνία αυτών που υπηρετούν εκτός της Επαρχίας τους, ως προς το αν και πότε θα μετατεθούν σ' αυτήν.

Η Επίτροπος επισήμανε ότι, το ερώτημα που θα έπρεπε να απαντηθεί ήταν το κατά πόσον το εμπλεκόμενο Τμήμα νομίμως προβαίνει, μετά το διορισμό μόνιμων υπαλλήλων, σε συγκεκριμένη, από άποψη Επαρχίας, τοποθέτησή τους, ανεξάρτητα από το ενδεχόμενο η εν λόγω τοποθέτηση να δημιουργήσει την ανάγκη μετάθεσης μη μονίμως υπηρετούντων υπαλλήλων, ή αν η πρακτική αυτή συνιστά απαγορευμένη από τον Νόμο (άρθρο 5 του Ν.

98(Ι)/2003) δυσμενή μεταχείριση των δευτέρων, σε σχέση με τους πρώτους.

Αναλύοντας το ζήτημα, η Επίτροπος ανέφερε ότι με βάση το άρθρο 5 του εν λόγω Νόμου, απαγορεύεται η δυσμενής μεταχείριση των εκτάκτων, σε σχέση με τους μόνιμους υπαλλήλους, εφόσον αυτό συμβαίνει λόγω, ακριβώς, γιατί αυτοί είναι έκτακτοι και υπό την προϋπόθεση ότι κάτι τέτοιο δε δικαιολογείται από αντικειμενικούς λόγους. Γι' αυτό, όπως ανέφερε, θα έπρεπε να εξεταστεί κατά πόσον η πρακτική που ακολουθεί το εμπλεκόμενο Τμήμα και που με την Έκθεση εξετάστηκε, δικαιολογείται από αντικειμενικούς λόγους.

Όπως η Επίτροπος σημείωσε, με βάση τις πρόνοιες των περί της Διαδικασίας Πρόσληψης Εκτάκτων Υπαλλήλων στη Δημόσια και Εκπαιδευτική Υπηρεσία Νόμων, όπως αυτοί ίσχυαν πριν την τροποποίηση τους με τον Νόμο 26(1)/2011, στην περίπτωση που οι ανάγκες στη Δημόσια Υπηρεσία δεν μπορούσαν να καλυφθούν από μόνιμο προσωπικό, τότε ήταν δυνατή η πρόσληψη έκτακτου προσωπικού. Η πρόσληψη αυτή δεν συνεπαγόταν την πλήρωση μόνιμων θέσεων. Οι θέσεις εξακολουθούσαν να παραμένουν κενές, η Διοίκηση, δε, με βάση τον περί Δημόσιας Υπηρεσίας Νόμο, είχε υποχρέωση να προβεί στην πλήρωσή τους με μόνιμο προσωπικό, το οποίο, στη συνέχεια, θα έπρεπε να τοποθετήσει ανάλογα με τις υπάρχουσες ανάγκες. Την υποχρέωση αυτή έχει η Διοίκηση, κάθε φορά που προβαίνει σε πλήρωση μόνιμων θέσεων. Αυτή, δε, η οφειλόμενη νόμιμη ενέργεια, η τοποθέτηση, δηλαδή, των μονίμως διορισθέντων, αμέσως μετά το διορισμό τους, στις θέσεις που, παρόλη την προηγηθείσα πρόσληψη εκτάκτων για κάλυψη αναγκών, εξακολουθούσαν να παραμένουν κενές, αποτελεί και τον αντικειμενικό λόγο, που δικαιολογεί, κατά την Επίτροπο, την πρακτική του εμπλεκόμενου Τμήματος, η οποία, έτσι, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι αντιβαίνει στις πρόνοιες του Ν.98(Ι)/2003. Άλλωστε, οι περί της Διαδικασίας Πρόσληψης Εκτάκτων Υπαλλήλων στη Δημόσια και Εκπαιδευτική Υπηρεσία Νόμοι, όπως αυτοί ίσχυαν πριν την τροποποίηση τους με τον Νόμο 26(Ι)/2011, δεν απαγόρευαν ακόμα και τον τερματισμό της απασχόλησης του έκτακτου υπαλλήλου, αν οι ανάγκες για τις οποίες είχε προσληφθεί έπαυαν να υπάρχουν (λόγω πρόσληψης μόνιμου προσωπικού ή για άλλο λόγο). Σήμερα, μετά την εν λόγω τροποποίηση, αυτό απαγορεύεται, μεν, για τους εργοδοτούμενους αορίστου χρόνου, για τους ίδιους, όμως, εισάγεται, ταυτόχρονα, ένα εν ευρεία έννοια σύστημα εναλλαξιμότητας, σε οποιοδήποτε Υπουργείο υπάρχει ανάγκη. Αφού, λοιπόν, είναι πλέον δυνατή η τοποθέτηση του εκτάκτως υπηρετούντος προσωπικού, που θεωρείται πλεονάζον, ακόμα και σε υπηρεσίες Υπουργείου άλλου- και για κάλυψη αναγκών άλλων- από αυτές για τις οποίες προσελήφθη, δεν μπορεί να υποστηριχθεί, ανέφερε η Επίτροπος, ότι το ίδιο προσωπικό δεν υπόκειται σε μετάθεση, όταν οι ανάγκες τις οποίες κάλυπτε, καλύπτονται πλέον με μόνιμους διορισμούς. Συνεπώς,

όπως κατέληξε η Επίτροπος, η πρακτική της τοποθέτησης των μονίμων υπαλλήλων, ανεξάρτητα από το αν από τις συγκεκριμένες αποφάσεις, ενδεχομένως, να δημιουργηθεί η ανάγκη μετάθεσης μη μόνιμου προσωπικού, δικαιολογείται αντικειμενικά.

Η Επίτροπος επισήμανε ότι, τα πράγματα διαφοροποιούνται, αν ο υπάλληλος επικαλείται σοβαρούς λόγους υγείας. Τότε, ανεξάρτητα από το αν είναι μόνιμος ή έκτακτος ο υπάλληλος, το θέμα θα πρέπει να αντιμετωπίζεται με τη σοβαρότητα που απαιτεί η κάθε περίπτωση χωριστά. Αν οι περιστάσεις είναι τέτοιες που θα ήταν χρήσιμη η λήψη γνωμάτευσης από Ιατροσυμβούλιο, τότε το θέμα να παραπέμπεται σ' αυτό.

Μέσα από την έρευνα των πιο πάνω παραπόνων, ως ουσιώδες αναδείχθηκε, επίσης, και το ζήτημα της συμφιλίωσης της επαγγελματικής με την οικογενειακή ζωή, αφού πολλοί έκτακτοι υπάλληλοι είναι, ταυτόχρονα, γονείς μικρών παιδιών.

Η εισήγηση στην οποία η Επίτροπος κατέληξε, σε σχέση με τα υπό αναφορά παράπονα, ήταν η εισαγωγή ενός συστήματος μοναδοδότησης των εκτάκτων για σκοπούς μετάθεσης, στη βάση αμιγώς μετρήσιμων κριτηρίων. Για παράδειγμα, για κάθε χρόνο υπηρεσίας εντός της Επαρχίας του, ο έκτακτος υπάλληλος να λαμβάνει συγκεκριμένο αριθμό μονάδων, για κάθε εξαρτώμενο παιδί ο υπάλληλος να λαμβάνει επιπρόσθετο αριθμό μονάδων, για κάθε χρόνο υπηρεσίας εκτός της Επαρχίας του και ανάλογα με το πόσο απέχει αυτή η Επαρχία από την Επαρχία μόνιμης διαμονής του να λαμβάνει, επίσης, μονάδες, κ.λπ. Αυτές οι μονάδες να αθροίζονται κατ'έτος, να ανακοινώνονται στους εκτάκτους και να αποτελούν τη βάση, η οποία θα καθορίζει τη σειρά προτεραιότητας για μετάθεση ή μη μετάθεσή τους. Έτσι, ανέφερε η Επίτροπος θα μπορούν και οι ίδιοι να έχουν τόσο τη δυνατότητα μιας πρόβλεψης για τις πιθανότητες μετάθεσης ή μη μετάθεσής τους, όσο και ένα σημείο αναφοράς, όταν αισθάνονται ότι αδίκως μετατίθενται ή δεν μετατίθενται.

Η εισήγηση αυτή υλοποιήθηκε. Το εμπλεκόμενο Τμήμα έχει ήδη καταρτίσει Σχέδιο Μεταθέσεων Εργοδοτούμενων Αορίστου και Ορισμένου Χρόνου για γραφειακά και διοικητικά καθήκοντα, σύμφωνα με το οποίο οι υπάλληλοι συγκεντρώνουν μονάδες μετάθεσης, ανάλογα με τη σύνθεση της οικογένειάς τους, το διάστημα που υπηρετούν εκτός της Επαρχίας μόνιμης διαμονής τους κ.λπ.

3. Επαγγελματικά Δικαιώματα

Το πολύ σοβαρό θέμα της ανυπαρξίας, ουσιαστικά, του Συμβουλίου Εγγραφής Ψυχολόγων, για μια περίοδο τριών, περίπου, ετών, αναδείχθηκε από τη διερεύνηση παραπόνου, ανα-φορικά με παράλειψη απάντησης σε αίτηση για εγγραφή στο Μητρώο Εγγεγραμμένων Ψυχολόγων (Α/Π 2419/2007).

Διαπιστώθηκε ότι από το έτος 2007, όταν έληξε η θητεία του Συμβουλίου υπό την προηγούμενη σύνθεσή του, δεν διορίστηκε νέο, παρά μόνο τον Οκτώβριο του 2010. Και αυτό, παρά το ότι το Συμβούλιο είναι το κατά Νόμο αρμόδιο όργανο να εξετάζει αιτήσεις αναγνώρισης επαγγελματικών προσόντων και να χορηγεί, ουσιαστικά, άδειες εξάσκησης του επαγγέλματος του Ψυχολόγου.

Εύρημα της Επιτροπής αποτέλεσε μια γενικότερη αταξία, που φαίνεται να επικρατούσε στο παρελθόν, σε σχέση με την εξέταση των αιτήσεων εγγραφής στα Μητρώα Εγγεγραμμένων Ψυχολόγων. Η αίτηση του παραπονουμένου διαπιστώθηκε ότι απολέσθηκε, χωρίς να

μπορούσε να αποκλεισθεί το ενδεχόμενο κι άλλες αιτήσεις να είχαν απολεσθεί, ή άλλοι αιτητές, μη μπορώντας να αναμένουν άλλο την εξέταση της αίτησής τους, την οποία είχαν προ καιρού υποβάλει, να εξασκούν ήδη το επάγγελμα του Ψυχολόγου, παρά το γεγονός ότι δεν έλαβαν οποιαδήποτε απάντηση σε σχέση με την αίτηση τους για εγγραφή στα εν λόγω Μητρώα. Το ενδεχόμενο αυτό, όπως σημείωσε η Επιτροπή, είναι άκρως επικίνδυνο για τη δημόσια ψυχική υγεία. Επιπρόσθετα, η πιθανότητα άλλοι, για λόγους νομιμοφροσύνης και μόνο, να παραμένουν στην ανεργία ή την υποαπασχόληση, αναμένοντας την απόφαση του Συμβουλίου για την αίτησή τους, η οποία μπορεί και να έχει απολεσθεί, ήταν επίσης υπαρκτή.

Όλα αυτά οδήγησαν στο συμπέρασμα ότι, η δράση αυτή του εμπλεκόμενου Συμβουλίου, υπό την προηγούμενη, πάντοτε, σύνθεσή του, εκτός από τα πιο πάνω αποτελέσματα, αντέβαινε και στις πρόνοιες του άρθρου 25 του Συντάγματος, το οποίο κατοχυρώνει το δικαίωμα εξάσκησης οποιουδήποτε επαγγέλματος, υπό τους όρους, βεβαίως, που τυχόν τάσσονται υπό του Νόμου.

Η Επιτροπή διαπίστωσε ότι, από τον Οκτώβριο του 2010, οπότε και διορίστηκε νέο

Συμβούλιο, τα πράγματα μπήκαν σε τάξη. Όπως σημείωσε, δύο μόλις μήνες, μετά την

ανάληψη των καθηκόντων του, το εμπλεκόμενο Συμβούλιο ετοίμασε σχέδιο Κανονισμών, με τους οποίους επιχειρείται να ρυθμιστεί η λειτουργία του, ο τρόπος τήρησης του αρ- χείου του, ο χρόνος συνεδριάσεών του, κ.λπ.

Η εισήγηση της Επιτροπής ήταν όπως, το εμπλεκόμενο Συμβούλιο, με ανακοίνωσή του στον ημερήσιο Τύπο, καλέσει όσους η αίτησή τους προς αυτό ήταν, ήδη, σε εκκρεμότητα πριν την ημερομηνία ανάληψης των καθηκόντων του από το ίδιο, να επικοινωνήσουν μαζί του, ώστε το συντομότερο δυνατόν να διαπιστωθούν οι λόγοι της εκκρεμότητας αυτής και η αιτήση τους να αντιμετωπιστεί κατά Νόμο. Οι εισηγήσεις αυτές έχουν, ήδη, υλοποιηθεί.

4. Εκτέλεση Καθηκόντων

Την παραδοξότητα να μην είναι δυνατόν, από νομικής άποψης, να αποφασίζεται αυτό που ήταν λογικό να αποφασιστεί, ανέδειξε παράπονο κατά του Υπουργείου Άμυνας (Α/Π 2555/2010). Το παράπονο αφορούσε στην απόφαση του Αρχηγού της Εθνικής Φρουράς να συγκροτήσει ad hoc Επιτροπή και να αναθέσει σε αυτήν την αρμοδιότητα να γνωμοδοτήσει προς το ΓΕΕΦ, σε σχέση με το κατά πόσον οι Αξιωματικοί και Υπαξιωματικοί του Στρατού της Δημοκρατίας, οι οποίοι, για λόγους υγείας, είχαν στο παρελθόν χαρακτηρι- στεί ως «Ελαφράς Υπηρεσίας» ή «Υπηρεσίας Γραφείου», είναι σε θέση, λαμβανομένων υπόψη της πάθησης τους και άλλων παραγόντων που την επηρεάζουν, να εκτελούν κα- θήκοντα διανυκτέρευσης και/ή υπηρεσιών.

Η Επίτροπος σημείωσε ότι, η κατάσταση της υγείας οποιουδήποτε προσώπου, η οποία είχε προηγουμένως πιστοποιηθεί αρμοδίως από Ιατροσυμβούλιο ότι παρουσίαζε κάποιο πρόβλημα, είναι πάντοτε πιθανόν να βελτιωθεί. Είναι, συνεπώς, απολύτως λογικό, το αρ- μόδιο κατά περίπτωση διοικητικό όργανο, όταν έχει ενδείξεις ότι σημειώνεται μια τέτοια βελτίωση στην υγεία προσώπου που, για λόγους υγείας, είχε απαλλαγεί από συγκεκριμέ- να καθήκοντα, να προσπαθεί να εξεύρει τρόπους χειρισμού της περίπτωσης, υπό τα νέα δεδομένα που την αφορούν.

Στην προκειμένη περίπτωση, Αξιωματικοί είχαν χαρακτηριστεί, με βάση την ισχύουσα νομοθεσία, ως «Υπηρεσίας Γραφείου» ή «Ελαφράς Υπηρεσίας». Στη συνέχεια υπήρξαν, όπως φάνηκε, ενδείξεις ότι η κατάσταση της υγείας τους ίσως τους επέτρεπε, στο

στάδιο που το θέμα ηγέρθη, να εκτελούν καθήκοντα που δεν ήταν σε θέση να εκτελούν μετά το χαρακτηρισμό τους ως τέτοιων. Γι' αυτό αποφασίστηκε να παραπέμπονται σε ad hoc Επιτροπή, προκειμένου αυτή να πιστοποιεί, ουσιαστικά, τη μεταβολή στην υγεία τους επί το βέλτιστον. Λόγω, ίσως, και των αντιδράσεων που αποτέλεσαν και το αντι- κείμενο του παραπόνου, αποφασίστηκε, τελικά, η παραπομπή να γίνεται όχι σε ad hoc Επιτροπή, αλλά σε Ιατροσυμβούλιο, το οποίο είναι και το κατά Νόμο αρμόδιο όργανο, για να κρίνει τους Αξιωματικούς ως ανίκανους για υπηρεσία άλλη, πλην αυτής του γραφείου.

Η επαναξιολόγηση δεδομένων, όταν υπάρχουν ενδείξεις ότι αυτά τα οποία αποτέλεσαν και τη βάση συγκεκριμένης απόφασης, έχουν διαφοροποιηθεί, είναι επιτρεπτή, όπως ανέφερε η Επίτροπος, ωστόσο, για να είναι νόμιμη αυτή η απόφαση, θα πρέπει να έχει νομοθετικά ερείσματα. Στην προκειμένη περίπτωση τα ερείσματα αυτά δεν υπήρχαν, αφού η ισχύουσα νομοθεσία δεν επιτρέπει κάτι τέτοιο. Αντίθετα, ρητά ορίζει ότι Αξιωματικός «Ελαφράς Υπηρεσίας» δεν δύναται σε καμία περίπτωση να επανέλθει στην προηγούμενη του κατά- σταση. Συνεπώς, χωρίς την προηγούμενη τροποποίηση των ισχυόντων Κανονισμών, ώστε αυτοί να επιτρέπουν, υπό τις προϋποθέσεις που οι ίδιοι θα τάσσουν, την επάνοδο στην προηγούμενη κατάστασή τους των εν λόγω Αξιωματικών, όπως σημείωσε η Επίτροπος, κάτι τέτοιο θα ήταν αντίθετο με τις πρόνοιες της ισχύουσας νομοθεσίας.

Έγινε εισήγηση όπως, περιπτώσεις που βρίσκονταν στο στάδιο της εξέτασης, τύχουν αντιμετώπισης με βάση τις πιο πάνω διαπιστώσεις. Περαιτέρω, όπως το εμπλεκόμενο Υπουργείο εξετάσει το ενδεχόμενο τροποποίησης των ισχυόντων Κανονισμών, ώστε να έχει το νομοθετικό εκείνο έρεισμα που θα του επιτρέψει την από καιρού εις καιρόν επανεξέταση περιπτώσεων, όπως αυτήν που αποτελούσε το αντικείμενο του παραπόνου, ούτως ώστε Αξιωματικοί, των οποίων η κατάσταση της υγείας έχει βελτιωθεί, να μπορούν να επιστρέψουν στα καθήκοντα τους και/ή να είναι δυνατή η ανάθεση σ' αυτούς και καθηκόντων άλλων από γραφειακά.

III. Αξιολογήσεις Εκπαιδευτικών Λειτουργών

Αναφορικά με τις διαδικασίες αξιολόγησης των εκπαιδευτικών Λειτουργών, για άλλη μία χρονιά, τόσο οι διαπιστώσεις, όσο και οι εισηγήσεις, σε σχέση με τα παράπονα τα οποία εξετάστηκαν και των οποίων η κατάληξη ήταν ότι αυτά ευσταθούσαν, ήταν οι ίδιες με

αυτές των παρελθόντων ετών (Α/Π 874/2010, Α/Π 1554/2010, Α/Π 1069/2010 και Α/Π 1491/2010) δηλαδή έλλειψη αιτιολογίας, υιοθέτηση εξωγενών στοιχείων κρίσης, αντιφατικότητα μεταξύ του περιεχομένου των διοικητικών φακέλων και της συνήθους έκθεσης και των απόψεων των κλιμακίων αλλά και άλλα τρωτά σημεία, τα οποία για σειρά ετών διαπιστώνονται.

Κατά το υπό επισκόπηση έτος, η Επίτροπος επισήμανε, επιπρόσθετα, ότι από την έρευνα που διεξήγαγε το Γραφείο της σε μεγάλο αριθμό υποθέσεων, με αντικείμενο τις αξιολογήσεις εκπαιδευτικών, διαπιστώθηκε πως, σε ό,τι αφορά τον τομέα «Επαγγελματική Κατάρτιση» τα κλιμάκια αξιολόγησης, αφενός μεν, απέρριπταν τις ενστάσεις που υποβάλλονταν, με την αιτιολογία της μη κατοχής μεταπτυχιακών προσόντων, αφετέρου δε, παρέλειπαν να πιστώσουν μονάδες σε αυτούς που κατέχουν ή αποκτούν τέτοια προσόντα, με το πρόσχημα της μη αξιολόγησης στην πράξη αυτών των προσόντων. Περαιτέρω, επανέλαβε την πάγια θέση του Γραφείου της ότι, η κατοχή ακαδημαϊκών προσόντων αποτελεί αντικειμενικό και μετρήσιμο στοιχείο κρίσης, που αποδεικνύεται με την κατοχή των συγκεκριμένων, σε κάθε περίπτωση, τίτλων, γεγονός που καθιστά επιβεβλημένη την ανάγκη υιοθέτησης ενιαίας πολιτικής, εκ μέρους της εμπλεκόμενης Υπηρεσίας, σε σχέση με το πώς θα βαθμολογούνται αριθμητικά οι εν λόγω τίτλοι, ανάλογα με το ακαδημαϊκό επίπεδο σπουδών, μετά τις οποίες έχουν αποκτηθεί αυτοί οι τίτλοι.

Η εισήγηση που έγινε, σε σχέση με όλα τα πιο πάνω αναφερόμενα παράπονα, ήταν η επανεξέταση της απόφασης που λήφθηκε αναφορικά με την ένσταση που είχε υποβληθεί εκ μέρους των παραπονουμένων, για την αξιολόγηση της οποίας αυτοί έτυχαν.

Το σημαντικότερο που σημειώθηκε κατά το έτος 2011, σε σχέση με τα παράπονα της κατηγορίας αυτής, αφορούσε στο νομοθετικό πεδίο, με τους περί Εκπαιδευτικών Λειτουργών (Επιθεώρησις και Αξιολόγησις) Τροποποιητικούς Κανονισμούς του 2011. Συγκεκριμένα, εισηγήσεις που είχαν υποβληθεί από το Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως στο πρόσφατο παρελθόν πήραν τη μορφή Κανονισμών, πράγμα που θεωρείται ότι αποτελεί μια πολύ θετική εξέλιξη. Έτσι, για παράδειγμα, κατά τον ορισμό των ομάδων αξιολόγησης, με βάση την παρ. 1 του άρθρου 17 των Κανονισμών, λαμβάνεται, πλέον, πρόνοια, ώστε δύο τουλάχιστον μέλη κάθε ομάδας, να συνεχίζουν να υπηρετούν κατά το σχολικό έτος που ακολουθεί τη σύνταξη της έκθεσης αξιολόγησης. Αυτό διασφαλίζει τη δυνατότητα, στην

περίπτωση που υποβληθεί ένσταση, να υφίσταται η «οικεία ομάδα αξιολόγησης» για εξέτασή της, όπως ο Κανονισμός 23 ορίζει.

Επιπρόσθετα, στην περίπτωση που υπάρχει πρόθεση διατύπωσης δυσμενούς κρίσης σε οποιαδήποτε συνήθη ή ειδική έκθεση, ο εκπαιδευτικός, στον οποίο αυτή αφορά, ενημερώνεται, πλέον, γραπτώς, πριν τη λήψη της τελικής απόφασης (η οποία, επίσης, του κοινοποιείται γραπτώς), προκειμένου, έτσι, να του παρασχεθεί η ευκαιρία να υποβάλει τις παραστάσεις του.

Περαιτέρω, οι εκπαιδευτικοί Λειτουργοί ενημερώνονται, σήμερα, γραπτώς, το αργότερο μέχρι τις δεκαπέντε Οκτωβρίου, και για το περιεχόμενο της συνήθους και της ειδικής έκθεσης που τους αφορά, αφού αυτό τους κοινοποιείται ταχυδρομικώς. Και όλα αυτά, σε αντίθεση με το καθεστώς το οποίο ίσχυε προηγουμένως, κατά το οποίο, με ρητή πρό- νοια των Κανονισμών, το περιεχόμενο των εν λόγω εκθέσεων δεν κοινοποιείτο στους εκπαιδευτικούς, οι οποίοι είχαν, απλώς, το δικαίωμα να λάβουν γνώση, μετά από αίτησή τους, της βαθμολογίας τους στα επιμέρους στοιχεία της αξιολόγησής τους, καθώς και της γενικής βαθμολογίας της ειδικής έκθεσης.

103

Ζ. ΤΟΜΕΑΣ ΣΧΕΣΕΩΝ ΚΡΑΤΟΥΣ - ΠΟΛΙΤΗ

Ο Τομέας Σχέσεων Κράτους- Πολίτη έχει ένα ευρύ φάσμα αρμοδιοτήτων, με δύο κυρίως άξονες ελέγχου.

Στον πρώτο άξονα εμπίπτουν θέματα που αφορούν στον τρόπο λειτουργίας των δημοσι- ών Υπηρεσιών, ενώ στο δεύτερο άξονα εμπίπτουν ζητήματα και/ή προβλήματα, τα οποία γεννώνται από τις καθημερινές επαφές των πολιτών με τον διοικητικό μηχανισμό και αφορούν είτε στην εσφαλμένη ερμηνεία και εφαρμογή της ισχύουσας νομοθεσίας είτε στη μη ορθή αντιμετώπιση των πολιτών. Ως ιδιαιτερότητα του Τομέα αυτού, χαρακτηρίζε- ται η συγκέντρωση θεμάτων που χρήζουν ανάγκης για άμεση, κυρίως, παρέμβαση λόγω της φύσης του αντικειμένου τους.

Περαιτέρω, κατά την προηγούμενη χρονιά, ο Τομέας Σχέσεων Κράτους - Πολίτη, βρέθηκε αντιμέτωπος με τις προκλήσεις που δημιούργησε η νέα τάξη πραγμάτων, όπως αυτή δι-

αμορφώθηκε κάτω από τις πιέσεις της παγκόσμιας οικονομικής ύφεσης των τελευταίων ετών και της οικονομικής κρίσης, όπως τη βιώνουμε σήμερα, αφού ζητήματα οικονομικής υφής και στήριξης ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού, επείγουσας φύσης, έτυχαν χειρισμού από τον Τομέα αυτόν.

Ενδεικτικά αναφέρεται, ότι επιλύθηκαν άμεσα, είτε με τηλεφωνική παρέμβαση είτε με επί- τόπου επίσκεψη στα γραφεία των εμπλεκόμενων Υπηρεσιών, θέματα όπως τα πιο κάτω:

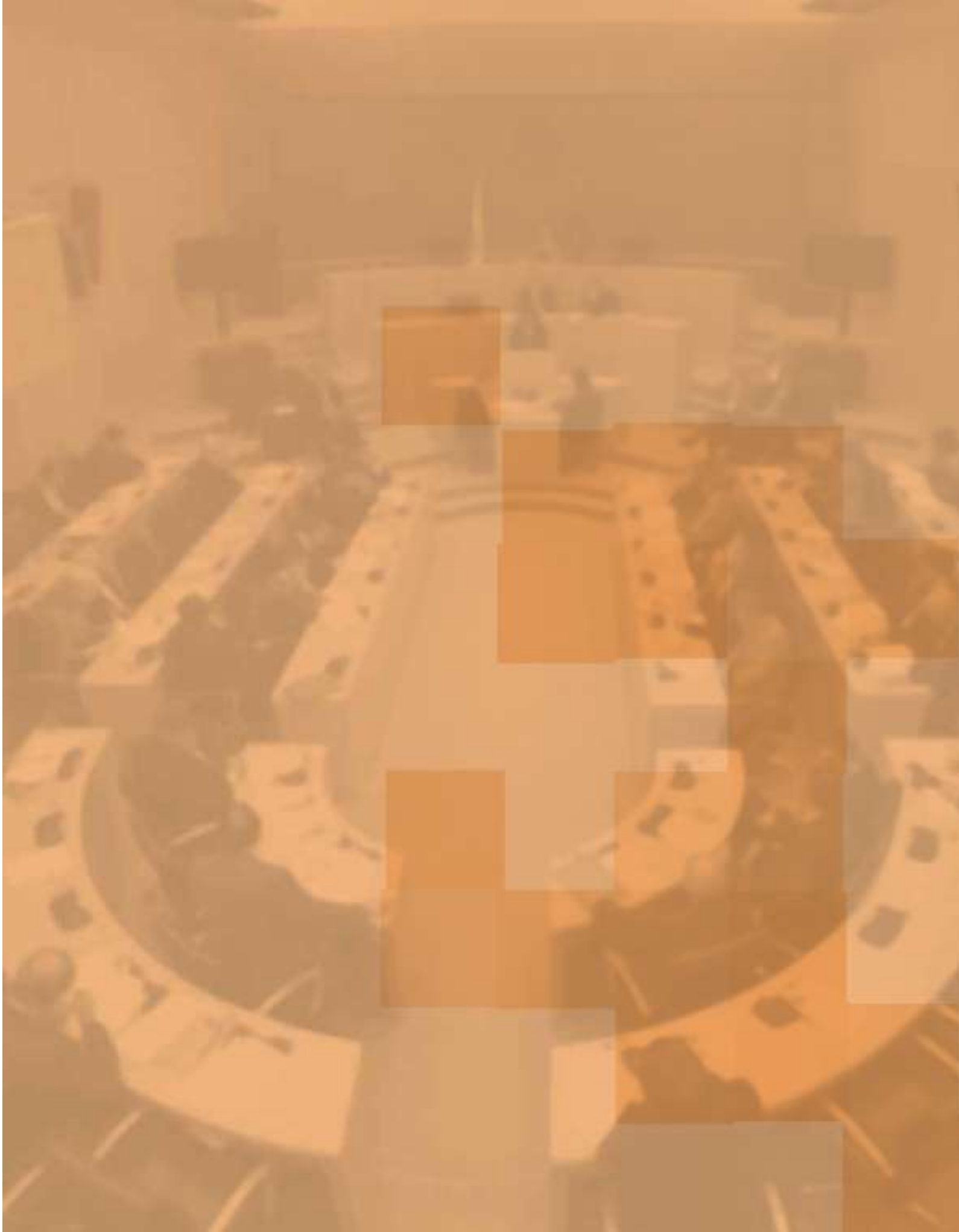
- Κινητή μονάδα των Οδοντιατρικών Υπηρεσιών επισκέφθηκε γηροκομείο στη Λάρνακα και προέβη σε οδοντιατρική φροντίδα όλων όσοι είχαν τέτοια ανάγκη, μετά από διευθέτηση που έγινε κατόπιν προσωπικής επαφής Λειτουργού του Γραφείου της Επιτρόπου με τη Διευθύντρια των Οδοντιατρικών Υπηρεσιών.
- Σε επιτόπια επίσκεψη Λειτουργού του Γραφείου της Επιτρόπου, αποφασίστηκε, σε συνεννόηση με την αρμόδια τοπική Αρχή, η άμεση μεταστέγαση άπορης οικογένειας που διαβιούσε σε ακατάλληλο υποστατικό και κάτω από άθλιες και επικίνδυνες για την ασφάλεια των κατοίκων συνθήκες, σε σπίτι που πληροί τις προϋποθέσεις άνετης και υγιούς διαβίωσης.
- Έγινε διευθέτηση, σε συνεργασία με τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας, ώστε να εξασφαλιστεί, εντός ελάχιστων ημερών, χώρος διαμονής, σε άτομο, λόγω ανεργίας, νέο ηλικίας 23 ετών και άστεγο για μήνες. Παράλληλα, έγιναν διευθετήσεις ώστε να τυγχάνει σχετικού δημοσίου βοηθήματος από τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας μέχρι την εξασφάλιση, εκ μέρους του, προσοδοφόρου εργασίας.
- Με τηλεφωνικές παρεμβάσεις, επιτεύχθηκε η επανεξέταση αριθμού υποθέσεων που εκκρεμούσαν για μήνες και αφορούσαν καθυστέρηση στην καταβολή αναδρομικών δικαιωμάτων σε δικαιούχους δημοσίου βοηθήματος.
- Μετά από παρέμβαση επαναχορηγήθηκε, από τον Κυπριακό Οργανισμό Αθλητισμού, δελτίο υγείας σε αθλητή, το οποίο του αφαιρέθηκε λόγω πρόω- ρης απόλυσής του από το στρατό.

- Μετά από παρέμβαση, επιτεύχθηκε η μετάθεση οπλίτη της Εθνικής Φρουράς, ο οποίος υπηρετούσε, κατά παράβαση της ισχύουσας πρακτικής για μεγάλο χρονικό διάστημα σε σημείο που βρισκόταν πολύ μακριά από την κατοικία του.
- Μετά από παρέμβαση, αναρτήθηκαν, μέσω διαδικτύου, οδηγίες σε ό,τι αφορούσε στις κάλπες εξωτερικού και στις διαδικασίες ψηφοφορίας στο εξωτερικό, κατά τις προηγούμενες βουλευτικές εκλογές.
- Έγινε διευθέτηση για πρόωρη απόλυση οπλίτη της Εθνικής Φρουράς, λόγω ιδιαιζόντων περιστατικών.
- Μετά από παρέμβαση, διεκπεραιώθηκαν αιτήσεις πολιτών, των οποίων η εξέταση παρουσίαζε σημαντική καθυστέρηση.
- Μετά από παρέμβαση, δόθηκαν από διάφορες Υπηρεσίες απαντήσεις σε επιστολές, οι οποίες παρέμεναν για μεγάλο χρονικό διάστημα αναπάντητες.
- Μετά από παρέμβαση προς το Τμήμα Ταχυδρομικών Υπηρεσιών, δόθηκαν νέες οδηγίες ως προς τη διανομή της σχετικής αλληλογραφίας και παράλληλα, η εμπλεκόμενη Υπηρεσία προέβη σε γραπτή απολογία προς τον παραπονούμενο για την απώλεια αντικειμένου που είχε ταχυδρομηθεί, αποζημιώνοντάς τον, παράλληλα, με βάση σχετική ευρωπαϊκή Οδηγία.
- Θέματα που ανεφύησαν και αφορούσαν στο Ταμείο Θήρας, στο περιβάλλον και στις δημόσιες μεταφορές, έτυχαν ανάλογου χειρισμού.

**ΣΥΖΗΤΗΣΗ
ΘΕΜΑΤΩΝ
ΣΤΗ ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ
ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ**

V. ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΘΕΜΑΤΩΝ ΣΤΗ ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ

Κάθε χρόνο, η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Θεσμών Αξιών και Επιτρόπου Διοικήσεως προ- σκαλεί την Επίτροπο να παρουσιάσει την Ετήσια Έκθεσή της για το προηγούμενο έτος. Επιπρόσθετα, οι Κοινοβουλευτικές Επιτροπές, μετά από προγραμματισμό, συζητούν την Έκθεση της Επιτρόπου την οποία προσκαλούν για να παρουσιάσει τις θέσεις της ενώ καλούν και τις εμπλεκόμενες Υπηρεσίες να παραθέσουν τα μέτρα, τα οποία έλαβαν για υλοποίηση των εισηγήσεων ή των συστάσεών της. Επιπλέον, η Επίτροπος προσκαλείται να παραστεί σε Συνεδριάσεις Κοινοβουλευτικών Επιτροπών για να εκφράσει τις απόψεις της σε σχέση με πρόνοιες νομοθεσιών ή θεμάτων, που σχετίζονται με τις αρμοδιότητές της.

Κατά τη διάρκεια του έτους 2011, η Επίτροπος ή μέλη του προσωπικού της, συμμετείχαν στις ακόλουθες Συνεδριάσεις των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών:

Κοινοβουλευτική Επιτροπή Θεσμών, Αξιών και Επιτρόπου Διοικήσεως

28 Ιουνίου και 1η Νοεμβρίου 2011: Συζήτηση για το νομοσχέδιο με τίτλο «Ο περί Επιτρόπου Διοικήσεως (Τροποποιητικός) Νόμος του 2010».

27 Σεπτεμβρίου και 11 Οκτωβρίου 2011: Συζήτηση για το «θεσμικό ζήτημα που προκύπτει από τη μη εφαρμογή του άρθρου 29 του Συντάγματος, που αφορά στην υποχρέωση της αρμόδιας Αρχής να απαντά σε επιστολές πολιτών εντός τακτής προθεσμίας σε σχέση με τον Νόμο 158(I) του 1999, γενικές αρχές του διοικητικού δικαίου» και για το «θεσμικό ζήτημα της δυνατότητας πρόσβασης των πολιτών σε δημόσια έγγραφα και πληροφορίες που τους αφορούν».

22 Νοεμβρίου 2011: Συζήτηση για τις Εκθέσεις της Επιτρόπου Διοικήσεως.

**Κοινοβουλευτική Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Ίσων
Ευκαιριών
Μεταξύ Ανδρών και
Γυναικών**

11 Ιανουαρίου 2011: Ενημέρωση της Επιτροπής από τους κυβερνητικούς αρμοδίους για τα μέτρα που λαμβάνονται για την προστασία και την εργασιακή αποκατάσταση των φορέων του AIDS, για τα μέτρα πρόληψης της μετάδοσης του ιού και ειδικότερα για τη διαφώτιση, που πρέπει να γίνεται σε σχέση με την ασθένεια αυτή στα σχολεία και σε χώρους μαζικής διαμονής, όπως είναι τα στρατόπεδα και οι Κεντρικές Φυλακές.

8 Φεβρουαρίου 2011: Συζήτηση με θέματα «η ενεργοποίηση της Επιτροπής Αποφυλάκισης Επ' Άδεια» και «τα δικαιώματα και το μέλλον των ατόμων με αναπηρίες, μετά την ολοκλήρωση της φοίτησής τους σε ειδικά σχολεία ή σε σχολεία της Μέσης Εκπαίδευσης».

15 Φεβρουαρίου 2011: Συνέχιση της συζήτησης με θέμα «τα δικαιώματα και το μέλλον των ατόμων με αναπηρίες, μετά την ολοκλήρωση της φοίτησής τους σε ειδικά σχολεία ή σε σχολεία της Μέσης εκπαίδευσης».

22 Φεβρουαρίου και 15 Μαρτίου 2011: Συζήτηση με θέμα «ο υπερπληθυσμός στις Κεντρικές Φυλακές και η εφαρμογή της ποινής της κοινοτικής εργασίας αντί της φυλάκισης. Το πρόγραμμα, η ωφελιμότητά της και τα προβλήματα».

22 Φεβρουαρίου και 22 Μαρτίου 2011: Ενημέρωση για την πορεία των εργασιών του Συμβουλίου Αποφυλάκισης Επ' Άδεια.

4 Ιουλίου 2011: Συνάντηση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής με την Επίτροπο Διοικήσεως και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, την Επίτροπο Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού και με εκπρόσωπο του Γραφείου Επιτρόπου Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα.

**Κοινοβουλευτική Επιτροπή για την Εγκληματικότητα και την Καταπολέμηση
των
Ναρκοτικών και Εξαρτησιογόνων
Ουσιών**

9

Μα
ρτίο
υ
201
1:
Συζ
ήτη
ση
με
θέμ
α
«το
φαι
νόμ
ενο
της
εντ
εινό
μεν
ης
κοιν
ωνι
κής
βία
ς

και η ανάγκη υιοθέτησης μέτρων και πολιτικών για την αντιμετώπιση της κατάστασης, της καταπολέμησης των αιτιών που προκαλούν τη βία και την οικοδόμηση μιας κοινωνίας σεβασμού και αποδοχής της διαφορετικότητας».

Κοινοβουλευτική Επιτροπή Παιδείας

18 Οκτωβρίου 2011: Συζήτηση με θέμα «τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι νεαρές μετανάστριες στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και παρουσία της πρόσφατης έρευνας του Μεσογειακού Ινστιτούτου Μελετών Κοινωνικού Φύλου για το θέμα αυτό».

Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών

27 Ιανουαρίου και 10 Μαρτίου 2011: Συζήτηση για το νομοσχέδιο με τίτλο «ο περί Θεραπείας και Μεταχείρισης Ουσιοεξαρτωμένων και Χρηστών (Τροποποιητικός) Νόμος του 2010».

31η Μαρτίου και 7 Απριλίου 2011: Συζήτηση για το νομοσχέδιο με τίτλο «ο περί Χώρων Κράτησης Απαγορευμένων Μεταναστών Νόμος του 2011» και για το σχέδιο Κανονισμών με τίτλο «οι περί Χώρων Κράτησης Απαγορευμένων Μεταναστών Κανονισμοί του 2011».

Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εσωτερικών

30 Σεπτεμβρίου 2011: Συζήτηση για τα νομοσχέδια με τίτλο «ο περί Δήμων (Τροποποιητικός) (Αρ. 3) Νόμος του 2011» και «ο περί Κοινοτήτων (Τροποποιητικός) (Αρ. 2) Νόμος του 2011», αναφορικά με το θέμα της παροχής δικαιωμάτων και στις δημοτικές/κοινοτικές εκλογές και σε υπηκόους τρίτων χωρών, επί μακρόν διαμένοντες/ή μόνιμους μετανάστες.

Κοινοβουλευτική Επιτροπή Παρακολούθησης Σχεδίων Ανάπτυξης και Ελέγχου Δημοσίων Δαπανών

15 και 22 Νοεμβρίου 2011: Συζήτηση με θέμα «οι όροι και οι διαδικασίες που ακολουθήθηκαν κατά την ανανέωση της παροχής άδειας χρήσης του χώρου στην περιοχή Δασούδι του ΚΟΤ, στη Λεμεσό, από τον ΚΟΤ σε ιδιώτη ενοικιαστή και η ανάθεση σημαντικών έργων ανάπλασης του χώρου στον ενοικιαστή βάσει των προνοιών του νέου συμβολαίου».

Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων

31η Οκτωβρίου 2011: Συζήτηση για τον εκσυγχρονισμό του περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων Νόμου και συγκεκριμένα του άρθρου 41, για αποτροπή της άνισης μεταχείρισης πολιτών που διεκδικούν σύνταξη χηρείας λόγω μακρόχρονων και σταθερών συμβιωτικών σχέσεων εκτός γάμου.

VI

ΑΛΛΕΣ Δ
ΡΑΣΕΙΣ
ΤΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ
ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ
ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ
ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

VI. ΑΛΛΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

Εισαγωγή

Το Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως, πέραν από την άσκηση των αρμοδιοτήτων του, επικεντρώνει ιδιαίτερα την προσοχή του σε συνέδρια, διαλέξεις, εκδηλώσεις και εκπαιδευτικά σεμινάρια, που διοργανώνονται στην Κύπρο και δίνουν τη δυνατότητα ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης του κοινού, σε σχέση με τα θέματα χρηστής διοίκησης και ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Επίσης, το Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως επικεντρώνει, ιδιαίτερα, την προσοχή του σε διεθνείς συναντήσεις, συνέδρια και επιμορφωτικά προγράμματα, που γίνονται στο εξωτερικό. Ο Επίτροπος Διοικήσεως, στα πλαίσια της συνεργασίας του με άλλους εθνικούς Διαμεσολαβητές (Ombudsman) και με τον Ευρωπαϊό Διαμεσολαβητή, συμμετέχει στο Διεθνές Ινστιτούτο Ombudsman (International Ombudsman Institute), στο Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο Ombudsman (European Ombudsman Institute) και στο Μεσογειακό Οργανισμό Ombudsman (Association of Mediterranean Ombudsmen, που αποσκοπούν στην προώθηση και ενδυνάμωση του έργου του Ombudsman και στην ανταλλαγή γνώσεων, εμπειριών και καλών πρακτικών, μέσω συναντήσεων, όπου συζητούνται γενικά, αλλά και εξειδικευμένα θέματα, που σχετίζονται με την όλη εργασία των Ombudsman.

1. Διοργάνωση και συμμετοχή σε εκδηλώσεις στην Κύπρο

Η Επίτροπος Διοικήσεως και Λειτουργοί του Γραφείου, έλαβαν μέρος σε συνέδρια, διαλέξεις, εκδηλώσεις και εκπαιδευτικά σεμινάρια, που έγιναν στην Κύπρο, και είχαν σχέση με το ρόλο του Επιτρόπου Διοικήσεως. Σημειώνεται, ενδεικτικά, η συμμετοχή της Επιτρόπου Διοικήσεως, σε Διεθνή Δημερίδα με θέμα «Η Οικονομική μετανάστευση στην Ευρώπη», που διοργανώθηκε από το Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου, στις 9 και 10

Μαΐου 2011 και της Λειτουργού κας Ζηναΐδας Ονουφρίου, σε εκδήλωση, που διοργάνωσαν τα Γραφεία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στην Κύπρο, στη Μάλτα και στην Ελλάδα, στις 7 Οκτωβρίου 2011, με θέμα «Η Νέα Μεσογειακή Πραγματικότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης: Μετανάστευση και Άσυλο στην Κύπρο, Μάλτα και Ελλάδα».

2. Συμμετοχή σε διεθνείς συναντήσεις

Η Επίτροπος Διοικήσεως κα Ελίζα Σαββίδου και ο Ανώτερος Λειτουργός κ. Γιώργος Π. Κρασσάς, συμμετείχαν στο 8ο Σεμινάριο του Ευρωπαϊκού Δικτύου των Ombudsmen, στις

20-22 Οκτωβρίου 2011, στην Κοπεγχάγη. Στο Σεμινάριο συζητήθηκαν, μεταξύ άλλων, θέματα που αφορούσαν στο ρόλο των Ombudsmen ανάμεσα στην πολιτική και τον Νόμο

και στη διασφάλιση της ανεξαρτησίας του θεσμού του Ombudsman.

Στις 21-22 Σεπτεμβρίου 2011, η Επίτροπος Διοικήσεως κα Ελίζα Σαββίδου και ο Ανώτερος Λειτουργός κ. Γιώργος Π. Κρασσάς, συμμετείχαν σε Συνάντηση Στρογγυλής Τραπέζης του Συμβουλίου της Ευρώπης, στη Μαδρίτη. Στη Συνάντηση συζητήθηκε ο ρόλος των εθνικών μηχανισμών για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην ενδεχόμενη παροχή υποστηρικτικών υπηρεσιών στο Συμβούλιο της Ευρώπης και για την εφαρμογή του σχεδίου δράσης του «Interlaken» για στήριξη της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, σε ό,τι αφορά στην αποσυμφόρηση των υποθέσεων που εκκρεμούν ενώπιον του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Ο Πρώτος Λειτουργός του Γραφείου κ. Άριστος Τσιάρτας, συμμετείχε στο Consultation Meeting of the Council of Europe's Activities in the Field of Migration, που έγινε στην Αθήνα, στις 5 και 6 Μαΐου 2011. Στη Συνάντηση συζητήθηκαν οι δραστηριότητες του Συμβουλίου της Ευρώπης στον τομέα της μετανάστευσης, το θέμα των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στον τομέα της μετανάστευσης και του ασύλου, καθώς και οι διαδικασίες επιστροφής και η κοινωνική ενσωμάτωση των μεταναστών.

Στην 5η Συνάντηση του Μεσογειακού Συνδέσμου Ombudsman, που έγινε στη Βαλέττα της Μάλτας, στις 30 και 31 Μαΐου 2011, συμμετείχε ο Ανώτερος Λειτουργός κ. Γιώργος Π. Κρασσάς. Η Συνάντηση είχε ως κεντρικό θέμα συζήτησης το ρόλο των Ombudsmen στην ενίσχυση της καλής διαχείρισης της δημοκρατίας.

Στις 23 και 24 Σεπτεμβρίου 2011, πραγματοποιήθηκε στο Νόβι Σαντ της Σερβίας, Συνάντηση και Γενική Συνέλευση του Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου των Ombudsmen. Αντικείμενο συζήτησης της Συνάντησης ήταν το θέμα “Everyday’s work of the Ombudsman

- problems and solutions - an exchange of experiences”, και σε αυτή συμμετείχαν εκ-

πρό
σω
ποι
τρι
αντ
απέ
ντε,
περ
ίπο
υ,
γρα
φεί
ων
Om
bud
sm
en
της
Ευ
ρώ
πης
.
Στη
Γεν
ική

Συνέλευση, διενεργήθηκαν εκλογές για το νέο Διοικητικό Συμβούλιο του Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου Ombudsman.

Ο Ανώτερος Λειτουργός κ. Γιώργος Π. Κρασσάς, συμμετείχε στην 5η Ετήσια Συνάντηση Λειτουργών - Συνδέσμων του Συμβουλίου της Ευρώπης, που έλαβε χώρα στη Λουμπλιάνα της Σλοβενίας, στις 8 Δεκεμβρίου 2011. Η Συνάντηση επικεντρώθηκε στα θέματα συντονισμού δραστηριοτήτων του δικτύου των Εθνικών Οργανισμών Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

3. Επιμόρφωση προσωπικού

Η Λειτουργός του Γραφείου κα Θέκλα Δημητριάδου, συμμετείχε σε εκπαιδευτικό Πρόγραμμα με θέμα «Cooperative efforts in combating Trafficking in Persons», το οποίο διοργανώθηκε στις ΗΠΑ, από τις 25 Απριλίου - 13 Μαΐου 2011, στα πλαίσια του ευ- ρύτερου προγράμματος «International Visitor Leadership Program» του αμερικανικού Υπουργείου Εξωτερικών. Το Πρόγραμμα, αποσκοπούσε σε επιτόπου παρατήρηση και κα- τανόηση των πολιτικών και πρακτικών που ακολουθούνται σε διαφορετικές πολιτείες, για την καταπολέμηση της εμπορίας προσώπων, με έμφαση στην αποτελεσματική ανάπτυξη δικτύων συνεργασίας ανάμεσα στους διάφορους εμπλεκόμενους φορείς (Αστυνομία, Εισαγγελία, φορείς υγείας, μη κυβερνητικές Οργανώσεις, τοπικές κοινωνίες).

Στις 24 και 25 Μαΐου 2011, πραγματοποιήθηκε από το Συμβούλιο της Ευρώπης και τον Ombudsman της Ουκρανίας, στο Κίεβο, το θεματικό Εργαστήριο με θέμα “The role of national human rights structures in protecting and promoting the rights of persons with physical disabilities”, στο οποίο συμμετείχε η Λειτουργός κα Δέσποινα Μέρτακα. Αντικείμενο της συνάντησης αποτέλεσε ο ρόλος των εθνικών μηχανισμών για τα ανθρω- πινα δικαιώματα στην προστασία και προώθηση των ατόμων με φυσική ανικανότητα και συζητήθηκαν οι εξελίξεις, σε ευρωπαϊκό επίπεδο, ως προς την αντιμετώπιση και προ- σέγγιση των ατόμων αυτών και ο ρόλος των κρατών - μελών στην εφαρμογή του σχεδίου δράσης 2006-2015.

Στις 5 - 8 Ιουνίου 2011, η Ανώτερη Λειτουργός του Γραφείου κα Μαρία Χριστοφόρου, συμμετείχε σε εκπαιδευτικό Σεμινάριο στη Βιέννη που διοργάνωσε το Διεθνές Ινστιτούτο Ombudsmen με θέμα “Sharpening Your Teeth”. Η εκπαίδευση αφορούσε στην υιοθέτηση αναβαθμισμένων μεθόδων και διαδικασιών για τη

διερ-
ούν
ηση
συσ-
τημι-
κών
αδυ-
ναμι-
ών.

Στις 28 και 29 Σεπτεμβρίου 2011, πραγματοποιήθηκε από το Συμβούλιο της Ευρώπης και τους Ombudsmen της Βοσνίας - Ερζεγοβίνης, στο Σεράγεβο, θεματικό Εργαστήριο με αντικείμενο συζήτησης “The role of national human rights structures in protecting against all form of discrimination”, στο οποίο συμμετείχε η Λειτουργός κα Ζηναΐδα Ονουφρίου. Σε αυτό, συζητήθηκαν θέματα μετανάστευσης και τα δικαιώματα των ΡΟΜΑ και των ΛΟΑΤ. Παρουσιάστηκε σχετική νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου, ανταλλάχθηκαν απόψεις σχετικά με το χειρισμό των θεμάτων αυτών από τους Ombudsmen και τις άλλες δομές προστασίας ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Στις 10-18 Νοεμβρίου 2011, η Λειτουργός του Γραφείου κα Αντωνία Κυριακίδου, πήρε μέρος σε επιμορφωτικό Πρόγραμμα που διοργανώθηκε στη Σιγκαπούρη από το Υπουργείο Εξωτερικών της χώρας με θέμα “Dispute Resolution Systems: Policies, Structures and Strategies”. Το Πρόγραμμα περιελάμβανε ενημέρωση για τους μηχανισμούς επίλυσης δι-αφορών, με επίκεντρο τη διαμεσολάβηση και την ανάπτυξη ικανοτήτων διαμεσολάβησης, καθώς και επίσκεψη σε οργανισμούς που προσφέρουν υπηρεσίες διαμεσολάβησης.

VII

ΣΤΕΛΕΧΩΣΗ Γ
ΡΑΦΕΙΟΥ

VII. ΣΤΕΛΕΧΩΣΗ ΓΡΑΦΕΙΟΥ

Στις 17 Μαρτίου 2011, στη θέση του Επιτρόπου Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρώπων

Δικαιωμάτων διορίστηκε η κα Ελίζα Σαββίδου.

Τα υπόλοιπα μέλη του επιστημονικού και γραμματειακού προσωπικού, που υπηρετούσαν, κατά το 2011, στο Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρώπων Δικαιωμάτων, σε μόνιμη ή έκτακτη βάση, ήταν οι εξής:

1	Άριστος Τσιάρτας	Πρώτος Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
2	Ελένη Χατζητοφή	Ανώτερη Λειτουργός Γραφείου
Ε.Δ.		
3	Μαρία Χριστοφόρου	Ανώτερη Λειτουργός Γραφείου
Ε.Δ.		
4	Γιώργος Κρασσάς	Ανώτερος Λειτουργός Γραφείου
Ε.Δ.		
5	Κώστας Ιωάννου	Λειτουργός Α΄ Γραφείου Ε.Δ.
6	Χρύσανθος Χρυσανθής	Λειτουργός Α΄ Γραφείου Ε.Δ.
7	Γεωργία Σταυρινίδου	Λειτουργός Α΄ Γραφείου Ε.Δ.
8	Γιώργος Κακότας	Λειτουργός Α΄ Γραφείου Ε.Δ.
9	Νάσια Διονυσίου	Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
10	Νικολέττα Κουτσάκου	Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
11	Δέσποινα Μέρτακκα	Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
12	Έλενα Καρεκλά	Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
13	Μελίνα Τριγγίδου	Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
14	Θέκλα Δημητριάδου	Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
15	Δέσπω Κωνή	Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
16	Γιώργος Διάκος	Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
17	Αντωνία Κυριακίδου	Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
18	Κυριάκος Κυριάκου	Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
19	Μαρία Τσότση	Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
20	Τάσος Κωστέας	Έκτακτος Λειτουργός Γραφείου
Ε.Δ.		
21	Πρόδρομος Χριστοφή	Έκτακτος Λειτουργός Γραφείου
Ε.Δ.		
22	Γεωργία Πέρδικου	Έκτακτη Λειτουργός Γραφείου

ς Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.

24 Κατερίνα Καλλητσίωνη
Ε.Δ.

25 Νικόλας Κάιζερ
Ε.Δ.

Έκτακτη Λειτουργός Γραφείου

Έκτακτος Λειτουργός Γραφείου

26	Δωρόθεος Δωροθέου	Έκτακτος Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
27	Κατερίνα Χαρίτου	Έκτακτη Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
28	Ζηναΐδα Ονουφρίου	Έκτακτη Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
29	Καλλιόπη Καμπανελλά	Έκτακτη Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.

Κατά το 2011, η Λειτουργός κα Έλενα Καρεκλά αποσπάστηκε στο Γραφείο Κυπριακής Προεδρίας της Ε.Ε. Επίσης, στο ίδιο Γραφείο μετακινήθηκε η Λειτουργός κα Νιόβη Γεωργιάδη.

Ο Πρώτος Λειτουργός του Γραφείου κ. Άριστος Τσιάρτας κατά το 2011 ασκούσε, πα- ράλληλα με τα καθήκοντά του στο Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως, και καθήκοντα στο Υπουργείο Εσωτερικών, στα πλαίσια της προετοιμασίας για την ανάληψη της Προεδρίας της Ε.Ε. από την Κύπρο.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΚΟ ΚΑΙ ΛΛΟ

ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ

1	Θέτις Ζορπά	Γραμματειακός Λειτουργός
2	Αθανασία Πρωτοπαπά	Βοηθός Γραμματειακός Λειτουργός
3	Τασούλα Βασιλειάδου	Βοηθός Γραμματειακός Λειτουργός
4	Ελισάβετ Χρίστου	Βοηθός Γραμματειακός Λειτουργός
5	Χριστίνα Μιχαήλ	Βοηθός Γραμματειακός Λειτουργός
6	Γεωργία Ανδρέου	Βοηθός Γραμματειακός Λειτουργός
7	Ιωάννα Αναστασίου	Βοηθός Γραμματειακός Λειτουργός
8	Χριστίνα Αναστασιάδου	Βοηθός Γραμματειακός Λειτουργός
9	Άννα Σαββίδου	Έκτακτη για γραφειακά καθήκοντα
10	Αντωνία Διονυσίου	Έκτακτη για γραφειακά καθήκοντα
11	Ειρήνη Αυγουστή	Έκτακτη για γραφειακά καθήκοντα
12	Ειρήνη Πέππου	Βοηθός Γραφείου
13	Πανίκος Ευσταθίου	Αχθοφόρος Κλητήρας
14	Ανδρέας Ιωαννίδης	Αχθοφόρος Κλητήρας
15	Τούλα Αγαθοκλέους	Υπεύθυνη καθαριότητας
16	Κυριακούλα Χρίστου	Υπεύθυνη καθαριότητας

ΓΡΑΦΕΙΟ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ
ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ